

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

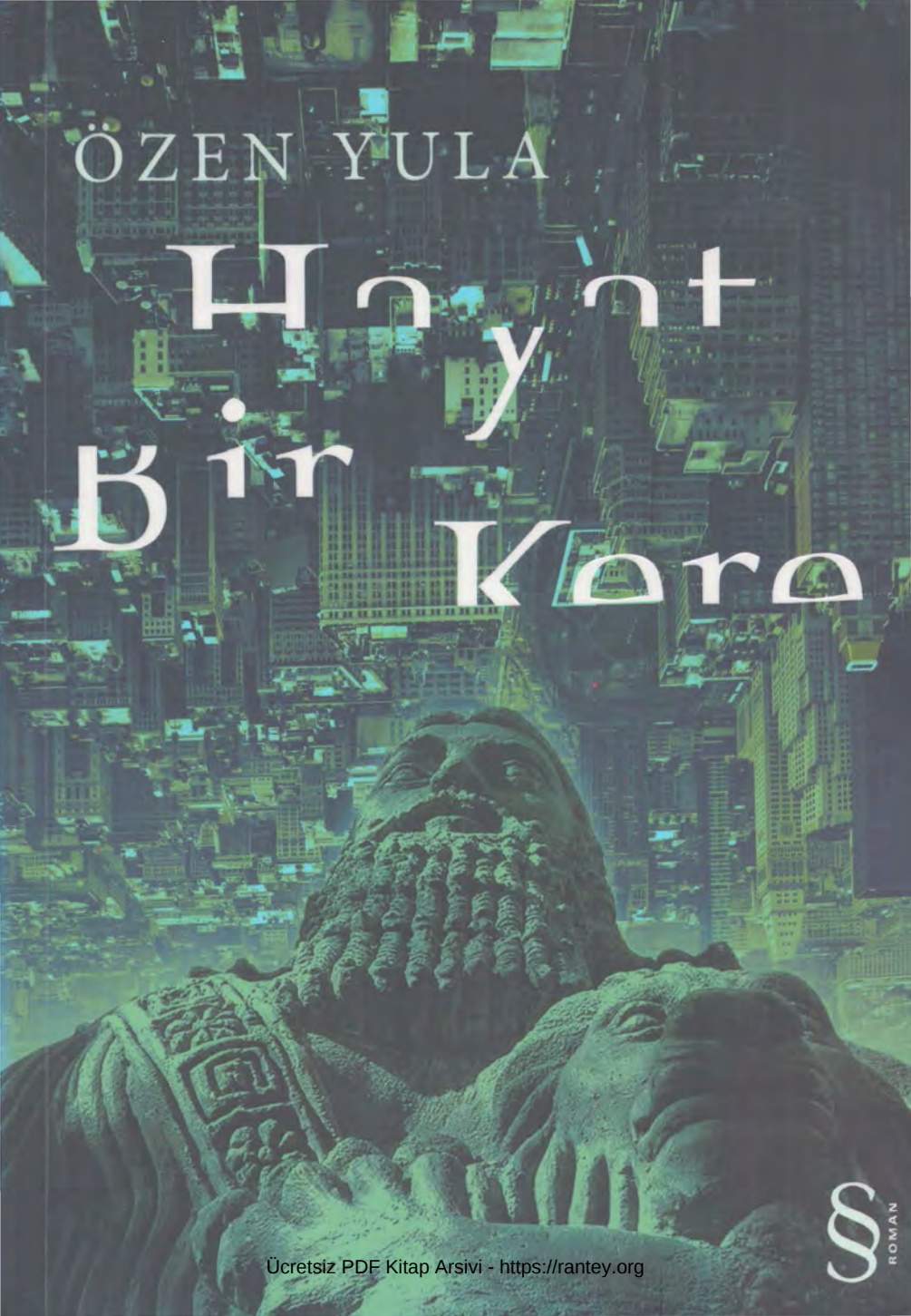
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ÖZEN YULA

Hayat Bir Koro

ÖZEN YULA

1965 doğumlu hikâye ve oyun yazarı, romancı. İktisat alanındaki üniversite eğitiminden sonra tiyatro alanında yüksek lisans yaptı. Özellikle oyunları uluslararası alanda başarı kazandı. İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca, Fince, Lehçe, Bulgarca, Boşnakça, Japonca ve Arapçaya çevrildi. Farklı prodüksiyonları İngiltere, Almanya, Hollanda, Avusturya, Kıbrıs, Mısır ve Japonya’da gösterildi. Avignon’da, Minsk’te, Berlin’de, Floransa’da, Malmö’de, New York’ta okuma tiyatroları yapıldı. İtalya, Almanya, Bosna, Kıbrıs’ta özel tiyatrolar tarafından oyunları sahnelendi. “Haldun Taner Öykü Ödülü”, “Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü” ve iki kez Afife Jale “Yılın En Başarılı Oyun Yazarı” ödülü olmak üzere çeşitli ödüller aldı. İstanbul ve Ankara’da yaşıyor; serbest yazarlık ve yönetmenlik yapıyor.

Kitapları:

Öykü: *Öbür Dünya Bilgisi* (1993), *Kayıpkent Üçlemesi* (1995), *Buğuevi* (1998), *Arızalı Kalpler* (2002), *Tanrı Kimseyi Duymuyor* (2005).

Roman: *Hayat Bir Kere* (2000).

Anlatı-Deneme: *Jartiyer, Kırbaç ve Baby-Doll’ün Ötesindekiler* (2001), *Eksik Kitap, Tuhaf Defter* (Birhan Keskin ve Tül Akbal Süalp ile beraber; 2004).

Oyun: *Toplu Oyunlar 1* (Ay Tedirginliği/Dünyanın Ortasında Bir Yer; 1996), *Toplu Oyunları 2* (İstanbul Beyaz, Rakı Rengârenk/Kırmızı Yorgunları/Gözü Kara Alaturka; 1998), *Toplu Oyunları 3* (Gayri Resmi Hurrem/Sahibinden Kiralık/Yakındoğu’da Emanet; 2002), *Toplu Oyunlar 4* (Aşk Evlerden Uzak/Rahvan Giden Atlılar/“Yaşamak” Bunlardan Fazla Bir Şey.../Ya Da “İstanbul-Sofya”; 2007), *İtiraz Oyunları* (2008).

HAYAT BİR KERE

Özen Yula

Yayın No 1193
Türkçe Edebiyat 417

Hayat Bir Kere
Özen Yula

Kapak tasarım: Utku Lomlu
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

© 2000, Özen Yula
© 2013; bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

Everest Yayınları'nda 1. Basım: Mart 2013

ISBN: 978 - 605 - 141 - 609 - 0
Sertifika No: 10905

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HAYAT BİR KERE

İsten Alu

Nice yalan söylenir, iftira atılır, söylence ve masal anlatılır, çok az da olsa “hakikat” dile getirilirdi eski topraklarımda.

Bütün bitişlerin ve başlangıçların kapısından geçmiş, yaşlı ve yorgun adamlarla kadınların hikâyeleri anlatılırdı kapatılmış kapıların ardında. Her bitişin bir başlangıca yazgılı olduğunu bilmeyen, bunun heyecanını duymayan nice genç, eskilerin hikâyelerine sayıklama gözüyle bakıp kendilerince dertlerin, heyecanların dünyasında yitiverirler. Her parça bütünü tamamlamaya yöneliktir ister istemez. Bütün dedikleri ise, kat kat bir bilinmezlik perdesinin ardında tutar kendini. Bu yüzden bütün olarak kalabilmiştir. Bu öyle bir perde ki, bir yandan, tül gibi ardındakini aşikâr kılacağına inandırır insanı, öte taraftan kefen gibi sarıp sarmalar ışığı, görünmez kılar; aynı anda dört yönü ve yedi iklimi gösterir, farklı zamanlarda boşluğun en temel unsur olduğunu belletir. Hiçliğin değil ama! Boşluğun. Bu nokta önemlidir. Sahtekâr

alçakgönüllülere, kıcı kırık çokbilmişlere inat, bu boşluk konusu çok önemlidir. Çünkü her “şey” bir boşluğun üzerine temellendirilmiş, her hiçlik bir boşluğun içinde yüceltilmiştir. Boşluğun olabilmesi için bir doluluğun da olması gereklidir. Sorun, önce boşluğun mu, yoksa doluluğun mu var olduğunu bulmaktır. Eğer öncelik doluluktaysa, boşluğun yokluğunu yaşayan insanların veya varlıkların (Dil, tehlikeli elbette. İnsan varlık değil midir? Değilse nedir?) bir zamanlar müthiş bir yoğunluk içerisinde yaşadıklarını, bu yoğunluğun onları çıldırma raddesine getirdiğini söylemek hayalcilik olmaz. (Dil de öyle, ne kadar kuntsa o kadar kabız. Yazan için de, okuyan için de. Onun için dili de biraz gevşetmek gerekir. Gerekirse örgüsü de çözülmeli.)

Ya ilkin boşluk varsa? Var olduysa? O takdirde, yoğun bir boşluğun içinde bezmiştir varlıklar. (Artık her türlü, tutarlı, belirli bir mantık dizgesini izlemeye çalışan cümleleri bir yana bırakıp sakinlik olmaktan vazgeçmekte fayda var. Yani, “varlıkların bezdiğini tahmin etmek zor değil” gibi eklerle uğraşmamalı. Hiçbir şeyin kesin olmadığı bu dünyada artık kesin karar bildiren cümlelere ihtiyaç var. “Ben boşluğu tercih ediyorum” gibi.) Öyle anlar olur ki insan hayatında, boşluk en tercih edilen konum haline gelebilir. Elbette konum. Boşluğu konumlandırmak gerekir, değil mi? Boşluğun kendisine konum demek -en azından vahim- bir hata sayılmaz.

Uykusuz çok geceler geçirdim ve bu lanetlenmiş dünyanın gecelerinin sabahları kadar acımasız, lakin bir o kadar da güzel olduğunu gördüm. Ölümün kısa bir acı, ama büyük bir çözüm olduğunu belletti zaman. Dünya dedikleri bu tuhaf yuvarlak kara ve deniz karışımında yaşayan insanlar düşündüklerinden, onun da ötesinde varsaydıklarından çok daha eski bir tarihleri olduğuna asla inanmazlar. Onların tarihi, arkeoloji ve hurafenin bir araya gelip kurdukları zaman diliminde başlar.

Bu nedenle de pek yenidir. Bazen hurafe, arkeolojiye öncülük eder, bazen de arkeoloji hurafeye.

Bir insan kaç kere ölebilir derseniz, ölebildiği kadar çok, derim size. Ölenin ardından da ölebilir insan, sevişirken de. Ama, diri bir umut çıkınca ortaya, yeniden doğar o kişi, öleni belleğinin burgaçlarında alıkoyarak. Ya da sevişmenin haz ânı sona erdiğinde, dönüverir hayata. Ama gerçekten kaç kere ölebilir bir insan derseniz, cevabını siz de biliyorsunuz: Bir kere.

Acı olan o serüveni yaşamak değildir kuşkusuz. Asıl acı, ölememektir.

Doğu'ya gittiğinizde, ölümün kesif acısıyla karşılaşsınız. Kadınların feryadı, erkeklerin vakur metaneti, birçoğunun titreyen avurtları, size, çekilen acının derinliğini gösterir.

Batı'da sakın karşılanır ölüm. Bazısı görkemli, bazısı sade törenlerde, sevgi ve anı sözcüklerinin ardından, vitraylardan yansıyan ışıltılarla aydınlanan, salonun ürpertisiyle gölgelenen yüzlerin sahiplerinden gelen küçük hıçkırıklar işitilir. Bazı insanlar bu farkların sistem sorunundan -bilirsiniz, her sistem bir sorundur, her sistemsizlik de- bazılarıysa sosyolojik nedenlerden kaynaklandığını söyleyeceklerdir ki, hepsi de haklıdır. Ama önemli olan kimin haklı olduğu değildir elbette. Önemli olan, ölen gitmiştir, kalanlar yaşarlar. Yaşam, eskiyen her şeyi unutmak suretiyle sürdürülebilir ancak.

Ölümsüzlüğe gelince, muhakkak ki, gerçek acı budur.

Kastettiğim, vaktiyle -insanlık tarihinize göre, nispeten yakın bir geçmişte- yaşamış bir barbardan esinlenilerek yaratıldığı ileri sürülen “vampir” soyunun ölümsüzlüğü değil tabii. Kan içicilerin sadece kendileri için yaşamalarının ve bencilce, âşık oldukları kişileri kendilerine çevirerek haz almalarının, ölümsüzlüğün gerçek acısını hissetmelerini engellediğini biliyorum.

Demeye çalıştığım, sizin insanlık tarihinizden çok daha eski zamanlarda bana verilmiş -veya bahşedilmiş- olan ölüm-süzlük.

Ona sonra geliriz. Önce, bu adaya yerleşme nedenimi açıklayayım. Burası, her şeyin içinde, her şeyi içine alan ve her şeyden uzak bir yer. Ulaşılması çok zor. Ancak yürekten arzu edenlerin ve canını dişine takıp çabalayanların ulaşabileceği, sonra da üstünde yaşayabilmek için kendilerini bile unutup bambaşka kimliklerle ortaya çıkabilecekleri bir caddeler ve bulvarlar yumağı. Yok, öyle hayali bir adadan söz etmiyorum size. Manhattan burası. Birçoğunun yaşamak istediği, ama pek azının başarabildiği. Bambaşka adaları da seçebilirdim yaşamak için. Faroe Adaları'nı, Hawaii'yi, İğneada'yı, İzlanda'yı, İngiltere'yi, Balboa Adası'nı, Karaada'yı; ama burayı sevdim ve seçtim.

İnsanların “teknoloji harikası” dedikleri köprülerle anakara parçalarına bağlanmış, yüceler yücəsi bir ada. Vaktiyle, daha doğrusu çok evvel zamanlarda bundan binlerce kere büyük adalar görmüştüğüm de vardır. Ama bunu sevdim çağınızda. Görkemli bir ada. Geniş, ferah bulvarlar. Onları enlemesine kesen nispeten daha mütevazı caddeler. Milyonlarca insan. Benzer giysiler, benzer duygular, benzer cüzdanlar ve çantalar, farklı miktarlarda “yeşiller” yani dolarlar. Her yıl, mevsimine göre değişik saç modelleri, inişli çıkışlı ruh halleri. En ziyade panik ataklar, maniler, depresyonlar revaçta. Hele de naklen yayınlanan “tele-savaş” zamanlarında. İnsanlık tarihinin en harika buluşu bu televizyon. İktidarın ta kendisi. Özlenen hayat biçimleri, ezberletilen zenginlik, kıskanılan yaşantılar hep onda. Onun yerinde olmak için birçok insanın ömrünün bir bölümünü seve seve vereceği özgün gölgeler, fiyakalı erkekler, dilşeker kadınlar hep onda. Bakalım geleceğiniz ne olacak? Üç boyutlu görüntülerle hangi açın karnı doyacak?

Mevsimine göre kozmetik harikalarıyla yaratılan yeni yüzler. Her yüz, yeni bir sefaletle işaretler. Her sefalet bir hayata kılavuzluk eder. Her kılavuzluk bu adada başka bir evin yolunu açar. Ve her ev bir hapishanedir.

Tabii bir de dünyanın her tarafında geçerli olan durumlar: Bozuk, yamalı, kırık dökük asfaltlar, belirli markalar, evsizler, yurtsuzlar. Evet. Markalar, evsizler, yurtsuzlar, bilumum sapsızlar. Bunların hepsi birer durumdur.

Acı vermeyi bilen, onun da ötesinde bunu seven bir adadır Manhattan. Yeraltından örümcek ağlarıyla anakaraya bağlanmıştır. Çağınızda, “metro” denilen bu yerde, her gün üç-beş cinayet işlenmektedir. Soygun, mafya hesaplaşması, hükümet işlerinin kısa yoldan halledilmesi hep bu Hades evinde gerçekleşir. Akdeniz kıyılarında evvel zamanlarda durmaksızın bu masallar anlatılırdı. Biraz hayat, biraz gerçek. Bolca masal. Sıcakkanlı ve soğuk. İnanılmaz ama hayatın içinden. İntikam, kin, kan, kurban. Nereden baksan tanrılar da mutsuz ve salaktı. Ama bu, ölümlülerin umurunda değildi. İnanıyorlardı, o kadar. Her tanrının hayatı derslerle doluydu. Bu derslerin anafikri de hep aynıydı: Tanrılarla uğraşmayacaksın, düşüp kalkmayacaksın. Aksi takdirde canın yanar. Halbuki tanrılar, kendileriyle düşüp kalkanı, aşüfteliği, oyunbazlığı, cilveyi severler. Hatta, yenileceğini bile bile onlara karşı gelenleri severler. Bunu çok iyi bilirim.

Vaktiyle, tanrı denilen o varlıklar, farklı bir boyutta yaşar, zekâlarını insanlara kıyasla çok daha iyi kullanırlardı. Bu yüzden tanrılık payesini vermişlerdi kendilerine. Hepsini nefret yaşatırdı. Sanki hayatlarının tek amacı buydu: Nefret edebilmek. Hepsi de gayet iyi biliyordu ki, sevgi kısa sürerdi, nefret ise uzun. Bitmeyen nefretler mutlu, güçlü kılardı onları. Birbirleriyle oyunlar oynarlarken, piyonları insanlar olurdu. İnsanlar aptal, kişiliksiz, korkak ve sinik varlıklardı. Yaşlılık, daha

doğrusu yaşsızlık böyle bir şey işte. Bir konuyu anlatırken, durmaksızın başka başka konuları da anlatırsın. Hem konudan konuya atlamakta da üstüne yoktur bu yaşsızların! Hele de yazıyorlarsa. Yazı, daha doğrusu yazmak, siz ölümlülerin aşk dedikleri duygu gibi. Bir kavramı, olguyu, durumu veya duyguyu anlatırken bir de bakıyorsunuz, bambaşka şeyler anlatmaya, yazmaya başlamışsınız. Yaklaştım sanırken uzaklaşıyorsunuz. Galiba aşk da böyle: Yaklaştığını sanırken insanın, bir diğerinin çok uzağına düşmesi.

Manhattan'daydık. Doğrusu, oradayım. Bildik bir ada işte! Ama onu dünyanınadaki diğer adalardan farklı kılan sayısız özelliği de barındırır bünyesinde. Çelişkileri; güzel, farklı ve yaşanılır kılar bu adayı. Tıpkı, hayat gibi. Central Park, bin tehlike ile göz kırparken, kıyısındaki büyük caddelerden birinde konuşlanmış -evet, burada doğru sözcük budur: konuşlanmış- faytonlar, tuhaf bir romantizmin imgeleri olarak gezinir. Tehlikeyle romantizm her zaman iç içe olmasına rağmen, ikili karşıtlıklarla beyinleri yıkanmış siz ölümlüler için güzel bir çelişki örneği olacağını düşündüğümünden dolayı bu fuzuli ayrıntıyı böylece yazmak ve açıklamak zorunda hissediyorum kendimi. Tabii, genellikle bütün ölümlüler böyle öğretici bir üsluptan nefret ettikleri için bu yazıdan da hoşlanmayacaklardır. Farkındaysanız burada bire bir hitaptan vazgeçip ölümlülerini ayrı bir özne olarak ortaya koydum ve sizleri yabancılaştırdım. Böylece, siz de ölümlü olduğunuzu unutup üçüncü şahıslar hakkında çıkarımlarda bulunuyormuşum gibi hissedebilirsiniz. Dolayısıyla, konuya daha serinkanlı ve eleştirel bir bakışla yaklaşabilirsiniz. Onun da ötesinde, yazıya daha sıcak bakabilirsiniz. Örneğin, size salak olduğunuzu söylesem, “Sensin salak, bunak herif!” deyip kestirip atabilirsiniz. Halbuki, dünyadaki insan nüfusunun çoğunun salak olduğunu söylesem, kendinizi bu çoğunluğun dışında tutup, bana

hak verirsiniz. Evet, bir ölümsüz olarak size kibirli gelebilirim. Ama aslında hiç de öyle değilim. Bir de şu yönden bakın: Zamansız ama mekânları olan bir ölümsüzün kibirli olmaya hakkı vardır. Onun da ötesinde, istemiyorsanız okumayın!

Yazdıklarımı baktıkça, çelişkilerle dolu olduğunu görüyorum.

Hayat gibi, bu ada gibi.

Zenginler, adanın doğusunda oturur, yoksullar ise başta batısı olmak üzere her yerinde. Batı mahallelerine gittiğiniz zaman büyük variller içinden püsküren alevleri, ellerini ısıtmaya çalışan yoksulları görürsünüz. İşte bu ülke onlara minnettardır. Yalnız bu ülke değil, bu dünya da. Onlar olmasaydı, başkaları zengin ve mutlu olamazlardı. Sonra, o yoksulların yanı başlarındaki muhtelif sanat galerileri karşılar sizi. Artık, bohem yaşantısının merkezine, Village'e girmişsinizdir. Hem de hiç farkına varmadan. Saçları rengârenk punklarla, anlaşılamamış sanatçılarla, sanatçı olma potansiyeline sahip, gözlerinin ferri sönmüş gariplerle, pazardan alışverişini yapan sıradan insanlarla karşılaşınca anlayın ki Village'desiniz. Hayır. Amacım adanın kılavuzluğunu yapmak değil. Onun için birçok bölgesini anlatmıyorum. Sadece birkaç yeri var dikkatimi çeken. Daha doğrusu, beni bu adada yaşamaya iten bazı nedenlerin yanı sıra, adayı ilginç kılan, dışarıya çıktığımda gezinmekten hoşlandığım birkaç yer var. Onlardan bahsetmeden geçmem mümkün değil.

Karaderililer. Zenciler. Kara köpekler. Modern dünyanızda, garip gezegeninizin bu tuhaf coğrafyasında halen aşağılık adlarla nitelendirilen bir yığın insan var. Gırtlaklarından boğuk ve yaşamış sesler çıkaran insanların bir araya geldiği, kendi düzenlerini oluşturdukları mahalleleri de ilginç yerlerden biri burada. Akderililer kolay kolay gitmez o mahallelere. Korkunç bir olayın gerçekleşmesi olasılığı, emniyetli yaşantı-

larına vurulacak en büyük darbedir onlar için! Televizyonda, radyolarında ve müzik setlerinde duydukları boğuk seslerden yükselen isyan çığlıkları yeterlidir. Hislenirler, gıpta ederler, sorulduğunda sevdiklerini söylerler. İzle, dinle; ama senden uzak olsun. Sakın yaklaşma! Irkçılık, fanatizm manasız ama, çok hâkim yeryüzünde.

Karaderililerin yaşadığı Harlem, aslında adanın diğer yerleri gibi sıradan, bazıları gotik veya klasik tarzda evlerle, çağdaş apartmanlarla dolu bir mahalledir. Orayı farklı kılan karaderililer ve onlar hakkında uydurulan efsanelerdir. Tabii, bir de adanın alt kısımlarında, mavi sigara dumanlarının yükseldiği, boğucu bir atmosferi olan, kara müziğe ait barlar vardır ki, bunlar yalnızca iç turizme ve entelektüalizm dediğiniz loşluğa hizmet eden mekânlardır. Ola ki buralara gidip orijinal caz dinledim diye sevinirsiniz; yapmayın. Sonra, bilenler cahil olduğunuzu düşünürler. Karaderilileri severim.

En çok Doğu Nehri kıyısını severim. Adanın yukarı taraflarını. İnsanların kısmen de olsa huzurlu olabildikleri, hafta sonu tatillerini kıyıda piknik yaparak veya aile ziyaretlerine giderek geçirdikleri sıradan, sevimli uzamları.

Bazen gecenin karanlığına sığınır, düşerim yollarına bu mutsuz adanın. Neler görürüm gecede bir bilebilerseniz! Bu dünyanın onbinlerce gecesinde gördüklerim nelerdir, bir anlayabilerseniz! Hırslar, öfke, kin uyanıktır yirmi dört saat. En ziyade gecede ele verirler kendilerini. Çünkü gecede yalnızdır insanlar, ıssızdır, maskesizdir. Derin uykulara veya kimse-siz uykusuzluklara hazırlanırlar. Dış gıcırdattıran, sayıklatan, kâbuslara gebe uykulara, düşündüren, kısır döngüsünde boğan, planlara gebe uykusuzluklara. Huzur, çok uzaklardan geçen, çoğu yolcusunun biletlerini iptal ettirdiği bir transatlantiktir. Sakin, aldırışsız, heybetli geçer gece denizlerinden. Ve ben, binyılların uykusuzluğuyla tanıklık ederim geceye. Acıdır gece. Sümer tanrıçalarının gözleri, yaşlı veya yaşsız bir

bilgenin lakırdıları kadar acıdır. Benim hocam gecedir. İstekli çığlıkların atıldığı, sırtlarda gece haritalarının çizildiği, aşk izleri, nefret közleriyle dolu o sıradan zaman dilimi. İnsanı hakiki şiire ve gerçek yazıya (Elbette, sahtesi de vardır; yoksa bu kadar kolay okuyamazdık birçoğunu) hazırlayan gecedir. Günün herhangi bir saatinde, istediğiniz gibi veya zorlanarak da olsa bir şeyler yazabilirsiniz ama, bizi yazıya hazırlayan gecelerimizdir. Bir adım daha ileri gidip, gecelerin bizi hayata hazırladığını da ileri sürebilirim. İnanmayabilirsiniz. Herkes, kendi tecrübesince inanır.

Doğu Nehri'nin derinliklerinde bir sırrım yatar. Sizinkinden çok eski tarihlerde bambaşka bir suyun, bambaşka bir zamanın içinde aynı sırrı saklar idim. Ve bir zamanlar bir adam, bir ölümlü gelmişti o sırra ermek için. Neyse, aldırmanın dediklerime. Yaşsızlar da saçmalar. Vaktiyle tanrıların ne kadar saçmaladığını okumadınız mı, dinlemediniz mi? Onlar da yaşsızdılar ve gittiler gecenin birinde. Sabaha unutulmuşlardı o devrin insanları tarafından. Unutturulmalarını önlemek için bu dünyaya mitoloji adlı alanı bıraktılar. O alanı kendilerinden çok sonraki dönemde ikinci Yunan uygarlığı ödünç aldı ve tepe tepe kullandı. Aferin onlara. Çünkü, öyle coğrafyalar ve zamanlar gördüm ki her şeyi bir-iki günde unuturlar. Onlardan tiksindim. Bu devirde başka bir adayı seçişimin nedeni, kuşkusuz biraz da budur.

Bu ada üzerindeki Little Italy ile China Town'ı da es geçmemek de fayda var. Tabii sizin açınızdan. Azınlık denilen çoğunlukların yaşadığı, birtakım göreneklerini ısrarla korumaya çalıştıkları, kendi ülkelerindeki mimari özellikleri kısmen devam ettirdikleri yerler buraları. Şişman, neşeli İtalyanlar, makaroniler, o temcit pilavına dönmüş "Akdenizli kanı" mavalı, parlamalar, hırlamalar, kapışmalar, ardından şiddetli sevişmeler Little Italy'nin hikâyeleridir.

China Town'a gelince; iki büklüm ihtiyaçlar, kısa heceleri hızlı hızlı söyleyen tuhaf giysili gençler, bir tutam Uzakdoğu sporu, asma fenerler, tevekkül ise buranın temel yapıtaşlarıdır.

İki bölgeyi benzer kılan özellikler ise mafyaların egemenlikleri, doların tehlikeleri ve aynı ada üzerinde yer almalarıdır.

Ada turistleri, daha ziyade en yüksek gökdeleni -tepedeki küçük odada kendi kendinize nur topu gibi bir "kapalı yerde kalma korkusu" geliştirebilirsiniz- veya adanın alt tarafındaki başka küçük bir adada yer alan, elinde büyük meşale taşıyan kadın heykelini, yani iki erkeklik simgesini ziyaret etmeyi tercih ederler. Sevimsiz ve kabadır her ikisi de ama, sevilirler.

Zaten bütün lanetlenmiş nesillerin sevecek bir şeylere ihtiyacı vardır. Kaba, sevimsiz, lakin sevillecek nesnelere, yapılar, eserlere, insanlara. Bu, dünyanın hiçbir yerinde değişmez.

Lanetlenmiş dedimse, bunlar aslında başkaları tarafından lanetlenmiş değildirler. Kendi lanetlerini kendileri yaratırlar, ister doğal bir afetten sonra ülkelerine gönderilen yardım malzemelerini alan, resmi görevlilerle siviller olsun, ister etrafındaki felaketlere hiç aldırmadan gündelik hayatında kayıtsız bir biçimde aynı işleri yapanlar olsun, bunlar eşit derecede onursuz, şerefsiz ve lanetlenmiş zmrelerdir. Her ülkede bu zümre ve nesillerden bol bol bulunur. Genellikle ülkelerini de bunlar yönetirler. Düzenin devamını sağlayanlar da bunlardır. Çünkü düzen bunlara aittir. İktidarın ellerinden gitmesini hiçbir biçimde istemezler. Bir kısmı iktidarı ellerinde tutmak için derin oyunlar çevirirken, bir kısmı da bunlara alkış tutar. Bir de bunları aval aval seyredenler vardır. Bilenler ise susarlar, çünkü can kıymetlidir. Akılı başında hiç kimse ağzını açmaz. Yıllarını yalan suçlamalarla hapishane dediğiniz kaya mezarlarında geçirmek veya bir kere geldikleri bu dünyadan vakitsizce tinler âlemine geçmek, akıl balığ adamların harcı değildir çünkü. (Yazıda yapılmaması gerekeni yapıp bağlacı sona attığımı

biliyorum ama, sözdiziminde bazı kurallar yıkılmadıkça, yeni ve daha güzel olanları geliştiremiyor. Ya da anlatmanız gerekeni hakkıyla anlatamıyorsunuz.) Her neyse, bunlar lanetlerini hak ederler ve asla da iflah olmazlar. Dünyanızda bütün düzenlerin böyle kurulmuş olmasından, önce, sizden evvelki nesiller, sonra da siz sorumlusunuz elbette. Herkes, diğerinin pisliğini örter. Neyse, “yalan dünya” dediğiniz bu. Böyle geldi tarihiniz boyunca, böyle de gidecek. Ola ki kızarsınız veya kızırırsınız, aldırmayın! Yaşsızlar böyle rastgele konuşur işte! Evet, yazı ile konuşma arasında bir yerlerde gezindiğimi biliyor ve bundan mutluluk duyuyorum. Hoşlanmıyorsanız siz de aynı şeyi yapmayın. Veya daha iyisi, okumayın!

Atlaya atlaya anlatıyorum adayı da, beni rahatsız eden bir şeyler var. Sanki her şeyi açık açık her yönüyle anlatmak zorunda hissediyorum kendimi. Ancak o kadar da sabırlı değilim. Tuhaf değil mi? Aslında ölümsüzlüğü bilen biri olarak sabırdan başka dayanağımın olmaması gerekir. Halbuki sabrımın kırıldığı anlar da oluyor. Bunun insan tarafımdan kaynaklandığını söyleyip avutuyorum kendimi. Teolojinizde ve tarihinizde sabırla örnek gösterilen adamlar da var elbet. Ancak bu, insanları uyutmak, uyandırmamak için başvurulmuş bir diğer insan yöntemi. Eğer herkes sabırlı olsaydı, bu dünyada hiçbir şey değişmezdi. İyisi mi, ölçülü bir biçimde sabırsız olun. Belki bir şeyleri değiştirebilirsiniz. Bu bile kârdır. Tabii benimki değiştirmek amacıyla var kılınan bir sabırsızlık değil. Sıradan bir sabırsızlık işte! Sizin saçma sapan tarihiniz boyunca, nasıl olup da aynı salaklıkları farklı isimler vererek yaptığınıza dayanamamamın getirdiği bir sabırsızlık. Hepsi bu!

Adada sabrınızı sınavabileceğiniz yerlerden biri de lüks restoranların bulunduğu doğu kesimidir. Buralarda çeşit çeşit köpek gezdiren, genellikle de gezdirdiği köpeklere benzeyen çeşit çeşit insanlarla karşılaşılırsınız. O lüks restoranlara

girerseniz, yüzlerinden sahte gülüşleri eksik olmayan, kendine güvendiği mavalına kendini pek inandırmış garsonlar sizi yerinize oturtur. Kırk beş dakika ile bir saat arası zaman diliminde sıcak yemeğiniz büyük porselen tabaklarda önünüze getirilir. (Yemek beklemeyi sevmediğim için buralarda çok sabırsız ve öfkeli olurum. Garsona bin türlü eziyet ettikten sonra yüklüce bir bahşış bırakıp çıkarım oralardan. Ayrıca o yemekler pek de ağız tadıma göre değil. Hayatım boyunca ne kadar çok ve farklı yemek tattığımı tahayyül bile edemezsiniz. İçlerinde, damak zevkime en çok hitap edeni, Ortadoğu mutfağının yemekleridir. Gerçi kuyruk yağından hiç hazzetmem. Buna karşılık, o yemeklerde kullanılan rengârenk baharatlara bayılırım. Acı tam acıdır, ekşi tam ekşi. Her tat keskindir, nettir, özeldir. Uzakdoğu mutfağındaki veya burjuva mutfak kültüründeki zorla iç içe geçirilmeye çalışılan tatlar, bu mutfakta yoktur. Gurmeliğe kalkışacak değilim ama, geçmişte, hayatımın önemli bir dönemini ve uzun bir bölümünü Ortadoğu’da geçirdiğim için, o yemekler hakkında rahatlıkla fikir beyan edebilirim. Hele de artık yapılmayan, unutulmuş, kimseciklerin bilmediği, tarihinize göre çok eski yemekler üzerine gerçekten söyleyecek birkaç sözüm vardır. Bazen evimde bu yemekleri yaparım. Sumaklı kuzu kulağından asprulu ebeğümecisine varıncaya kadar. Yaparken de, yerken de büyük haz alırım. Eski tatları unutup sentetik tatlarla avunmak, alelacele doymak durumundaki nesillerin beni anlamasını beklemem haksızlık olur elbette.) Lüks giyim mağazalarından alınmış farklı desenlerde ve renklerde alelaçayip kıyafetleri üzerine geçiren zamane gençleri pahalı barların kapılarını aşındırırlar bu bölgede. Bir de iyi maaş alan kadınlar ile adamların işten sonra uğradıkları ve “mutluluk saati” denilen iş çıkışı saatinde, normal fiyatının yüzde elli altında bir para ödeyip içki içtikleri şık barlar da genellikle buradadır. İnsanlar, diğer bölgedekilere kıyasla göze

daha sevimsiz görünürler burada. Bahtsızların sevimli olmak hususunda yapabilecekleri fazla bir şey de yoktur. Kaldı ki, bu akıllarının ucundan bile geçmez. Onlar, öyle huzurludurlar. Bakıyorum da, yalnız sevdiğim yerleri, mekânları değil, sevmediklerimi de anlatmaya başlamışım. Tabii eski zamanlarda sevdiğim, yaşadığım bir adayı da anlatmak isterdim size, ama şimdi, o kadar uzak ki! En ziyade sazlar kalmış aklımda. (Uzun uzadıya anlatmam da mümkün ama, artık eski hayatımdan ziyade yenisi önemli benim için.) Sazlık bir kıydan, sislerin arasından geçerek girilirdi adama. (Doğu'da saz içli, elemli bir ruhtu. Acının sesiydi yılgınlık zamanlarında. Huzurlu saatlere en rahat ney sesiyle ulaşılırdı. Eğilip rüzgârlara sakince yol verirdi. Yegâneydi. Çoktandır duymamışım o sesi. Ne kadar özlemişim meğerse!) Adam, adalar içinde bir taneydi. Tek kayıkçı vardı oraya gelebilen. Cesur bir adamdı. Yoksa, kimsenin harcı değildir öyle tehlikeli, yırtıcı bir adaya rastgele gelebilmek. Onu adada gördüğüm ilk gün, şaşkınlık ve hayranlıkla, dış dünyayla bağlantımı sağlayabilecek adamı bulduğumu düşünmüştüm. Öyle de oldu gerçekten. Ulaşmak isteyenler hep onun aracılığıyla buldular beni. Ya da ben bulmak istediklerime ulaştım onun sayesinde. Sessiz, biraz tembel ama bakışları dolu dolu bir adamdı. Neyse, insan hatırlayıveriyor öylesine. Ama sis unutulamaz. O, varlığın en ilginç parçası. Yokluğu da içinde barındırır. Boşluğu ve hiçliği barındırdığı gibi. Aydınlık bir gecedir sisten kalan. Orada, gitmekle kalmak aynıdır. Sağır, kör, topal kılar insanı. Genelde saklar, gözetir ama, tehlikeli bir tarafı da vardır. Daha ziyade tehlikeye işaret eden bir tarafı. Korkarsanız kaybolursunuz. Bütün işin sırrı da burada işte! Korkmayan, yolunu bulur. Sis içinde dahi.

Manhattan'dan bahsederken metrosunu anlatmamak haksızlık olur. Hades evi, bedellerin ödendiği yerdir. Oranın kendine has bir yapısı ve kuralları vardır. Çağınızın Hades evine

gelince, orası bambaşka bir gösteri merkezine dönüşmüş durumda. Sokak çalgıcıları, jonglörler, niyetçiler, kimi ararsanız orada. Zenginler bile.

Yukarıdaki trafik sıkışıklığından kurtulmak için dalıveriyorlar yeraltına. Duvarlar dolusu ilanlar. Her istasyon, panolarla dolu. Reklam dünyasının kalbi yeraltında atar buralarda. Çünkü yeryüzünün çoktan ırzına geçilmiştir. Gökyüzü de pahalıya mal olduğundan kala kala yerin altı kalmıştır onlara. Vagonların tavanlarına paralel dizilmiş orta ve küçük boy reklam tabelaları, duvarlarda daha büyük boy ilanlar. Belirli istasyonlarda farklı müzikler, çalgılar eşlik eder gezintinize. Bazen gayda, bazen keman, hatta harp. Farklı dillerden ezgiler kırar duvarları. İstasyonlar arasında giderken asıl duvarları yıkan ise rengârenk resimler ve yazılardır. Duvarlar ortadan kalkınca kırmızı, mor, sarı, yeşil, mavi harflerin, kabaca çizilmiş resimlerin hükümranlığı başlar. Dünya farklılaşır, kayıp biçim değiştirir yeraltında. (Bunca farklı, cıvı cıvı renkleri bir de Pakistan ile Hindistan'da görmüştüm. Doğa insanlara cimri davranıp onlardan renklerini sakınınca, insanlar da galiba kendilerini griye, kurşuniye, kül, toz ve kahve renklerine karşı savunmak için farklı renk ve biçim arayışlarına başvuruyorlar. Bazen biraz aşırıya kaçsalar da, bunca farklılık göze hoş görünebiliyor.) Arada bir yangın çıkar istasyonlarda. Serserinin biri eğlenmek istemiştir. Ya da bir cinayet işlenir birkaç “yeşil” uğruna. Yolcular alışkındır maceraya; çünkü, onlar bu dev şehirde yaşamayı gönüllü seçmişlerdir. Yeraltı istasyonlarının merdivenlerinden yeryüzüne tırmanırken berduşlarla, aç bakışlı insanlarla ve meczuplarla karşılaşsınız. Kimi koynunuzda yatmak, kimi de size esrar, marihuana satmak ister. Ötesi size kalmış. Bu gariplerin birçoğu yeraltını ev bellemiştir. Orada mutsuz ve huzursuz gecelere hazırlanırlar. Bazıları sabaha sağ çıkmayacaktır. Bilip susarlar.

İş merkezine gitmek de kimilerinizin hoşuna gidebilir. Acımasız şartların gökdelenler biçiminde karşınıza dikildiği Wall Street bin bir türlü entrikanın döndüğü, şeker pembesi insanların pas rengine büründüğü tuhaf bir diyardır. Sıradan bir caddenin iki kıyısındaki devasa gökdelenler, size bu diyarda küçük bir piyondan başka hiçbir şey olmadığını, şehrin bu kesiminde, her insanın kalp para muamelesi gördüğünü hatırlatır. Beğenin ya da beğenmeyin, o dev gökdelenlerin her sabah yutup her akşam kustuğu on binlerce insan, bu caddeyi, kendilerini bir mabede ulaştıran kutsal yol olarak görürler. Para mabedinde işler her zaman yolunda gitmez. Bir gün çıkan, ertesinde tepetaklak olur. Onun yerine, bu caddeyi kateden on binlerden biri geçecektir kuşkusuz. Her ev eski bir kalıntının üzerine inşa edilir, her hayat bir başka yıkıntının üzerine. Hırsınıza engel olabilirsiniz, buradan uzak durmakta fayda vardır. Gezin ve uzaklaşın! Hoş, buraya girenin sonsuz aynalar labirentinde yitip gittiğine çok tanık olunmuştur. Pek azı enkazın altından kurtulabilmiştir.

Ben de bu adanın sokaklarında merhametli bir avcı gibi gezinmekten bitap düşmüş bir ölümsüzüm. Doğu Nehri'ne bakan, insanlık tarihinizin derinliklerine akan eski bir evde, kendi sırrımı korumaya çabalıyorum. İnsanoğlu bu sırra eriştiği takdirde kıyamet de başlayacaktır. Kıyamet başlasa belki ben de ölüp kurtulurum ama, insanlık da, üzerinde yaşadığımız dünya da hiçliğe karışır. Bir korkum da var elbet. Ya gene ölmezsem? Bunca fırtınadan, tufandan, entrikadan kurtulmuşken, ya kıyametten de kurtulursam? Dünya bile yok olmuşken ya ben sağ çıkarsam, ne yaparım bir başıma? İyisi mi bu sırrı canım gibi koruyayım. (İşte, huzursuzluk verecek bir tersinleme! Canımdan olamamaktan korkarken, başka bir nesneyi canım gibi korumaya karar vermek.)

Manhattan'ı sevdim, seçtim. Buraya sırrımı yerleştirdim. Onu benden almayı hak edecek kadar cesur birini bekliyo-

rum. Tıpkı bir zamanlar gelip onu almayı hak eden o evvel zaman âşığı gibi bir deli adamı ya da bu yola baş koymuş bir kadını.

Bu, yeni seçtiğim yaşantıya gelince, oldukça sade bir hayat sürdürdüğümü söyleyebilirim büyük bir gönül rahatlığıyla. Eskiden de debdebeyi, şanı, kahramanlığı sevmezdim. Ancak insan, istemediği halde bu kavramlara teslim olabiliyor. Bir felaketin şahikasıdan bir diğerininkine istemeden tırmanırken, bir de bakıyorsunuz, debdebeli bir hayatın içine girivermişsiniz ya da istemeden kahraman oluvermişsiniz. Şimdi, bütün bunlar benden çok uzakta. Manhattan'da gezinen sıradan bir insanım sadece, bir Ortadoğulu göçmen.

Sabahları, sokağın başındaki küçük kafede kahvaltı ederim. Etrafınızdakilere aldırmadan, kahvenizi rahatça yudumlayacağınız yerlerden biridir Deukalion Kafe. Bir barın çevresine monte edilmiş bar tabureleri, biri camekân önünde olmak üzere altı masa, arkada küçük bir tezgâh, barın ardındaki açık pencereden görünen derli toplu mutfak, iki tuvalet, müzik dolabı, sigara ve prezervatif makineleri. Hepi topu bu. Sıradan insanlar vardır burada. Kafenin sahibi Betty adlı eski bir striptizci. Geçkin ve halen alımlı sarışınlardan. Hollywood filmlerinden fırlamış, Doğu Nehri kıyısından biraz içerideki bir kafeye düşmüş. Ağzının kıyısında, hep ucundaki kül düştü düşecek bir sigara taşıyan, buğulu sesiyle siparişinizi alıp, kahvaltınızı kayıtsız bir biçimde masanızın kenarına bırakan eski kadındır Betty. Bazen, hatırı sayılır bir büyüklükte olan kaidesini barın üzerine iyice yerleştirip, elindeki temiz bezle bol bardağındaki ruj lekesini çıkarmaya çalışırken zenci ezgilerinden birini mırıldanırır, şaşırtırsınız o gırtlaktan çıkan güzel ve pürüzsüz sese. Halbuki, bu kadından boğuk, zorla çıkan bir ses beklenir ancak. Sonra, bar taburesine tünemiş oturan Mack vardır. Parası yettiğince ganyan oynayan, süre-

li borçlanarak kafeinsiz neskafe içen, huysuz, ağzı bozuk bir adamdır. Orta yaşı çoktan geçmiştir. Biraz da Betty'ye tutkundur ama kadın hesaba almaz onu. Bozulur Mack, küfrederek. Bir yığın mutsuzluktan sonra sokağa dehlenmiş Agnes da, kafenin demirbaşlarından. ("Dehlenmiş" sözcüğü boş yere değil elbette. Ak saçlarıyla gerçekten de yaşlı bir Arap atına benzer Agnes!) Hep mutsuzdur. Arada bir gülmeye başladığında ise, çölde salkım saçak koşan bir Arap atının kişnemesi duyulur. Bir de müthiş ikili Ed ile Sam vardır. Camekâna en yakın masada otururlar. Orası hep onların yeridir. Rahat rahat oturup havadan sudan, beyzboldan, lotodan ve kadınlardan bahsederler. Bütün dünyaları bu konular üzerine kurulmuştur. Daha fazlası onları rahatsız eder. Sanki, zaman buradaki insanlara dokunmadan geçer. Bu kadınlarla adamlar hiç çocuk olmadılar sanki, hep böyle var oldular: orta yaşın üzerinde ve mutsuz, lakin kaygısız.

İşte bu sıradan insanlarla birlikte yaparım kahvaltımı. İlk giden ben olurum kafeye. Peşim sıra Agnes gelir. Ardından Ed, Mack ve Sam. Betty kahvemizi kaynatıp, makyajını yapmış, güne çoktan hazırlanmıştır. Bazen, bu kadının sırf sabahları uyanmak için yaşadığını düşünürüm. Ilık donatılarımızı masalarımıza yerleştirmiştir. Günaydın homurtularıyla kahvaltımızı ettikten sonra Mack hariç hepimiz kendimize geliriz. Mack ancak üçüncü fincandan sonra ayılıp aramıza katılır. Vasat bir sohbet tutturup gideriz. Genelde herkes o gün neler yapacağı konusunda bir şeyler söyler. Yapılacaklar nedense daima bir gün öncekinin aynısıdır. Bu tuhaf aileyle yaptığımız sohbetten sonra ben yollara düşerim. Manhattan'da yapılacak en iyi şey sabah saat on buçukta Central Park'a gitmektir. Ben de bunu yaparım işte.

Central Park sakın olur sabahın bu saatinde. Spor yapan gençler çoktan evlerine dönüp, ılık bir duştan sonra işyerleri-

ne gitmişlerdir. Ayyaşlar ve bencileyin avareler parkın bu saati-
ni sevenlerdeniz. Sükûnet hüküm sürer. Bir buçuk saate kadar
park dolacaktır. Onun için önümdeki vaktin kıymetini bilerek
otururum. Kuş sesleri, mevsimine göre ılık, sıcak, serin ya da
buz gibi bir rüzgâr ve temizlikçiler eşlik eder bana. Ayyaşlar
ise on beş dakika ile yarım saat arasında bir zaman diliminde
dayandıktan sonra, pek de kuytu olmayan köşelerde sızarlar.
Çünkü kuytu köşelerde günün her anında ölüm gizlidir. Ay-
yaşlar bile ölümden korkarlar. Yediden yetmişe herkes ne diye
ölümden korkar ki? Asıl güzel olan ona ulaşabilmektir. İn-
sanların bu konudaki korkularını asla anlayamayacağım. Öte
yandan olumlu bir yönü de var bu korkunun: İnsan, ölüme
direnebilmek, zamanın geçişini yavaşlatmak için yaratıcı ol-
maya çabılıyor. Yaratıcılığın kökeninde, ölüme karşı çıkmak
yattıyor. Dolayısıyla resimden müziğe, edebiyattan sinemaya
kadar bütün sanat alanları, insanoğlundaki ölüm korkusuna
minnettar olmalıdır. Bu sayede var olabilmekte ve varlıklarını
koruyabilmekteler. Her devirde, farklı biçimlerde, başka adlar
altında çıkan bu korku neticesinde, değişik sanat anlayışları
ortaya konulmuştur. Gene ahkâm kesmeye başladığımı düşü-
neceksiniz, lakin doğru söylediğimi de inkâr edemezsiniz.

Saat on iki olduğunda bir sigara yakarım. Günün tek siga-
rasıdır bu. Keyfine vara vara tüttürürüm sigaramı. Çağınızda,
özellikle, şimdilerde yaşadığım Amerika gibi memleketlerde
sigara sağlığa çok zararlı bir madde olarak biliniyor. Halbu-
ki ben sizin tarihinizden çok daha önceki zamanlardan beri
sigara içiyorum. Eskiden günde iki paket içerken, şimdilerde
bir taneye indirdim. Baktım ki bundan da ölemiyorum, ne
yapayım! Latife bir yana, azaltmamın asıl nedeni, ne kadar
fazla içersen o kadar az keyif almaya başlamamdı. Bari, günde
bir içeyim pir içeyim, deyip azaltıverdim. Şimdi daha iyiyim,
keyif anlamında! Bazıları içkiyi, bazıları da esrar benzeri din-

lendiricileri tercih ediyorlar ama, benim için varsa yoksa sigara. Büyüdüğüm topraklarda üzümün en güzeli ezilir, haşhaşın en iyisi, hintkenevirinin ziyade kanayanı yetiştirilirdi; ama ben oldum olası tütünü sevdim. Çünkü tütünün halis tadı yeryüzünde başka hiçbir tada benzemez. Serttir; gırtlığı, ciğerleri yakarak gövdenin ortasında küçük bir boşlukta biraz bekletildikten sonra haz vererek geldiği yerden çıkar. Dumanın boğazdaki döngüsü, genizdeki eski tadın kırılması, içinize akan dokunamayacağınız bir yoğunluk, sonrasında geldiği gibi giderken bıraktığı boşluk duygusu, içen kişiyi daha da bağımlı kılar sigaraya. Yok, hastalığa neden olurmuş yok, vücuttaki vitamini azaltırmış, yok efendim, direnci kırarmış, bir sürü laf ü güzaf. Tarih boyunca yığınla sigara içen yığınla insan gördüm. Hiçbiri de sırf bu yüzden ölmedi. Hepsinin türlü türlü ölüm nedenleri vardı. Seven içer, o kadar!

Günün o tek sigarası beni dinçleştirir. Ardından düşerim yollara. Adanın yollarında, milyonlarca farklı insan suretinde bir şeyler ararım. Ararım aramasına da gerçekte neyi aradığımı bilemem. Belki de hatırlayamam.

Halbuki sizin insanlık tarihinizin bütün bilgisi belleğimdedir. Buna rağmen küçücük bir ayrıntıyı hatırlayamam. Bu yollarda ve suretlerde ne işim var benim? Niçin sizin tarihinizden çok daha eski zamanlardan beri yollarda ve suretlerdeyim?

Mevsimler birbiri ardınca sökün eder Manhattan'da. Bir bakarsınız cehennem sıcaklığında asfaltlar erirken, bir bakarsınız güz yağmuru felç etmiş köprüleri. Ardı sıra tipi iner adaya ve sonrasında Central Park'ın ağaçları çiçeğe durur. İnsanlar yaşayıp ölürlər, törenler düzenlenir. Büyük binalar yıkılıp aslına uygun yeni binalar dikilir yerlerine. Zaman akar adada. Siz burayı bir de içki yasağı günlerinde görecektiniz, o zamanlar muhteşemdi. Gangsterler, boyalı sarışınlar, silahlar, aç zenciler, müzikholler, yeni açılan geniş bulvarlar. Dağıtmayayım.

Yağmur sağanağa dönüştüğünde hep, mazimdeki en önemli dönüm noktalarından biri düşer yâdıma. Anlatsam karışır kafanız. Onun için bunu da geçelim bir kalem.

Öğleden sonralarım genellikle büyük kitabevlerinin rafları arasında geçer. Tarihizin yorumlarını yazarlarınızın gözlerinden okurum. Sonra akşamüstleri gene yollara düşerim. Doğu senin, batı benim gezer dururum. Genelde doğu yakasındaki lüks restoranlardan birinde akşam yemeğimi yedikten sonra, adanın kuzeyinde biraz daha gezinirim.

Yok, geçmeyelim bir kalem! Korkunç sağanaktan kısa bir süre önce tamamladım işimi. Ceza vakti denilen zaman dili-mindeydik. Son tahta parçasını da iyice ziftlemiştim. Kuşlar güvertede fink atıyorlardı. Adeta birazdan başlayacak olan felaketin habercisiydiler. Bir huzursuzluk yağıyordu gövdeye, küpeştelerden taşan, başıboş. Diğer hayvanlar da usuldan huzursuzlanmaya başlamışlardı. Tıslamaya, havlamaya, miyavlamaya, ötmeye, ulumaya, gıdıklamaya, haykırmaya başlamışlardı. Kapkara gök, karanlık yeryüzüne boşaldı birden. Göğün gazabı bitmiyordu, bitmeyecekti. Yeryüzününkinden çok daha sert ve acımasızdı. (Kimliğim hakkında ne düşündüğünüzü tahmin edebiliyorum. Ama o, benden çok daha sonraki bir söylencededir. Üstelik adı üstünde, söylence! İnanmaya gelmez, değmez.) Geminin altındaki sular yükseldi. Yağmur suları gemiyi yerinden söküp eskiden gezindiğimiz kırların, bayırların, tepelerin, derken dağların üzerinden geçirmeye başladı. Evlerimizi göremiyorduk bile. Su bulanıklaşıyor, dibi gitgide görünmez oluyordu. İyiden çamur olur da saplanıp kalırız umuduyla her gün suları seyrediyordum. Tıpkı bir zamanlar yeryüzünü seyredermiş gibiydim. Farklı coğrafyaların izini sürüyordum derinlerinde. Üçüncü günde hayvanlar seslerini kestiler. Artık yalnızca yağmurun sesi vardı. Delirten bir ses. Suya, tahtaya, tepemize gerdiğim, uç

uca dikilmiş palmiye yapraklarına düşen suyun sesi. Hep aynıydı; şiddetli, iç paralayıcı çığlıklar gibi ve nihayetinde çıldırtıcı. Duracağına olan inancımı üçüncü günün akşamında yitirmiştim. Hepimiz boğulup gidene kadar devam edecekti bu sağanak. Hızını azaltmak bir yana, dördüncü gün iyice artırmıştı. Geminin açık yerlerinin tepesine yerleştirdiğim palmiye yaprakları tamamıyla delinmiş, işe yaramaz bir hale gelmişti. Başımın üzerine tuttuğum eski bir sedir ağacı kabuğuyla güvertenin başında oturup her şeyin nasıl da bitmediğini düşünmeye başlamıştım. Bitmesi gereken şeyler vardı yeryüzünde, sağanak gibi, acı gibi, hayat gibi. Bitmiyordu işte! Dünyanın sonu gelmişti ve ben binlerce hayvanla bir gemide bilinmeyene doğru gidiyordum. Belki de benim bitmem gerekiyordu. Hiçbir umut kalmamıştı. Yapılmaması gerekeni yapmalıydım. Kendimi kurtarmaktan başka bir düşüncem yokmuş gibi davranmaktan vazgeçip, canımı tehlikeye atmalıydım. (O an gerçekten bunu düşünüp düşünmediğimi hatırlayamıyorum. Daha sonraları, o zaman dilimini düşünürken, o anda yalnızca bunu düşünmüş olmam gerektiğini kurmuşumdur belki de.) Aniden kendimi çamurlu suların içine bıraktım. Çırpınmadım bile. Ölümü istiyordum. O garip ülkeye varmak beni kurtaracaktı. Bu sağanaktan, bunca çırpınarak yaşamaktan, hayat dediğimiz bu bataktan kurtulacaktım. Kendimi suların derinliklerine bıraktım. (Eskiden olsa bunları anlatmaya utanırdım, ama zaman, insanlık imi taşıyan her varlıkta değişikliklere yol açıyor.) Nefesimi olabildiğince salıverdim suya. Tabii, bir yanımda ölümü isterken, çok derinlerde bir şey, ölüme karşı çıkmam için zorluyordu beni. Tam ölümün geldiğini hissettiğim anda, beklenmedik bir şey oldu. Bulanık sular beni güverteye kustu. Yağmurlar istemiyordu beni. Dehşete kapılmıştım (toydum o zamanlar). Kuşların hepsi ötmeye başladı. Sağanağın sesi eriyip yok

oldu kuş cıvıltıları altında. Nar bülbülü, iskelekuşu, üveyik, dağk rlangıcı hep birlikte ötüyordu.

Sağanağın hükümranlığı kırılmıştı. Yalnızca kuşlar. Ölümsüzlük üstüne bir ezgi dinledim dünyanın bütün kuşlarından.  şte, ölümsüz olduğumu o gün öğrendim. Sular, kuşlar ve kalbim öğretti bunu.

Daha sonraları da defalarca sınadım  l ms zl ğ m . Bileklerimdeki kesik izleri bu yüzdedir, boynumdaki urgan izi bu yüzden, acıdan kendimi kaskatı bırakıp anlık  lmelerim, elektriğin keşfinden sonra vücudumdaki yanık izleri hep bu yüzden. Sinamaktan yorgun düştüğüm gün bıraktım bütün ölme gayretlerimi bir yana. Ölümsüzlüğe alışmaya çabaladım. Kısımense başardım da alışmayı. Ancak, asla tamamıyla alışılmıyor.

Tarihler doğru yazmaz bunu (zaten hangi tarih neyi doğru yazmıştır ki? Her  lke, kahramanlık destanları yazar kendince; ama bunların çoğunun zırva olduğu, okunduğu anda belli olur. Asil kanlar, soylu sopl , derli toplu, temiz maziler hep mavaldır. Sanki, tarih kitapları okuyan kişiyi aptal yerine koymak için yazılmıştır. Eğer onların dediği doğruysa, o takdirde bunca t ynetsiz, karaktersiz, beyinsiz, vurdumduymaz insanın ne işi var çağınızda), yağmur eski şiddetini ancak sekizinci günde kaybetti, sadece  isildemeyi sürdürdü. Hayvanların yemi, benim de yiyeceklerim azalmıştı. Hayvanlar huysuzlařtıķ  daha da fazla yem istiyorlardı. Bu arada, sular beni t k rd ğ nde kalbimin üstüne asılı bulduğum yosunları da bir gün acıkınca yerim düşüncesiyle alt ambardaki büyük teldolapta kurutmuştum. Yosunun iyice kuruyup  ıtırdamaya başlayan k      bir parçasını ambarda yere d ş rm ştum. Ardım sıra dolanan ağır kaplumbağanın bu parçayı ağzını  ne ite ite yediğini gördüm. (Artık kaplumbağaların neden uzun ömürlü olduklarını anlamışsınızdır sanırım. Bağalarında mutsuz ama, uzun ömürlü.)

On birinci gün yağmur tamamen kesilmişti. Ancak hayvanlar arasındaki huzursuzluk had safhaya ulaşmıştı. Birçoğu birbirini yemek istiyor, hatta bunun için fırsat kolluyordu. Engel olmaya çabalıyordum ama, ben de gücümü yitirmek üzereydim. Bir kara parçası bulabiliriz umuduyla ilkin kuzgunu saldım göklere. Elbet bir kara parçasına inecek, bana bir hayat işareti getirecekti. Belki de dönmezdi. O takdirde de hayatın sürdüğü kanıtlanmış olacaktı. Beyhude yere umut ettim. Kuzgun ıslak pençeleriyle döndü.

On üçüncü gün, doğanı saldım göklere. Bir kuş kapar da gelir diye beyhude umutlandım. İki gün sonra, doğan ıslanmış gagasıyla döndü. Gözleri kan çanağı gibiydi. Eski vakur tavrını yitirmişti; devranı tanımış, bilge ve acı bir hali vardı. Kanatlarını sıkıca birbirine tutturup, gözlerinin derinliklerine baktım. (Bir gerçekliği görmek için karşısındakinin gözlerinin en derin yerine bakmalı kişi. O yer pek dardır ve gizlenecek, saklanacak hiçbir boşluk kalmamıştır orada. Hayat, olanca çıplaklığıyla o derin yerededir.) Gözleri artık görmüyordu. Bezgin, umarsız bakıyordu derinliklerime. (Çok sonraları, bendeki sırrı almak isteyen insanoğlunun gözlerinde de aynı bakışı görecektim. Eski bir dostunu anlatırken bana, kör bir doğanın bakışıyla girecekti gözlerime. Bu tanıdık bakış, sırrı vermemin en büyük nedeniydi. Ama o, bunu bilmeyecekti. Bir sonraki karşılaşmamıza kadar.) Benim gözlerimdeyse korku hüküm sürüyordu.

Son bir denemeye karar verdim. On altıncı gün tarlakuşunu saldım güverteden. On altıncı gün kurt kuzuyu, örümcek ipekböceğini, yılan cardını yedi ve ben hiçbir şey yapmadan gözlerim ufka çivilenmiş, öylece bekleyedurdum. Göğün karsızlığı içimi burkuyordu. Aniden, evvel zamandaki bir aşkım dile geldi ufuk çizgisinde. Griydi gözleri. “Artık hayatta değilim,” dedi. “İssız bir limanda, evvel eski bir gemide se-

nin gelmeni bekliyorum. Lakin gelmeyecekmişsin. Öyle diyor buradakiler, istediğine erişecekmişsin. Beni unutma!” Öyle masumane söylemişti ki bunu, sonsuzlukta bile unutmam mümkün değildi artık. Birden canlanmış, kendime gelmiştim. Su güçlüydü, ama, toprak sudan daha güçlüydü. Su tehlike-lydi ama, toprak korkusuzdu. Kurtulacaktık. Ben kurtulma-ya yazgılı olduğumdan, diğerlerinin de kurtulması şarttı. Boş oturmakla olmayacaktı. Hemen işe giriştim. Hayvanların kaldıkları yerleri köşe bucak temizlemeye başladım. (Kuşkusuz, bazılarınızın aklına takılacaktır. Gemide başka bir insanın, bir kadının bulunup bulunmadığı. Hayır. Benden başka kimse yoktu. İnsan soyunun nasıl devam ettiğini soracak olursanız, hiçbir tufandan yalnızca bir insanın kurtulduğu görülmemiştir. Muhakkak üç-beş kişi gözden kaçmıştır. Onlar sizin atalarınız olmuşlardır. Ne yazık ki -belki de ne büyük şans ki- ben sizin atalarınızdan biri değilim.) On altıncı günün gecesinde yorgunluktan bitap düşüp neredeyse bayılmışım.

Yüzümde bir ıslaklık hissettim ilkin, sonra ılık bir yel, bir karınca yürüyüşü. Gülümseyerek açtım gözlerimi. Gökte güneş ateşbaz, bulutlar oyunbaz, hayat misafirperver. Tarlakuşu, bir zeytin dalı gezdiriyordu yüzümde. Biliyordum, inanıyordum. Birkaç damla yaş gözlerimden boşandı. Gözlerime düşen ışık demetleri yedi renge büründü. Nar kırmızısı bir muştı damar damar aldı, yürüdü içimde. Hayat mümkündü işte! Tarlakuşunun gagasındaki ıslak zeytin dalını aldım usulca, iki yaprağını koparıp ağzıma attım. Acıydı tadı ama, çam balından tatlı bildim. Ben dünyanızı, işte, böyle bir gününde sevdim.

İlk defa sağa sola sapmadan, yorulup kopmadan bir hayat dilimini anlatabildim size. Demek ki mümkünmüş! Bunun mümkün olabileceğini, dün sabah Deukalion’a gelen bir berduştan öğrendim. Kafası o kadar karışıktı ki, konudan konuya

atlayarak durmadan bir şeyler anlatıyordu. Bir olayı anlatırken birden susup bambaşka bir şeye söyleniyordu. Derken, eskiden âşık olduğu ve halen unutamadığı o genç kızı anlatmaya başladı. Başından sonuna kesmeden, kopmadan, dikkatini dağtırmadan anlatıp bitirdi. Hazin bir hikâyeydi. Her iklimde, her diyarda ve her zaman diliminde duyabileceğiniz, birbirine benzeyen sayısız kırık aşk hikâyelerinden biriydi. Hikâyeden ziyade, belirli bir zaman dizinini takip ederek, olay örgüsünü koparmadan anlatması, daha doğrusu berduşun anlatma tarzı dikkatimi çekmişti. Bazen isteyerek, bazen istemeden de olsa, insan bir olayı başından sonuna anlatıp, hikâyesini bitirebiliyor. Berduş, hikâyesini uzun uzun anlatıp, ardından da dünyanın yaşanası bir yer olmadığı konusunda uzun bir söylev çekti. Betty, herifi sabırla dinledikten sonra, bana dönüp, “Hey! Geçen gece seni gördüm gene. Doğu Nehri kıyısında oturmuş suya bakıyordun. Bıkıyor musun Tanrı aşkına?” dedi. Hayır anlamında başımı sallayıp gazeteme gömüldüm. Dünyada, bölgesel savaşlar hiç ara vermeden devam ediyordu. Biri bitecek gibiyken aniden iki tanesi birden başlıyordu. Bunun silah tacirlerinin ve birtakım resmi görevlilerin işine geleceğini bilecek kadar çok yaşamıştım. Çoğunluğun değil, hep azınlığın istediği oluyordu bu dünyada. Bu da işleri sarp sardırıyordu. Bıkkınlık ve yılgınlık sularına açılmak üzereydim ki gazeteyi kapadım. En vahşi savaşın modern zamanlarda yaşandığı düşüncesi içimi bulandırıyor.

Dün, vaktinden önce Doğu Nehri kıyısına indim. Nehir gene zalimce akıp gidiyordu. Üstünde küçük kum gemileri, orta boy mavnalar, sahil güvenlik botları, deli su kuşları, kimseciklerin göremediği mutsuz deniz kızları. Benim sırrımın üzerinden kayıtsızca, alışkın, sanki başka hiçbir şey yapamamış gibi akıp gidiyorlardı. Sır dediğim, kızıl bir naylon poşete sarılmış, Doğu Nehri’nin çamurlu dibinde yatıyor. Bu sır

tarihinizden çok önce bir insanoğlunun eline geçmişti. Daha doğrusu, ona benim tarafımdan verilmişti. Ancak kimselere yar olmamıştı, insanoğlunun başını döndüren, gözlerini kamaştıran bu sır. Bu yüzdendir ki halen, her şeye rağmen mutlu olabiliyorsunuz.

Su kıyısında huzur bulabilir insan. Zaman gibi akıp giden suya bakarak, koca bir talihsizliği düşünebilir. Mağara adamı dediğiniz insanların hazin hikâyelerini. Adını koyamadıkları için anlamlandıramadıkları aşkları, mağara duvarlarına ilk resmin çizilişini, ilk kelimeleri, ilk cümleyi, ilk cinayeti; aslında bunların tamamının hurafe olduğunu. O devirde yaşayan canlıların gerçekte olağanüstü diyebileceğiniz, sizin henüz kıyısına bile varamadığınız bir teknolojik güce sahip olduklarını, bu gücü uygarlıklarını yok etme yolunda kullanıp, geride kalanların farklı anlamda bir doğaya dönüş mitini gerçekleştirdiklerini, mağara duvarlarına çizilen resimlerin bu gözle değerlendirilmesi gerektiğini. Milyonlarca gereksiz şey düşünebilir insan. Bir su kıyısında.

Sağanaktan çok zamanlar sonraydı. Adama gelip giden kayıkçı, bir gün, bir adamın beni aradığını söyledi. Kederli bir hali varmış beni soran kişinin. Sanki en sevdiği kişiyi kaybetmiş. Anladım elbette. Aradığı, bütün insanların aradığıydı. Sırrın bende olduğunu bilen her insanoğlu bir gün bana ulaşabileceği ümidiyle yaşar. Böylelikle, o en korktuğu dertten, yani ölümden uzaklaşacaktır. Bu adamı diğerlerinden ayrı kılan bir şeyler varmış. Bir yandan dünyadaki bütün zorbalıklara karşı koyabilecek kadar güçlüyken, öte yandan bir zamanlar en büyük zorbalıkları eden zalimin biriymiş. Artık uslanmışmış. Çünkü zamanın içinden çok sular akmış, kederin içinden çok hayatlar geçmiş. Umarsız bir aşk, belki kendinin bile farkına varamadığı evvel eski bir sevda onu uslu çocuklara çevirmiş. Her insan gibi, farkına varamadan kaybettiği birini

aramaktaymış. Kayıkçı bunları anlattı ve sustu. Zaten uzun suskuları, sakin geceleri, hâkim suları severdi. Ancak, bu defa bir huzursuzluk vardı sükûnetinde. Adam hakkında öğrendiklerini anlatırken, sanki büyük bir felaketi haber veriyordu. Beni de huzursuz etmişti. Ama ne pahasına olursa olsun, genç adamı görmeye karar vermiştim. Hikâyesini kendi ağzından dinlemeliydim. Mademki zora düşmüş eski bir zorbaydı, muhakkak ders alınacak bir hikâyesi vardı. Kayıkçıdan, adamı adaya getirmesini istediğimde, bana aksi aksi bakmıştı. Adam hakkında daha fazla şey bilip anlatmadığını düşünmüştüm.

İki gün sonra bir akşamüstü yanında saç baş birbirine karışmış, koca cüsseli bir adamla çıkageldi. Memnun olmadığını belli eden bir ifadeyle bizi tanıştırdı. Sonra da hemen ayrılması gerektiğini söyleyip yola koyuldu. Adam bezgin gözlerle iki yanına bakınıyordu. Adaya ulaşmak için çok çabalamasına rağmen umursamaz görünüyordu. Bu hayattan çok bezmiş, ama -neler yaşadıysa- her şeye rağmen direncini kaybetmemiş bir adam izlenimi uyandırdı bende.

Seyahatinin rahat geçip geçmediğini sorduğumda, hayatla ilgili hiçbir seyahatin kolay geçmeyeceğini söyledi. Bu da hayat yolunda önemli bir seyahatti ona göre. Bu dünyada çok şey görüp yaşadığını, artık yaşamak istemediğini söyledi. Bu tezat karşısında şaşkına dönmüştüm. Yaşamak istemeyen bir adamın bana ulaşmaya çalışması kadar saçma bir şey olamaz ki! Benden ne istediğini sordum. “Ben,” dedi, “ölümsüzlüğün sırrına ulaşmak istiyorum!” Doğru yere geldiğini, ama ölmek isteyen bir adamın ne için ölümsüzlük istediğini merak ettiğimi söyledim. Ölümsüzlüğü kendi için istemiyormuş. Tek istediği, kaybettiği bir dostunu yeniden hayata döndürmekmiş. Bunun için buraya gelmesinin beyhude olduğunu söyledim. O ana kadar karşımda metanetini koruyan adam, birden sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Bunu yapmaya mecburmuş.

Yoksa kendinin kalan yarısını da yitirecekmiş. Dostunu ölümler diyarında bulacağına emin olsa kendini çoktan öldürürmüş. Çok yorgun olduğu belliydi. Bir kâse su verip yatırdım. Hemen daldı. Derin bir uykunun acımasız kollarında sayıklamaya başladı. İlk “En” kelimesi döküldü dudaklarından. Devamı gelmedi. Aradan bir süre geçti. Çorbamı içerken, “Ki” dediğini duydum. Gitgide huzursuz olmaya başlamıştı.

Dün gece korkunç bir kâbus gördüm. Bir tufan gününde kocaman bir gemide yapayalnızmışım. Ölmek istiyor, lakin bir türlü beceremiyormuşum. Birden karşıdan gelen gemiyi görüyorum. Betty, Mack, Agnes, Ed ve Sam karşıdaki geminin içinde hiç konuşmadan oturuyorlar. Tıpkı, bazen Deukalion’da yaptıkları gibi. Hepsi tuhaf pozlar almış. Betty, elindeki pötikare mendili gözlerine götürmüş, gözyaşlarını siler gibi. Belki de tozdan sulanmıştır gözleri. Mack, kadehini kaldırmış, şerefe, der gibi. Agnes, takma dişlerini kürdanla temizliyor, çevresindekilere aldırış etmez gibi. Ed, pipo içiyor, çağının yorgun bir düşünadamı gibi. Sam, belgisiz zamirleri andıran haliyle tuvale bir resim çiziyor, bir çağın bütün yoğunluğunu yaşıyormuş gibi. Bu beş kişi, adeta, pastelle boyanmış bir eskiz gibi, karşıdan, gözlerimin önünden geçip gidiyor. Bağırıp durdurmak istiyorum onları. Ben de “gibi” olayım, “gibi” yaşayayım demek istiyorum. Konuşmasını beceremiyorum bir türlü. Birbiri ardınca kocaman yağmur damlaları düşüyor abanoz geminin üstüne. (En ummadığımız insanlar bile ne rüyalar, ne kâbuslar görürler!)

Farkındaysanız az önce “Biz,” dedim. Yani siz ve ben bir bütünün parçalarıymışız gibi. Böylelikle aynı ortak paydada sizinle buluştuğumu düşünüp, kendinizi bana yakın, daha doğrusu beni size daha yakın hissedebilirsiniz. Bu, hepimiz açısından iyi olur. En azından, başka başka insanlar, başka başka şeyler anlattığında, bir nirengi noktanız olabilir.

Manhattan’da olabildiğince huzurlu bir yaşam sürüyorum.

Arada bir, ihtiyacım olduğunda, mesleğimi yapmaya da devam ediyorum. Eski paralar konusunda uzman olduğumu kabul ediyorlar. Hakikaten de gösterilen bir paranın hangi döneme ve ülkeye ait olduğunu hemen söyleyebilirim. Müt-hiş bir antika para ve sikke koleksiyonum olduğu da biliniyor. Tabii bunu Deukalion’dakiler ve bir şeyler paylaştığım insanlar bilmiyorlar. Onlar eskilerden iyi çıktığımı (!) anlamış durumdalar. Hepsi bu. Bazen müzelerden telefonla arayıp davet ederler. Gidip, ellerine geçirdikleri kıymetli sikkenin veya paranın bütün ayrıntılarını sayıp dökerim. Bunun karşılığında da nakit olarak önemli bir meblağı elime sayarlar. Aslında bir ölümlü için para çok az önem taşımalı. Firavunları düşünün bir! Sonra Karun’u, sonra cümle taç, taht, baht sahiplerini. Hepsi gitti. Ne kaldı geriye? Ancak bir ölümsüz için paranın belli ölçüler içinde önemi vardır. Olmalı da! Onlar, devirden devre, paradan paraya gezip dururlar.

Aslında size paranın kullanılmadığını zannettiğiniz tarihlerde kullanılan paralardan da bahsetmek isterdim ama, gereği yok. Doğrusu, daha fazla karıştırmanın âlemi yok!

Tarihiniz boyunca hep ikinci planda kalan adamlarla kadınları takdir ettim. Belki de bu yüzden geride kalmayı seçtim. Hayat, geride kalanlar için daha kolaydır. Ne kadar önde olursanız, o kadar acı duyarsınız. Bu acıyla başa çıkabilmek için de aldırıışsız bir insana dönüşürsünüz sonunda. Hiç kimse, hiçbir olay ve durum sizi etkileyemez, zırhınızı delip size ulaşamaz. İlerlemeniz daha kolay, düşüşünüz daha görkemli olur. Neticede en yüce makam dediğiniz yerlere bile oturabilirsiniz ama artık kendinize bile hayrınız dokunmaz. Sadece mevkinizi ve geleceğinizi düşünürsünüz. Gerisi laftır sizin için. Bu kısa insanlık tarihiniz boyunca öyle diktatörler, öyle idareciler gördüm ki, zaten ölmüşlerdi. Sağken. İkinci planda

kalanlar ise daha dingin bir hayat sürdürürler. “İkinci plan” derken, perde gerisindekileri kastetmiyorum elbette. Sade insanlar; sade bir hayatı seçen insanlardır geride kalanlar.

Bazen Doğu Nehri kıyısındaki gezi teknelerinden birine biner giderim suyun üzerinde. Tam o noktaya geldiğimizde doğrulup bakarım karanlıklarına. Orada sırrım yatar. Kimse-nin eline geçmemiştir, geçemez de. Birkaç kere, botla açılan dalgıçların ceset ararken sırrın yakınlarına geldiklerini görünce endişelenir gibi olmuştum. Sonra, Doğu Nehri’nin dibindeki görüş mesafesini göz önünde bulundurunca, endişelerimin yersizliğini anladım. Doğu Nehri üstündeki tekne gezileri de Manhattan’daki en keyifli zaman dilimleridir benim için. Dev adanın silüetini rahatça seyredersiniz. Görkemli, ele avuca sığmaz bir yürektir Manhattan. Çarpar da çarpar. Gece gezilerinde, suda parçalanan bir ışıklar şehrinde yitersiniz. Dünyadaki her dil konuşulur bu teknelerde. Sağınızda Lehçe, solunuzda Fince, arkanızda Türkçe kelimeler, cümleler duyarsınız. Seversiniz ya da sevmezsiniz ama, duyarsınız.

Kaptan Paxton’ı bu gece gezilerinden birisinde tanıdım. O geceki teknenin kaptanıydı. Sonradan anladığım kadarıyla, sessiz, halim selim, gerekmedikçe konuşmayan bir adam. O gece öyle bir açıldı ki dili, kendi bile hayret etti ne kadar konuştuğuna. Paxton; gemiden, sudan, suda geçen hayatlardan, sınır ve sınırsızlığın aynı şey olduğundan söz etti. Çok uzun zamandır, sıradan bir ölümlü beni bu kadar şaşırtmamıştı. Uzun zamandır ilk defa birine minnettarlık duymuştum. İstediğim takdirde beni hayatın karanlık yüzüne götürmeye söz verdi. Sonra da, “Neden bilmiyorum ama, sana güvendim,” dedi. Ölümlülerin zaafi da budur zaten: güvenmek. Galiba, ölümsüzlerin de!

Yeryüzündeki Hades diyarını bulmak için Paxton’la sözleştim. İki hafta sonra, dünyanın sıradan bir gününde buluştuk.

İkizler'in orada. (Bu konuya fazla girmeden, "İkizler" in bir çift gökdelen olduğunu söylemekle yetineceğim. Bilgi ve gözlem dağarcığımın bu bölümünü sizinle paylaşmadığım için bana minnettar kaldığınızı hisseder gibiyim.) Akşama kadar Paxton'ın muhitinde gezindik. İrlanda kafeleri, barları, pazarı, dükkânları. Havadan sudan ve hayattan konuştuk. Ona Deukalion'dakileri anlattım, gezintilerimi, Doğu Nehri'ni, eski paraya olan merakımı. Sessiz sakın dinledi beni. Gece, Manhattan'ı sardığında "Hazır mısınız?" dedi. Tereddütsüz "Evet," dedim. Böylece gecenin koynuna girdik. Sıcaktı ve galiba ağustosun on üçündeydik.

Caddeler boyunca gidip aralarda, daha önce var olduğunun farkına varmadığım sokaklara girdik. (Daha sonraları aynı yerlere gittiğimde o sokakların hiçbirini bulamadım. Üstünde yürüdüğümüz bulvarları, caddeleri çok iyi bilmeme rağmen sanki, o sokaklarla çıkmazlar ertesi sabah yok olmuşlardı. O gün bu dünya hakkında bilmediğim bir şey öğrenmiştim: Bazı şeyler sırlarını yalnız onlara ait insanlara verirler. Yeni birkaç şey öğretebildiği için minnet duymuştum Paxton'a. Öğrenmenin ve bilginin sınırsızlığına inancımı pekiştirmiştim.) O sokaklarda ve çıkmazlarda bazı demir kapıları çaldık. Paxton, parolalar, işaretler aracılığıyla beni başka âlemlere soktu. Yeryüzü dillerinden farklı bir dil hüküm sürüyordu orada. Argo, dediğiniz avam kelimelerinin sınırları aşılmış, çok ötelere geçilmişti. Paxton ustaca kullanıyordu bu yeni dili. Gittiğimiz yerlerde herkes ona saygı gösteriyordu. Dildeki ustalığından ziyade dev cüssesinden kaynaklanıyordu bu saygı. İki yana açılıp yol veriyorlardı bize.

Bu âlemde, sudaki yansımasına benziyordu Manhattan: Tepeklak, biçim değiştirmiş, giriftleşmiş ama bütüncül ve görkemli. Her insan, kendince bir Manhattan görüyordu gece sularında. Öpüşen adamlar, kadınlar, adamlarla kadınlar, yaşlı-

larla küçük çocuklar; uyuşturucu, tabancalar, envai çeşit silah, yarı tanrılar ile tanrıçalar, melekler, katiller iç içeydi. Binalar yer üstünden yeraltına yükseliyordu. Yeraltına doğru tırmanıyor-dunuz. Savaşan, seven, savaşırçasına seven insanların dün-yasıydı orası. Parayla her şeyi satın alabiliyordunuz. Mutluluk dahil. Ayırdına varılmayan, ama insanın kanını donduran bir müzik eşlik ediyordu gezimize. Yeryüzünde bayağı addedilen her şey, yeraltında olağan ve saygındı. Canlı gösteriler izledik. Farklı kutulara girip, hayvanlarla ve nesnelerle ilişki kuran in-sanları gördük. Paxton'ın elinden içki kadehi düşmüyordu. Viskiye seviyordu, İskoç denizciler gibi. Halbuki ülkesiyle gu-rur duyan, bağımsızlık isteyen safkan bir İrlandalıydı.

Gece sabaha kavuştuğunda, kılavuzluğu için teşekkür et-tim ona. Christopher Street'teki metro istasyonunda ayrıl-dık. İstasyonun تنها bir yerinde, sütunların arasına gizlenip büyümüş cinsel organını, sabahın erken saatinde işe gitmek zorunda olan, perondaki iki kadına gösteren teşhircinin az gerisinde, trenin gelmesini bekledim. Kadınların gözlerinden uyku akıyordu; hiçbir şeyi umursayacak halleri de yoktu. Eve dönerken, Paxton'ın hayatımın bu zaman dilimindeki mace-rasında, istediğim an yanımda olacağını biliyordum.

Sonraları da pek çok kez görüştük Paxton'la. Beni birçok farklı insanla tanıştırdı. Teknesindeki yolcularla, yatıp kalktığı kadınlarla ve adamlarla.

Bu sabah, Deukalion'da hazırladığı mükellef kahvaltıyı masama bıraktıktan sonra, Betty yanıma oturdu. “Bir sıkıntın varsa, anlatsana! El değiliz. Elden bir şey gelirse yaparız. Ya da, anlatırsan sıkıntın hafifler,” dedi.

“Bir şeyim yok!” dedim.

“Yüzünden düşen bin parça. Anlatsana neler olduğunu!”

“Gece kâbus gördüm, ondandır.”

“Ne gördün kâbusunda?”

“Boş ver! Geçti gitti işte!”

Sonra sustuk. O mutfağına döndü, ben gazeteme. Ed ile Sam biraz hırıştılar. Agnes, Betty’den gizleyerek koynunda içeri soktuğu duman rengindeki sokak kedisini sevdi. Mack televizyondaki sunucuya küfretti. Her şey, her günkü gibi devam etti sonra.

Öğleden sonra bir antikacının davetine icabet edip gösterdiği üç Bizans sikkesinin tarihini anlattım, fiyat tahminleri verdim. Söylediğim rakamın yüzde on fazlasına satacağına eminim. Huyumu bildiği için, çek yazmaya kalkışmadı. Paramı bir zarf içinde getirip kibarca teslim ettiler.

Akşamüstü, Paxton’ın teknesine gidip gitmeme konusunda karar vermeye çalışırken, o çok eski hece, çok eski bir sesten asılıverdi kulaklarıma: Genç adam, bitkin bir halde, sağdan sola, kalbinin üzerine dönerken, “Du!” demişti. Ne demek istediğini gene anlamamıştım.

Daha önce de söylediğim gibi, ertesi sabah, Paxton’ın bir gece önce beni götürdüğü yerleri bulabilme uğraşım, hüsrarla sonuçlanmıştı. Manhattan caddelerinde şaşkın ve avare gezerken, zamanın sınırsızlığını ve ölümlülerin sınırını düşünürken, bir evsizle karşılaşmıştım. Salyangozun kabuğu, kaplumbağanın bağısı gibi bir karton kutuyu sırtına bağlamış gidiyordu. Aniden kaldırımın bir köşesine oturup, kendini sırtındaki kutunun içine çekiverdi. İnsanların, doğayla baş etmeye çalışan hayvanlardan, bir ölümsüzün de ölümlülerden öğreneceği çok şey vardır kuşkusuz. Bu olağan görünen sıradışı davranışı için mebzul miktarda “yeşil” uzattım evsizede. Kutudan uzanan el, parayı kapıp evine döndü. Teşekküre gerek yoktu. Onun da ötesinde, hak edilmiş bir şey için müteşekkir kalmak gerekmezdi.

Doğu Nehri’nin Manhattan tarafından karşı kıyıyı seyrederim. Orasının ışıklarını, ışıklarla var olabilen binaları,

güçlükle se ebildiğim sahil yolundaki araçları... Bulunduğu-
nuz kıyının karşısında da muhakkak birileri vardır. Siren ses-
leri kulaklarımı mahvediyor. Şehirdeki bütün canlılara kıyasla
Çok uzun zamandır burada ya amama ve Manhattan'ın bütün
seslerine alışık olmama rağmen, durmaksızın üstüme gelen
bu siren sesleri beni çılgına çeviriyor. (Evet, gene sabırsızlık,
insan tarafımın o vazgeçilmez parçası!) Muhakkak, her an ya-
ralanan, öldürülen birileri, bir gasp, soygun, cinayet, tecavüz,
intihar, katliam, yangın velhasıl bir olay oluyor buralarda.

Karşı kıyıyı seyrederken çok eski kıyıları hatırlıyorum. Sa-
kin ve huzurlu kıyıları. Vah etin hüküm sürdüğü bir çağda,
gizlice doğurduğu bebeği bir sandık içinde nehre bırakan ka-
dının üzerinde durduğu kıyıyı. Sonra, bir yığın insanın deniz
kıyısında ge itsiz kaldıkları an, içlerinden bir adamın elindeki
sopayı yere vurup denizi yırtmadan önce, üzerinde durdukları
kıyıyı. Benden çok daha sonraları, Ziusudra,  uruppak keli-
melerini duymamış nesillerin, afet efsanelerinden sonra ayak
bastıkları kıyıları. Sonra, bu kıyı hikâyelerini dinleyen ölüm-
l lerin üzerinde bulundukları kıyıları. Sonra, ancak karasal ik-
limde var olabilecek kıyısızlıkları. Kopkoyu, donuk, durağan,
intiharımı , bezginlik verici. Her zaman kıyıları tercih ederim.

Paxton'a uğramayacağımı biliyorum. O beni bulacak. Be-
raberinde bana getirmesi gereken biri var. Şimdi her şey daha
netle iyor gözümde.

Heceler söyleyen adam, uyandığında eski bir kendisi ola-
mayacaktı. "En" demı ti, ardından "Ki" son olarak da "Du"
O zaman anlamamı tım, ama çabuk öğrendim ve artık bili-
yorum.

Doğu Nehri kıyısı, her defa olduğundan daha güzel g r -
n yor gözlerime...

Sanu Zikar

Salı günleri kendimi hep yorgun hissedirim. Haftanın ikinci günü olmasına rağmen. Pazartesi bu kadar yorgun olsaydım sebebini anlardım. Fakat salı yorgunluklarının nedenini asla bulamayacağım. İsteksizlik hâkim. Canım ne çıkıp bir yerleri gezmeyi ister, ne de Doğu Nehri üzerinde rahat, rüzgârlı, güzel bir gezi çeker. Seneler önce salıları dinlenme günüm olarak ilan etmişim. Halen de salıları yeryüzünden ve yeraltından elimi eteğimi çekip, Long Island'da orta halli bir bahçede bütün günümü geçiriyorum. Bahçe yeryüzü gibi. Kökleri toprağa sıkı sıkı tutunmuş ağaçlar, iki çeğişte kısa bir serzenişle toprağına veda edip ölümüne seğırtten çiçekler, acı sesli kuşlar gizleyen geniş yapraklar burada. Itır, uğultu, teskin, teselli, aşkınlık bu bahçede dinlenir. Ama saklanmaz. Açıktadır, kuytulardan uzakta. Tek katlı evlerin uzağına düşen iki eski köşkün arasında yer alır bahçem. Burası, derinliklerini keşfettiğim ilk günden beri, benim için bir çeşit terapi işlevini

görüyor. Evet, kuytuları değil, derinlikleri var bu bahçenin. Gidersiniz derinliklerine, oraları daha da derinlere gönderir sizi. “Paxton! Paxton!” derim bazen kendime, “hep derinliklerle sınıdın kendini. Sanki orada doğmuş ve sığıklarda ölecek gibisin. Yetmez mi artık?” Yetmeyeceğini bile bile. Her derinlik bir vurguna gebedir. Sınırını aşmana izin vermeyen derinlikler vardır. Aşılmalı da! Ama sınıra kadar gidip sınırlarda kendini sınavabilen ve yenilmeden dönendir insan denilen, bana göre. Derinliklerde denge önemlidir ve farklıdır. Dikey bir derinlik söz konusuysa çok daha fazla konuşabilirim bu konuda. İçerilere doğru giden derinlik, daha yeni keşfetmeye başladığım bir boyut. Yatay derinliğin sırları pek yoktur. Dediğim gibi her şey açıktadır. Yalnız, perspektif dedikleri bu yatay derinlik, gölgeleriyle yeni oyunlar hazırlayıp olduğundan gizemli kılmaya çalışır kendini. Halbuki, bakan değil ama, gören gözler için bütün sırları bir toz tabakasının ardındadır. O ince tabakayı gözünüzle siler silmez, ortada olandan başka hiçbir numarası olmadığını görürsünüz bu derinliğin. Oysa, dikey bir derinlik söz konusu olduğunda gerçek sırlarla karşılaşrsınız. Meçhulün içine indiğinizde meçhul olabilirsiniz. Halbuki derinlikte dengeyi sağlayabilirseniz zorlukların üstesinden gelmek, derinlikteki sırları çözmek sizin için kolaylaşır. Çocuk oynacağı olmaz elbette, ama oldukça kolaylaşır. (“Oldukça” sözcüğü burada sözlük anlamıyla kullanılmıştır.)

En iyi bildiğim suyun dengesidir, bir de yeraltının. Suyun derinliğinde denge farklıdır. Kişi kendini derinlikle sınamaya kalkarsa, hele bir de derinliğin dengesinde kendini tanımlamaya karar verirse, ayrıntıları bir yana bırakıp zekâsını kullanmak zorunda kalacaktır. Yeteri kadar zekiye ne âlâ! Yoksa, sonu hüsrandır.

Dikey derinliğin dengesi zordur. Hareketler, kişinin vücudu tamamıyla güçlü bir basıncın etkisindedir. Suyun derinli-

ğinde yapılan, genellikle basıncın etkisiyle biçimi bozulmuş bir harekettir. Karada yapılan benzer bir hareketi kıstas alırsak, farklı ve derinlikte her tekrarlandığında başkalaşan bir harekettir bu. Mühim olan, vücudu derinliğe emanet etmek ve dengenin seni bulmasını sağlamaktır. Böylelikle derinlikteki her dengesizlik, kendince bir dengeye ulaşır.

Ezcümle ya derinlikleri seçersiniz veya sığılıkları. Derinlikle sığılık iç içedir gibi gereksiz tartışmalardan nefret ettiğim için, sadece bu ikisinin birbirinden çok farklı olduğunu ve öyle de kalması gerektiğini söyleyeceğim, o kadar. Birbirini tamamlayan değil, birbirine taban tabana zıt kavramlara ihtiyacımız var bu devirde. Zıt kavramların her ikisinin de salakça olduğunu bilsek bile, en azından zıt olduklarını bilmemiz geleceğimiz açısından umut verebilir bize. Umut, umutsuzluktan daha iyidir.

Gelelim yeraltının dengesine. Bunun, suyun derinliklerindeki dengeden pek de bir farkı yoktur. Aynı zorluklar geçerlidir her ikisinde de. Ve ikisinin sonunda da ölüm gelebilir. Birinde vurgunla, diğerinde jiletle, bıçakla, kurşunla, şırıngayla veya akla gelmedik aletlerle. Yalnız, yeraltında siz derinliğin dengesine tabi olmayabilir, hatta onu değiştirmeye kalkabilirsiniz. Belki başarabilirsiniz de. Belli olmaz. Yani, yeraltında güçlü olan siz olabilirsiniz. Oysa deniz altında bu mümkün değildir.

Long Island'da salı günleri kolay geçiyor. Bu yüzden de salıları her şeyden uzaklaşıp buraya gelirim. Benzin istasyonlarının, yeşilliklerin, rastgele festivallerin bölgesi olan Long Island'a salı günleri haricinde asla uğramadım şimdiye kadar. Belki o günlerde de bahçem bu kadar huzur verici ve güzeldir ama, sürekliliği olan her şey beni mutsuz eder.

Önceleri açık denizleri bilirdim, severdim. Huzur verirdi bana bu dünyanın okyanusları. Ancak gel zaman git zaman,

bu huzurdan sıkılıp Doğu Nehri’ni seçtim. İki kıyı arasında bin türlü insan taşırım. Farklı zaman dilimlerinde, aklıma estiği gibi olsa bile! Doğu Nehri mutsuz bir nehirdir, çirkindir, çamurludur. Belki de, salı günleri bu lanet yere sığınıp huzur aramama neden olacak kadar beni huzursuz ve mutsuz edebildiği için seviyorum Doğu Nehri’ni. Zaten beni huzurlu ve mutlu edebilecek herkesten kaçtım şimdiye dek.

Dünyanın her yanını gezdim. Amatör bir seyyah olduğumu bile söyleyebilirim. Bir zamanlar, Güney Koreli bir dalgıç kadını sevmiştim. Ana mesleğini sürdürüyordu. Kocaman elleri, küçücük ayakları vardı Kim’in. Mutsuzluğu, benim kadar ve beni sevdiği kadar seviyordu. Hayatımda en uzun süre ona bağlandım. Kim, yetmişine geldiğinde usta bir dalgıç olacaktı. Ancak, henüz yirmi yedisindeyken vücudunu derinliklere, ruhunu kara yosunlara ödünç bırakıp gitti oralardan. Derinlik, en beklemediği anda kıyar kişiye. Onu gerçekten sevmiştim. Sonrası, bildik hikâye. “Her limanda bir sevgili” deyişini bilirsiniz. Çoğumuz için doğrudur bu. Kim oldukları fark etmiyordu, neci oldukları da. Kendimize göre hikâyelerimiz vardır anlatacak. Birbirimizle muhabbet ederken ağzımız bozuktur. En başıbozuk lafımızı bodoslama söyleriz ve gırtlığımızın derinliklerinde sakladığımız denizkestanelerini esirgemeyiz birbirimizden. Ama, yabancılara karşı kibarızdır. Hele de bir daha karşılaşacağımıza emin olduklarımıza karşı.

Zamanı yaşamayı severiz. Hele de kara zamanını. Çünkü su üstünde zaman, çok zor geçer. Kara zamanı ise kısıtlı olduğundan mümkün olduğunca çok yaşamaya çalışırız.

Dedim ya, dünyanın her yanını gezdiğimi; vaktiyle, su ve kara zamanının haricinde çok başka zaman algıları da edinmiştim. Paylaşmayı severim... Algılarımı...

Uzakdoğu’da zaman, bir istiridyenin içinde incinin oluşma sürecidir. İstiridye açılır; kum tanesi kaçır içine beslenir,

tomurcuk açar, başlar parıldamaya. Her şey sessizdir, emek gerektirir, kendiliğinden olur. İşin raconu, dünyanın kanunu. Sabır gerektirir.

Ortadoğu'da bir şahin uçuşudur. Yamandır. Kanadının altına yeli alıp savrulan, yalçınlardan düzlüğe süzülen bir zaman vardır oralarda. Parçalar, kanatır, böler. Kifayetsiz sözcükler, yanlış seçimler imparatorluğudur.

Yakındoğu'da, bir evvel zaman avlusundaki şadırvandan akan sudur zaman. Biteviye, tekdüze, yalnız, arada yeni bir şeyler olacakmış hissini uyandıran, derken gene kendini tekrarlayan, gitgide insanı çıldırtan. Ölçüsü, vezni hatta hecesi bellidir.

Asya'da bozkır rüzgârıdır. Buğdaylar talazlanır, başaklar düşer, hasat iner manzaraya. Rüzgâr, aldırmadan, ecellere gebe geçip gider. Bozkırdan acı bir ses işitilir, belki acı bir çılgılık doğumla ölümü bir kılan. Farkına varılmadan kesilir rüzgâr.

Avrupa'da zaman, âmâ bir ressamın tablosudur. Donmuş gibidir ama, nice sıkıntıya gebe akıp gider alttan, usuldan. Her şey olduğundan farklı bir renge boyanmıştır. Siyah güneş, ebruli deniz, mor kiraz. Şaşırtır. "Olmaması gerek ama, olmuş bir kere!" dersiniz. Dalga sesi, kış gürültüsü, ama en çok saat tıkırtısı.

İskandinavya'da bir intiharın aşamalarıdır zaman. Karar verme, yöntemi seçme, gereken hazırlığı yapma ve tam nihayete erdirirken hayatı, kurtarılma. Sonra yeni bir karar verme aşaması ve sil baştan aynı şeylere tekrar başlama. Soğuk, gri-kara, dumanlı bir zaman. Buza kesmiş.

Afrika'da, bir parsın adımlarıdır. Kendinden emin, ağır, ölüme yönelik. Hızlanarak ölüme, daha doğrusu öldürmeye koşar. Kara, sabırlı, aç, hırslı.

Okyanusya'nın bir bölümünde, zaman saydamdır. Kendini ele verir kolayca. Geçişini görebilirsiniz ellerden ve yüzlerden. Bedenler tuhaf bir biçimde zamanın esaretinden sıyrılmış, bağımsız bir zaman anlayışı geliştirmişlerdir kendilerince. Duru, yalın, biraz kaderci.

Avustralya'da, tonları iç içe geçmiş yakın renklerin, insanın ve doğanın çevresine ördüğü toprak rengi sazdan bir kafestir zaman. Rüzgâr sazların arasından ısıklar çalar. Bir ıssızlıktır almış başını gider. O kafeste tutsak olduğunuzu bilirsiniz. Ama kırılması o kadar kolay görünür ki, istediğiniz an dışına çıkabileceğinize inandırır sizi. Yalancıdır. Sınırlılığın sınırsızlık olarak algılatmada üstüne yoktur.

Latin Amerika'da kıvraktır zaman. Hızlı hareket eder. Bir polis kurşunudur sokak çocuğunun beyinde yürüyen. Kanlı bir ayındır keskin bükümlü ezgilerle renklenen. Zalimdir, kıyar. Bir kadının iki memesi arasında akan terdir zaman. Kayar gider geride bir kekremsi tat bırakarak.

Burada zaman, paranın ta kendisidir. Amerika'da bir aynadır zaman, karşısındakini yansıtan. Bir çekiç düşer üstüne aniden. Çatlama, bir karınca kolonisinin gizli yolları gibi yayılmaya başlar. Çatlak, bütün dünyayı sarıverir. Artık, zaman, bir aynanın üstündeki kırık yollar, biçim değiştirmiş insanlarla hayvanlardır. Aniden ortaya çıkıveren dev bir ekrandır. Yansıtır, yanıltır, geçer. Kimseye hayrı dokunmaz, bir görüntünün esamisi okunmaz.

Başka zaman algıları da söz konusudur elbette. Ama beni biçimlendirenler az önce anlattığım algılardı. Fazlasına gerek yok.

En çok zamansızları sevdim ben. Zamansız sözcüğünü zamanı kalmamışlar anlamında kullanmıyorum tabii ki. Zamansız, bana göre, zamanı reddedebilen, unutabilen, hatta silebilendir. İster beynin işlevlerindeki bir bozukluktan, ister

yaşlılıktan, ister reddedişlerin inatçılığından kaynaklansın, ben zamansızlara saygı duydum. Bir zamansızla karşılaşınca çenem birdenbire açılır. Belki de bir insanın zamansız olup olmadığını bu yolla anlıyorumdur. Çenem açıldı mı, “Hah işte bu zamansızlardan biri!” deyiveriyorumdur. Tuhaf, daha önce hiç düşünmemiştim bunu!

Geçenlerde tanıştım biriyle. Adını tam olarak hatırlayamıyorum şimdi. “Out now” gibi bir isim. Devamı da var. “Out” deyince bakıyor. Bu da yeterli. Beni bulacağı söylenen adam oydu. Emindim bundan. İlginç bir adam. Yaşını tahmin etmek kolay değil.

Kırk yaşında olduğunu sanıyorum. Ama bayağı genç gösteriyor. Gözleri ise herkesten çok yaşamış bir adamın gözleri gibi. Kaç yaşında olduğunu sordum. “Öncesizlikle sonsuzluk arası bir yaştayım, ama tam olarak bilmiyorum,” dedi. Gülümsedik karşılıklı. Doğu Nehri gezintisinde gözleri hep aynı noktaya mihlanıyordu. Sırrı derinliklerde yatıyordu. Anlamıştım. Herhangi bir şey söylemesine gerek yok. Böyle bilgili, görgülü, yaşamış bir adam, suçlu bir çocuk gibi ele versin kendini! Olur iş değildi. Sırrının ne olduğunu merak ediyordum.

O gece, neredeyse susmaksızın konuştum. Ben de şaştım kendime. Hatta bir ara dalıp, kendi düşüncelerime ters düşerek sınır ve sınırsızlığın aynı şey olduğunu bile söyledim. Aslında o gece neden çalıştığımı bilmiyorum. Gerçi keyfe keder çalışırım. Öğle vakti de çıkabilirim tekneyle, kuşlukta da, ikindi vakti de. Ama öyle korkunç bir bunaltı vardı ki içimde, ancak yeraltı paklardı beni. Buna rağmen, o gece çalışmaya karar vermiştim. Olacakları bilirmişçesine... Olacakları bile-rek!

O gecedan iki gün önce başlamıştı her şey. Kırk İkinci Cadde'deki metro istasyonunun merdivenlerini tırmanırken,

aşığıya inen bir adamın hayretle bana bakıp peşim sıra yukarıya çıkmaya başlaması dikkatimi çekmişti. Pek de üzerinde durmadım. Belki, bir şeyi unuttuğu aklına gelmişti, gerisin geri evine dönmeye karar vermişti. Kırkinci Cadde'ye doğru yürürken, küçük pabların vitrinlerinden, halen peşimden gelen bir yansıyı gördüm. Uzun boylu, gür kara sakallı bir adamdı. Sokak adamlarından biri gibi. Onlar genellikle beni tanır ve severler. Belki de gecenin dilini duymak isteyenlerdendi. Adımlarımı sıklaştırdım onun da hızlı hızlı yürümeye başladığını gördüm. Bir yerde yüzleşmemiz gerekiyordu. Öyle para için filan peşime düşmüş olamayacağını biliyordum. İriyari olmasına rağmen, benimle baş edebilecek kadar cüsseli değildi. Yani, ben öyle olduğunu zannediyordum. Otuz Beşinci Cadde'ye kadar peş peşe yürüdük. Oradaki İrlanda pabına daldım. Göğsündeki künyede "Evim güzel evim" yazan kızıl saçlı kemancı heykelinin yanındaki tuvalete girdim. Kısa bir süre sonra kapıdan giren gölgenin gırtlığına yapıştım. Şiddetten hoşlanması da mümkündü. Nasıl olduğunu hâlâ anlayamadığım bir el hareketiyle arkama geçip dayandı. Sol kolu gırtlığımı sıkıca kavramıştı. Gitgide sertleşen oyunlardan hoşlandığı belliydi.

"Sakin ol!" dedi bana. "Bir zarar vermeyeceğim! Sadece beni ona ulaştırmanı istiyorum."

Aksanı çok kötüydü. R'leri iyice bastırarak söylüyordu. B sınıfı filmlerdeki Rus casusunu oynayan kötü oyuncular gibi konuşuyordu dilimizi. Ağır bir aksan. Muhtemelen Ortadoğulu. Bir elimle bileğini tutup, öne attım kendimi. Biraz sarıldı ama, gene de sımsıkı sarıldı gırtlığıma. İyice sertleşmişti.

"Rahat dur diyorum sana! Yoksa kötü olacak!"

Bir süre hareketsiz kaldık. Nefesimi ayarladıktan sonra, "Kime ulaştırmamı istiyorsun? Eğer yeraltından birini kastediyorsan halledebiliriz!" dedim.

“Yeraltı değil, yeryüzündeki birini. Beni yaşsız adama götüreceksin!”

“Öyle birini tanımıyorum ben!”

“O seni bulacaktır yakında! Kayıkçıya o kadar benziyorsun ki!”

“Ne dediğini gerçekten anlamıyorum. Kayıkçı kim?”

“Kayıkçının kim olduğu önemli değil! Benim kimliğim de. Yalnızca beni ona ulaştır.”

Kolunu gevşetti. Derken çekti boynumdan. Yavaşça ona döndüm. Yüzlerimiz birbirine çok yakındı. Nefesi yosun kokuyordu. Tuhaf.

“Eğer kimden bahsettiğini anlarsam seni ona ulaştırabilirim.”

Yüzü çok derindi, gözleri çok hareli. Uzak bir deniz gibi. Belki Kızıldeniz.

“O yakında seni bulur. Tuhaf isimli bir adam. Yaşını kestirmen mümkün değil. Şaşıрма onu gördüğünde. Beklediğim kişinin o olduğunu hemen anlayacaksın. Yalnız, onu aradığımı hemen söyleme. Bekle biraz zaman geçsin aradan. Sana dediğim zaman, ona benden bahsedersin.”

“Sen kimsin?”

Yüzünde beliren girdap, ancak Akdeniz’de görülen türden.

“Adımı söyleyebilmen mümkün değil, istersen Gilles de bana!”

“Fransız değilsin ama, Fransız adıyla tanınmak istiyorsun! Pekâlâ Gilles, nerelisin? Lübnanlı? Suriyeli? Iraklı? İranlı?.. Yo sanmam, İranlılar daha mühür gözlü olurlar. Tunuslu? Faslı? Cezayirli? Mısırlı? Yunanistanlı? Türkiyeli?”

Ben memleketleri sayıp dökerken, sert ve keskin hatları yumuşadı. Yüzünde bir gülümseme ışıdı.

“Bir Amerikalı için fazla bilgilisin!” dedi.

“İrlanda asıllıyım!” dedim.

“Ne iş yaparsın?”

“Denizciyim... Denizciydim, sözün doğrusu... E? Bu bok kokusu içinde konuşmayacağız herhalde!”

“Kusura bakma! Seni korkuttum galiba! Hadi gelmişken birer kadeh bir şey içelim!”

Bardaki iki tabureye tünedik. Benimki malt viski, onun ki şarap. Uzak diyarları anlattı bana. O da zamansızlardandı. Anladım ya, çenem açılıverdi. Eski günler, seyahatler, aşklar, derken laf döndü dolaştı, Kim’e geldi.

“Nasıl bir kadındı?” dedi. Hakikaten merak etmişti. Sesinden belli.

“İnci gibi!” dedim.

“Yani yarı değerli bir taş!” diye gülümsedi.

İtiraz etmeye hazırlanıyordum ki, elini omzuma koyup, dudaklarını kulağıma iyice yaklaştırdı:

“Şaka ediyorum. İncinin ne zorluklarla büyüdüğünü iyi bilirim istiridyenin kalbinde. Kalbe yapışır, orada yaşlanır, aşk gibi. Ancak istiridye ölünce inci de çıkıp gider içinden. Basra Körfezi’nde az dalgıç canını yitirmemiştir bir inci uğruna!”

“İranlı mısın?”

“Hayır. Çok daha başka bir diyardanım. Eski bir ülkeden. Mersinlerin, aslanağızlarının rengini gizledikleri bir memleketten. Kıyımların, kıyamların, esatirin, acının ülkesindenim.”

“Nereli olduğunu söylemeyecek misin?”

“Hayır. Ait olduğum toprakları bilemezsin. Dünyanın en eski ülkesindenim!”

“Neresi orası? Kutsal kitapların ülkesi mi?”

Koyu Katolik bir ailede yetişmeme rağmen pek de saygılı bir herif olduğum söylenemez!

“Onlardan çok daha eski bir ülke!”

“Atlantislilere benzemiyorsun!”

“Bulamazsın. Boş ver! Beni böylece kabullen! Bir yabancı olarak!”

“Yok! Sen yabancı değilsin. Manhattan’da herkes yerlidir.”

“Ama ben Queens’te yaşıyorum!”

“New York’taysan buralısın demektir.”

“Beni boş ver de, şu inciden bahset sen! Neler oldu sonra?”

“Yattık, kalktık. Derinlikleri iyi bildiği için sikişmesi de iyiydi. Mutluyduk galiba. Sonra, köydeki kadın dalgıçlar arasında düzenlenen müsabakada en derindeki istiridyeyi çıkarmaya ant içti. İkaz ettim. Derinliğin de ölçüsü olduğunu, onu aşanları cezalandıracağını söyledim. Biliyordu. Bile bile gitti.”

“Kurtulmuş!” dedi. Yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Kurtulamamanın getirdiği bir sıkıntı.

“Kolundaki iki dövmeden tanımışlar cesedini. Bir akrep ile yarım kadeh şarap dövmelerinden.”

Nefesini tutup, yüzüme, derinlere baktı.

“Sen osun!” dedi.

Gene anlamamıştım.

“Sana kayıkçı diyeceğim bundan böyle. Alışsan iyi olur!” dedi.

“Alıştım bile.”

Gülümsedik. İçkileri o ödedi. Hemen ayrılmadık. Ayrılmayacak kıvama gelmiştik çoktan.

Doğu Nehri’nin derinliklerine saklanmış sırrın ne olduğunu öğrenmeye yaşsız adamı tanıdığım gece karar vermiştim. Bahsettiği adamla tanıştığımı söylediğimde Gilles’in sevinçten yüzü ışıdı. Onu iyice tarif etmemi istedi benden. Anlattım. Çok heyecanlandı. Out now’ın beni bulacağını nasıl bilebildiğini sordum ona.

“Bazı durumlar, olaylar gerçekleşmek zorundadır,” dedi düşünceli bir ifadeyle. “Daha doğrusu, yaşanmak zorundadır.

Mesela her zaman süslü cümlelerle konuşamayız, ama arada bir süslü bir cümle kurmak durumunda kalırız. O ‘arada bir’in ne zaman olacağını bazen kendimiz belirleriz, bazen de bizim dışımızda belirlenmiştir bu. Tesadüfen süslü bir cümle söyleriz. Sonra dönüp düşündüğümüzde, o cümleyi o zaman diliminde, o anda kurmamıza neden olan bir zorunluluğun varlığını görürüz. Artık o cümle, tesadüfen ‘o anda’ veya ‘arada bir’ kurulmuş bir cümle olmaktan çıkar. Tasarlanmış, önceden saptanmış bir cümleye dönüşür.”

“Pop felsefe!” dedim alaycı bir tonla. “Hiçbir şey anlamadım bundan!”

“Aslına bakarsan, al benden de o kadar! Biraz saçmaladım. Her an dolu dolu konuşamam ya! ‘Arada bir’ saçmalayabilirim. Bu da artık, tasarlanmış bir saçmalamaya dönüşebilir!”

Gülümsedi. Dişleri beyaz, inci, Güney Kore açıklarında bulunacak cinsten.

Out now’ın Doğu Nehri’nin derinliklerine gizlediği şeyden bahsetmedim ona. Yalnız, yüzü yüzüme iyice yaklaştığında, “Kayıkçı!” dedi bana fısıltıyla, “insan bazı şeyleri öğrenmeden yaşamalı ve ölmeli. Bütün hayat, aslında çok basit olmalı. Anlamalısın beni!”

Üzerine düşünecek vaktim olmadı. Sabaha kadar fazlasıyla meşguldük.

Sık sık görüşüyorduk. Adresini bilmiyordum. Koca Queens’te mucize eseri olsa bile onu bulmam mümkün değildi. Evini görmek istediğimi birkaç defa söyledim Gilles’e. Her seferinde bir bahane uydurdu. Ya tekneye geliyordu, ya bir pabda buluşuyorduk ya da geceyi bende geçiriyordu.

Out now’la ikinci kez görüşmeyi kararlaştırmıştık. Dünya Ticaret Merkezi’nin altında buluştuk. Anahtar cümlenin, “Neden bilmiyorum ama, sana güvendim,” olduğunu biliyordum. Out now benden önce gelmişti. Yeraltını merak edi-

yordu. Hatta meraktan içi içini yiyordu. Gün boyu gezdik. İrlandalıları iyice gözlemleyebileceği her yere götürdüm onu. Keltçe bir-iki sözcük bile öğrendi. Her ne kadar, sular seller gibi Keltçe konuşmasam da, biraz biliyorum elbette! Ona bir sürü Polonya fıkrası anlattım. Hani şu, bir milleti, azınlığı veya ırkı küçük düşüren, ama gerçekten de gülünç olan fıkralardan. Bayağı güldü. Neredeyse mutlu görüldüğünü bile söyleyebilirim.

Gece indiğinde sudan sonra ikinci iyi bildiğim yere, yeraltına götürdüm onu. Her şeyi bildiğini sandığım bu yaşsız adam, yeraltında adeta bir bebeğin meraklılığıyla yöneldi her tarafa. Alışıldık yeraltı konuşmalarını hayretle dinliyor, farklı yaşantılara, onları daha önce hiç görmemişçesine kocaman gözlerle bakıyordu. Çaldığımız kapıların önünde heyecana kapılıyor; içeri girip, kendine yeni gelen bildik hikâyeleri bir süre izledikten sonra sıkıntı duymaya başlıyordu. Sonra, yeni mekânlar, yeni birtakım kişiler, yeni durumlar görmek istediğini söylüyordu. Hevesle, keyifle, hayatı sil baştan öğreniyordu adeta.

Kolay değil inanılmayacak olana inanmak. Ama bir kez başladınız mı devamı da geliyor. O, benim bambaşka bir dil konuşabilen bambaşka bir insan olduğuma inanıyordu. Oysa ben, bildik yeraltı lisanını kullanan milyonlarca insandan biriyim. “Ahbap”, “maça”, “toz” herkesin bildiği, ama her şeyi bildiğini zanneden bu adamın -tuhaf bir biçimde- bilmediği sözcüklerdi. Yeraltının kalbine girdik. Burada gördüklerinden dehşete kapılmıştı. Hayvanlarla yapılan canlı gösteriler, hastalık nedeniyle ölümü yaklaşan bir kadının -gösterinin bir kısım gelirinin ailesine kalması şartıyla- kendini hayvanlara parçalatması, küçük bir kıza tecavüz edilip öldürülmesi ve bunun filme çekilmesi, Sodom ve Gomorra’nın yeni versiyonları, yaşlı bir kadının mükâfat olarak konulduğu, topal

veya kambur zengin adamların oynadığı kumar, yaşsız adamı korkutmuştu. Bir noktadan sonra parmaklarını koluma geçirip sıkmaktan başka bir şey yapamadı. Dışarı çıkma vaktimizin geldiğini anladığımda, dehşetten kaskatı kesilmiş Out now'ı kafası dumanlı kalabalığın arasından çektim. Yollar boyunca konuşmadan yürüdük. Christopher Street'in oralarda bana o gece kendisine gösterdiğim, tanıttığım her şey için teşekkür etti. Ayrıldık.

Sonraları gene görüştük. Genellikle kendisi gelip beni buluyordu. Ama bir kez de ben onu aradım. Defalarca Deukalion diye bir kafeden bahsetmişti bana. Adanın alt taraflarında, Doğu Nehri'ne bakan sokaklardan birinin köşesindeydi. Bir güz günü, öğleden sonra kafeyi arayıp buldum. Sarışın bir kadın, akşam müşterilerine hazırlık yapıyordu. Betty olmalıydı. Kafede kimse yoktu. Kadına yaklaşıp Out now'ı sordum. Sadece sabahları geldiğini söyledi. Neskafeyi yudumlarken, bizimki hakkında bir şeyler öğrenmeye çalıştım. Betty, Out now'ın eski eşyalar konusunda çok bilgili olduğunu, bunun dışında onun hakkında pek bir şey bilmediğini söyledi. Zaten müşterilerinin özel hayatlarıyla ilgilenmek gibi bir huyu da yokmuş. Herkesin hayatı kendisineymiş. Sonra, benim neden onunla bu kadar ilgilendiğimi sordu. Geçerli bir nedenim yoktu elbette. “Belki birlikte bir iş çeviririz,” dedim. “Antikalar üzerine. Ona güvenilebileceğimden emin olmak istiyorum.”

“Dünyanın en eski iş kanununu kimse öğretmedi mi sana tatlım?” dedi şuh bir edayla. “Babana bile güvenmeyeceksin!”

“Bu söylediklerimden ona söz etmesen iyi olur!”

“Nasıl istersen! Ama bil ki, biraz dalgın bir adamdır. Çoğu zaman hayret dolu bir ifadeyle iş yapmamı seyreder. Bazen de insanın sinirini oynatacak kadar umursamazdır. Sorarsın cevap vermez. Dinlemez. Anlattığın bir şeyi birkaç kere anlatmak zorunda kalırsın.”

“Razıyım. Yeter ki işten çaksın!”

“O konuda kimse su dökemez eline. Sanırsın binlerce yıl yaşamış bir adam karşındaki. Eski bir eşyayı eline verince, bin türlü şey anlatır, şaşarsın!”

Eliyle saçlarını arkaya atarken, kolunun iç kısmındaki dövme ilişti gözüme. Yarım kadeh şarabı gösteren bir dövmeydi. Allak bullak olmuştu suratım.

“Nen var tatlım? Fenalaştın mı?”

“İyiyim!.. O dövme... Nerede yaptırdın?”

Kolunun iç kısmına baktı şaşkınlıkla.

“Ay, bir erkek bana bunu sormayalı o kadar uzun zaman oldu ki, neredeyse ben bile varlığını unutmuşum! Vaktiyle bu mesleğe başladığımda bana ‘Şarap-kadın’ derlerdi. O zamanlar bir denizciyle beraberdim. O göğsüne benim adımlı dövdürünce, ben de bunu yaptırmaya karar verdim. O sıralarda aramız pek iyi değildi onunla. Neme lazım, adını filan işletirim, sonra da ayrılırsak ne olur diye düşündüm. Mememde bir adla kalakalırm. Ad da değildi ya, neyse!”

“Neydi peki?”

“Lakabı vardı. ‘Akrep’ derlerdi ona. Sonra bunda karar kıldım. Kolumun alt kısmına yarım kadeh şarap dövmesi yaptırmaya. Yalnızca kolumu kaldırıncı görülecekti. Güney Kore’de bir liman şehrindeydik o zamanlar.”

Bir işareti bu kadar yanlış okumak mümkün olamazdı. Olmamalıydı da! O anda kararımı verdim.

“Belki senle de bir iş çevirebiliriz!”

Şuh bir kahkaha patlattı.

“Bu, işin ne olacağına bağlı şekerim!”

Madem istediği buydu, önce bununla başlamalıydık. Barın arkasında yirmi dakika kadar uğraştım. Yüzündeki boyalar birbirine girdi. Cüssesinden beklenmedik ölçüde çevik ve hareketliydi. Kapı açıldı mı diye arada bir kulak kabartıp sonra

sımsıkı yapışıyordu bana. O an birisi içeri girse, ağzından çıkan seslerden ne yaptığımızı hemen anlardı. Barın altındaki Afgan tazısı heykelinin başını tutup, “Çok büyük!” diye inlerken, sokak kapısının üstündeki çan çalınca işi yarım bıraktık. Tazı heykelini yerine yerleştirdim. Çadırın kapısını kapadım. Doğruldu, bir şey olmamış gibi gelen müşteriyle konuşmaya başladı. Sağ kalçasına bir öpücük kondurduktan sonra, mutfaktaki arka kapıdan dışarı fırladım. Kolundaki yarım kadeh şarabı içmeyi başarmıştım. Bu, Betty’yle iş ortaklığımızın başlangıcıydı.

Ona iş teklif etmemin nedenini gerçekten de bilmiyorum. Sırf eski bir dövmeyle aklıma getirdiği ve eski bir kadını hatırlattığı için değil herhalde! Emin değilim. Kendi başıma becereceğimden şüphe duyduğum için mi? Olabilir. Karşımdaki ya da karşımdakiler çok güçlüydüler. Onların gücü beni ürkütüyordu.

Betty’yle tanışmamdan bir gün önce, sabahın erken bir saatinde derinliklerdeydim. Doğu Nehri’nin dibinde. Out now’ı görmeyi istememin nedeni de buydu. Gilles’in onu bulmayı neden istediğini de merak ediyorum doğrusu.

Derinlikleri severim ama içini gösteren, kendini sizden sakınmayan derinlikleri. Kendini loşlaştıran hatta karartan, esrarını sizden saklamaya çalışan derinliklerden ise pek hoşlanmam. Ancak şu garip yeryüzündeki bütün büyük suların derinlikleri belli bir yere kadar güzeldir. Bir noktadan sonra kendilerini sizden sakınmaya başlarlar. Doğu Nehri’nde üst tabakadaki çamurlu suların altına inildiğinde önce hafif sisli bir bölge ortaya çıkıyor. Dalgıç giysimin çevresini saran çamur, yerini suyun kıvamından daha koyu duman rengi bir yoğunluğa bıraktı. Elimdeki su feneri, nehrin daha da derinlerindeki loşlukları yarıyor ama, çok zor. İnsanın kendi derinliklerine seyahat etmesi gibi bir şey bu. Derinlere gidildikçe, çoktan

unuttuğunuz en eski anılar. Zorlukla seçilen, ama gözleriniz alıştıkça daha da netleşen, kendini açışveren anılar.

Kim’le suyun altındaydık. Aslında, hiç maske takmazdı. “Zaten ineceğimiz yer yakın!” deyip beni öfkeliendirirdi. O gün, ısrarım üzerine bir maske takmıştı. Tüple dalacaktık ve çok derinlerde deniz kızlarının yaşama şansları yoktu. Öfkeliendiğinden midir bilmem, maskesinin üstüne bir süs balığı resmi çizmişti. Kırmızı ve mor bir süs balığı derinliklere benimle iniyordu. Feneri her yaklaştırdığımda çevremde dolaşıyor, bazen, çok yakınına gittiğimde küçük kafa darbeleriyle beni kendinden uzaklaştırıyordu. Sonra derinliğin bir yerinde süs balığının aşağılara doğru hızla indiğini, Kim’in çırılçıplak yanı başımda belirdiğini gördüm. Çılgına dönmüştüm. O derinlikte maskesiz kalmak, ölüme meydan okumaktı. Kim’i tutup maskemi çıkardım, onun yüzüne dayadım. Kollarımdan sıyrılıp, maskemi başımdan çekti. Tüpün sırtımdan sıyrıldığını, denizin derinliklerine indiğini gördüm. Dehşete kapılmıştım. Fener de tüpün peşi sıra, göz kırparak karanlıklara attı kendini. Dengemi kaybeder gibiyken, yanı başımda Kim’in varlığını hissettim. Elimden tutup yukarılara çıkardı beni. Çok sakindi. Eliyle kulaklarını gösteriyordu. “Dinle!” anlamına geliyordu bu. Suyun derinliklerini dinlemeye başladım. Nefesimi idareli kullanmak zorundaydım. Derinliğin sesi huzur vericiydi. Önce, boğulma düşüncesi yitti kafamda. Sonra çok güzel bir dinginlik sardı dört yanıma. Kim, çevremde dans ediyordu. Suyun dengesini yakalamıştı. Kendimi daha önce hiç hissetmediğim kadar huzurlu ve güvende hissetmeye başladım. Loşluk aydınlığa kavuşurken Kim’i rahatça görebiliyordum. Sevgi dolu bir öpücük kondurdu dudaklarıma. Yukarıya yolculadı beni. Bırakmak istemiyordum onu; ama başka seçeneğim de yoktu. Bir an önce nefes almalıydım. Suyun yüzüne fırladım.

Daha sonra, bunu neden yaptığını sorduğumda, bana, “Ne hissettiğimi anlamanı istediğim için,” demişti. “Derinliği tanıyabilmen için. Ondan korkmamayı öğrenmen için. Derinliğe saygı duyman için.”

Tam da bu sahne gözlerimde canlanırken, birden Doğu Nehri’nin dibindeki kızıl bir nesneyi gördüm. Gerçeğe döndüm: Doğu Nehri’nin derinliklerine. Kızıl bir naylondur. İçinde bilmediğim bir şey vardı: bir hayatın sırrı. Tamamıyla şans eseri bulmuştum. Onu kim bilir kaç zaman önce gönderildiği ve ait olduğu yere çıkarırken çok heyecanlanmıştım.

Out now’ı görmeyi istememin nedeni buydu. Ama şans karşıma müstakbel iş ortağım Betty’yi çıkardı. Şimdi, Out now’dan, Gilles’den ve Betty’den gizlemek zorunda olduğum farklı şeyler vardı.

Günler sıradan, alışıldık biçimde geçmeye devam ediyordu. Gilles’in varlığı bazı şeyleri olduğundan daha eğlenceli kılıyordu. Kısa bir süre önceye kadar tanımadığım bu insanlar, hayatımda bambaşka bir dönemin başladığını işaret ediyorlardı bana.

Out now’la bir sonraki buluşmamızda, o günden hiç söz etmedim. Betty’nin ona, onu aradığımı söyleyip söylemediğini merak ediyordum. Daha doğrusu, aradığımı söylemediğini umut ediyordum. Dört gün sonra Betty evime geldiğinde, ona söylemediğini öğrendim.

Kocaman yuvarlak yatağında uzanmış konuşuyorduk. Betty, ortaklığı kabul ettiğini söyledi.

“Çok herif geçti hayatımdan, ama senin gibisi ilk defa çıkıyor karşıma.”

“Yeterince cesur olduğunu düşünüyorum. Yanılıyor muyum yoksa?”

“Neye göre yeterince? Sen daha beni tanıımıyorsun ki!”

“Güveniyorum ama.”

“Babana bile güvenme!”

Güldü. Sonra bir koşu içeri gidip, nefis bir İrlanda kahvesi hazırladı bana.

“Anlat bakalım, neymiş şu işin aslı astarı?”

“Aslını ben de bilmiyorum. Ama ne olduğunu anlamamız lazım. Out now’ı konuşturabildiğimiz takdirde her şey anlaşılır.”

“Eski eser işi mi bu?”

“Hayır. Kızıl bir poşetin içine gizlenmiş bir bitkiyle ilgili. Bir yosun türü. Suyun altından çıkmasına rağmen kupkuru. Bunun sırrını öğreneceğiz Out now’dan.”

“Kuru yosunun ne sırrı olabilir ki? Bu öyle para getirecek bir iş de değil. Ne diye böyle saçma şeylerle uğraşıyorsun?”

“Para kokusu alıyorum Şarap-kadın. Hem büyük para var bu işin ucunda.”

“O yosunu bir laboratuvara filan götürsene. O zaman anlarsın ne olduğunu.”

“Ne olduğunu zaten biliyorum. Bilmek istediğim Out now’ın buna neden çok önem verdiği, daha doğrusu neden bunu gizlemek istediği.”

“Ağzından bir kelime alamayız. Boşuna uğraşmayalım bu işle.”

Gilles halimi seyrederken çok eğleniyordu. Keyifli bir gecenin başlangıcı olarak leziz bir yemek hazırlamak istemiştım. Çok eski ve kendinin çok tat alarak yediğı bir yemeğı kabataslak tarif etti bana. Her sebze parçasını küçücük doğramak zorundaydım. Büyük bir sabırla malzemeyi hazırladım, önce kızartıp biraz bekledikten sonra fırına verdim.

“Her nereden geldiysen,” dedim, “o ülkedeki kadınlara acıyorum. Saatlerce mutfaktan çıkmıyorlardır herhalde! Siz Doğulular veya Akdenizliler, her neysen işte, böylesiniz!”

Güldü. İnciler saçıldı gene.

“Çok eskilerde kadınlar böyle yemekler hazırladıkları için hiç yüksünmezlerdi. Bilakis mutlu olurlardı. Erkeğinin mutluluğu kadının mutluluğu demekti bir zamanlar. Yalnız, size göre çok eski bir tarihte, yani efsaneler çağında öyle bir kadın karakteri geldi ki dünyaya, bütün akışı değiştirdi.”

“Amazon kadınları değil mi?”

“Hayır. Senin bildiğini sanmıyorum. Sammuramat derlerdi o kadına. Suriyeli bir tanrıçanın kızı. Yunanistan’da Semiramis’ti adı. Duymuş muydun daha önce?”

İlk defa işitiyordum bu adı. Tuhaf bir ad. Kendince bir büyüğü var sanki. Doğuluların adları nedense hep böyle.

“Neler yapmış bu kadın?”

“Boş ver. Anlatması çok uzun sürer. İyisi mi sen şu yemeği fırından çıkar. Yoksa bütün emeğin heba olacak.”

Tepsiyi fırından çıkarırken, bir kez daha şansımı denemek istedim.

“Gilles, hakikaten merak ediyorum bu yaşsız adamı niçin aradığını.”

“Merak kediyi öldürür. Boş ver!”

“Ama bilmem gerekir diye düşünüyorum. Görülecek bir hesabın mı var? Bu adam sana ne yaptı? Bir şeylerin intikamını mı almak istiyorsun?”

“Sorular bazen cevapsız kalmak zorundadır.”

“Bilmezsem sana yardım edemem yapacağın işte. Bana söylemelisin.”

Derin bir iç çekti. Sıkıntıdan çok, bir karar verme aşamasında olmanın getirdiği bezginlikten kaynaklanıyordu bu iç çekiş. Yüzümü çevirmeden bekledim. Gözlerine bakmak akışı değiştirebilirdi. Uzunca bir suskudan sonra tabağını yana itti.

“Çok nefisti. Ellerine sağlık. Yıllardır böyle güzel bir yemek yememiştim. Hatta on binlerce yıldır.”

Sonra sustu. Gülümsedim.

“Ben de yüzyıl başındaki San Francisco depreminden beri böyle bir yemek pişirmemiştim. Biraz ağır, ama leziz bir yemek. Arada bir yaparım sana.”

“Ben şaka etmiyorum!” dedi öfkeli bir ses tonuyla.

“Ben de!” dedim aynı tonla. Onu daha da öfkeli edeceğimi umut ederek.

“Öğrenmek istemiyor muydun?” dedi. “İşte sana ipucu! Artık onu neden aradığımı sen tahmin et!”

O gece bir daha hiç konuşmadık. Gerek de yoktu zaten! Hissedebildiğim kadarıyla Out now’da olan bir şeyi arıyor. Ondan almak zorunda olduğu bir şey var. Ancak istediği, şu anda bende olan kızıl torba mı, ondan emin değilim. Bir insan yosunu ne yapabilir ki? Bu yosun ne işe yarıyor? Başka bir şey daha olmalı Doğu Nehri’nin dibinde. Ama tam da Out now’ın baktığı noktada bu kızıl torbadan başka hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey. Ne nesne, ne ceset.

“Çok sıcak!” dedi Out now. “Soğuk bir şeyler içelim mi?”

“Soda ister misin?”

Yakındaki bir kafeye girdik. Manhattan son yılların en sıcak güz mevsimini yaşıyordu. Kış da büyük olasılıkla müthiş soğuk geçecek. Lafı nasıl açacağımı bilmiyordum. Betty’nin bütün çabaları da boşa çıkıyordu. Mademki bir bitki söz konusuydu, o halde bitkilerden bahsetmekte yarar var.

“Sana bahçemi göstermek istiyorum. Long Island’da kendi halinde bir bahçe. Orada bir yığın bitki var adını bile bilmediğim.”

“Bahçe işine merak saldığından haberim yoktu.”

“Herkesin küçük sırları vardır. Senin yok mu sanki?”

Hata yaptığım hissine kapıldım. Zeki bir adamdı. Bu kadar kolay tongaya basması mümkün değil! Basmadı da. Sırrı

yokmuş. Bazen en büyük sır, ortada hiçbir sırrın bulunmamasıymış. Sonra bitkilerden söz etmeye başladık. Bana “topalak” adında bir bitkiyi anlattı. Bahçeme en yakışacak bitki oymuş. Hünnapgillerden. Kolay da yetiştirmiş. Öyle farklı bir bakıma filan ihtiyaç duyulmazmış. Kolasını içtikten sonra gülümseyerek caddeden geçenlere dalıverdi. Bambaşka bir şeyler düşündüğü kolayca anlaşılıyordu. Kısık bir sesle bir şeyler fısıldadı. Rüzgâr sesiyle egzoz dumanına karıştı fısıltıları.

“Ne dedin?”

“‘İnsan ihtiyarlıkta genç olur.’ Öyle derler bu bitkiye. Yalan yanlış söylemişler işte!”

Gilles’i takip ederek birtakım ipuçlarına ulaşabileceğime karar verdim. Bu insanlar yüzünden hayatımın büyük bir bölümü karada geçmeye başlamıştı. Bunun ayırdına varmak beni rahatsız etti. Çünkü ben hep suları sevdim. Derin ya da sığ fark etmez. Bütün suları. Bu şehre yağmur yağması lazım. İyi bir güz yağmuru gerekiyor.

Queens Bulvarı’na paralel caddelerden birinde trenden indi. Ondan bir sonraki vagonda kapının yanına sinmiş bekliyordum. Peşi sıra metrodan çıktım. İspanyollarla Uzakdoğuluların iç içe yaşadıkları sokaklardan birine geldik. Sakin bir yerd. Üç katlı tuğla evlerin yan yana dizildiği bildik Queens sokaklarından biri. Otobandan gelen siren sesleri haricinde huzuru bozacak hiçbir şey yoktu burada. Ambulanslar, aro-zözler, polis arabaları durmaksızın, dış dünyanın varlığını hatırlatıyordu. Gilles, sıralı evlerden birine girdi. Evin karşısında beklerken, üçüncü katta ön cephedeki dairenin ışığı yandı. Artık adresini biliyordum. Bir süre durdum orada. Evin biraz ilerisinde otobanın ışıkları görünüyordu. Otobanın öbür yanında da bir Musevi mezarlığı vardı. Huzur içinde yatan ölümler ve küle, toza ve rüzgâra karışmış olanlar.

Ne yaptığını tam olarak göremiyordum. Cama vuran gölgesi odada gezindiğini gösteriyordu. Tam karşısındaki apartmanın yangın merdivenine tırmandım. Gecenin üçünde, en fazla hırsız diye yakalatabilirlerdi! Bir de şehirdeki suç oranını ve nüfusa göre silah dağılımını göz önünde bulundurursak, işgüzar bir komşunun gözünü kırpmadan beni vurması da olasılık dahilindeydi. Kışımından bir parça koparacak sevimli ev köpeklerinin varlığı da işin cabasıydı.

Oturma odasında geziniyordu. Oda toprak rengi eşyalarla döşenmişti. Çok düzenliydi, olduğum yerden görebildiğim kadarıyla. Sanki, bir kadın eli değmişti eve. Tam karşımdaki duvarda eski olduğunu seçebildiğim bir duvar halısı asılıydı. Kırmızı ağırlıklı bir halı. Büyük, mavi bir yılan figürü işlenmişti halıya. Dünyayı yutmaya hazırlanan bir yılan. Daha önce, Ortadoğu'nun bazı bölgelerinde böyle duvara asılan halılar görmüştüm. Aniden cama yaklaştı. Merdivenin basamaklarına çöküp, karanlığa iyice sığındım. Ahizeyi eline alıp konuşmaya başladı. Karşısındakine gitgide öfkeleniyordu. Bir süre sonra bağırmaya başladı. Onu gerçekten öfkeliendirebilecek birileri varmış demek! Tuhaf bir yorgunluk hissettim. Onu en çok öfkeliendiren kişi olmayı isterdim. Gerçekten. Neden bilmiyorum ama, öyle işte!

Camın ardında allak bullak olmuş yüzünü gördüm. Telefonda sonra ışığı da kapattı.

Eve dönünceye kadar yol boyunca Kim'in yüzünü hatırlamaya çalıştım. Tuhaf ama, görüntüsü gitgide netliğini yitiriyordu belleğimde. Sanki, bütün yüzler gibiydi yüzü. Defalarca öptüğüm çekik gözlerini hatırlayamıyordum bir türlü. Tren yeryüzüne çıktığında, eritilmiş altın rengindeki yarım ayı görüyordum. Galiba dünyanın böyle bir anında ölmek ölüm-lerin en iyisi. Sanki ihtiyarlıyorum.

Betty'yle, Gilles'le ve Out now'la buluşmalarımı sürdürdüm. Güzün ilk yağmuru indi Manhattan'a. Out now'la her buluştuğumuzda, bana daha güvenebilmesi için, hayatımda karşıma çıkmış başka başka insanları da yanımda götürüyordum. Eski sevgililer, evvel zamandan kalma birkaç arkadaş, tekneye müşteri olarak gelip arkadaşım olarak çıkan yeni yüzler. Out now, tanıştırdığım insanların her birini sıkı bir incelemeden geçirip, kararını veriyordu: Mutlu değildim. Oysa bu kısacık ömürde mutlu olabildiğince yaşıyordu insan ve ben de mutluluğu yakalamalıydım. Yoksa bütün bir ömrü heba etmiş olacaktım. Artık onun söylediklerini dinlememeye başlamıştım. Hep aynı şeyleri söylüyordu.

Belki de mutsuzluktan hoşlanıyordum. Kronik bir mutsuz olmak iyi geliyordu bana. Belki de dünyaya biraz benim gibi adamlar gerekiyordur. Nereden bileyim.

Topalak denilen bitkinin tohumlarını bulup ekтім bahçeye. Buckthorn tohumları aynı yerde olsun diye uğraştım ama, nasılsa saçılıverdi bahçenin genişçe bir bölümüne. Adı bir tuhaf bu bitkinin. İnsan adı gibi. Buck Thorn. Bir araba satıcısını getiriyor akla. Şöyle yırtık bir adamı. Takım elbise giyip, önünü kaşıyarak döner koltuğunda oturan takma saçlı bir satıcı. Yüzde hesaplarıyla müşterilerinin canına okuyor. Gözünü bile kırpmadan haciz kararı aldırıyor. Namussuzluğun bini bir para. Belki de bir müşterisi çekip vurur bu iti. Ama kolay kolay da ölmez ki bu hergeleler. Epey uğraşmak gerekir. Dokuz canlıdırlar. Bakalım bahçe nasıl olacak!

Her salı günü yorgunluğum gitgide artıyor. Akşamüzeri parmağımı kıpırdatmaya mecalim kalmıyor. Bu gece Gilles'i izleyeceğim. Tuhaf bir sıkıntı var içimde. Queens'e giden tren, gece yorgunlarıyla dolu. Onu izlemeye dün gece karar verdim. Yemekten sonra sinemaya gittik. Eski bir İngiliz filmi vardı. Ealing güldürülerinden biri. Olmayacak durumlar,

serinkanlı adamlarla kadınlar, tesadüflere dayalı bir hikâye, yanlış anlamalar üzerine kurulmuş olay dizisi. Ben çok eğlendim. Gilles ise çok tedirgin görünüyordu. Film boyunca konuşmadan oturdu. Yalnız, bir ara, patlamış mısırdan nefret ettiğini söyledi. Eve döndüğümüzde de mecalsiz ve isteksizdi. Uzandık. Gece, onun sayıklamasıyla uyandım. “En” dedi. Ardından belli belirsiz bir sesle, “Ki” diye fısıldadı. Omzuna dokunup uyandırdım. Bir şey isteyip istemediğini sordum.

“Hayır. İstediyimi sen bana veremezsin!” dedi. Sonra da kalkıp bir sigara yaktı. Onu sigara içerken ilk defa gördüm. Fi tarihinden kalma, iyice kurumuş sigaranın dumanını dünyanın efkârıyla içine çekip, dışarı salıyordu.

“Yarın gece gelemeyeceğim. Önemli bir işim var!” dedi.

Yüreğime Manhattan kadar bir sıkıntı çörekledi.

“Salı geceleri zaten görüşmüyoruz ki!” dedim. “Ben de eski arkadaşlarla buluşup kafayı çekeceğim.”

Eylül ayının boğucu günlerinden biri. Müthiş ağır bir hava var. Nem oranı çok yüksek belli ki. Bir yağsa rahatlayacak. Gök de sağanak toplarmış gibi. Açık renk bulutlar gecenin karanlığından geçiyorlar.

Yıllar önce böyle bir gece daha yaşamıştım ben. İstanbul adında bir şehre gitmişim iş icabı. Bir şehrin turistik yerlerinden çok, yerlilerinin yaşadığı özel mekânlarını görmeyi isterim. Bu merakımı bilen Seyyit isimli bir denizci beni şehrin, eskinin ihtişamını taşıyan ancak artık maddi durumu iyi olmayan ailelerin oturduğu bir semtine götürmüştü. İsmi Balat olduğunu öğrendiğim semtte müthiş bir rutubet hüküm sürüyordu. Geçmişin görkemini yaşatan evlerin üst üste yığıldığı bir tepede dolunay bin türlü oyun ediyordu gözlerimize. Tepe bir anda bir Ortaçağ derebeyliğine dönüşüyor, bir sonrakî zaman diliminde bir İskoç köyünün silueti düşüveriyordu gecenin dokusuna. Sarp kayalara tırmanır gibi, nefes nefese

tepenin ara yollarında tırmanmaya başladık. Seyyit, tahtalarının bir kısmı dökülmüş bir eski zaman konağının önünde durdu. “Burası!” diye fısıldadı. Eski demir kapıyı çaldı. Kapının üstünde açılan pencereden bakan bir çift sürmeli göze parolayı söyledi. Kısa bir bekleyişten sonra içeri kabul edildik. Burası, vaktiyle bir Ermeni ailesinin eviymiş. Eski zaman eşyaları halen pırıl pırıl duruyordu. Şaşırmıştım.

Bir rakkase -eskiden Ortadoğulular böyle derlermiş “or-yantal sanatçısı”na- elinde gümüş bir tepsiyle gösterisini yapıyordu. Tepsideki çift kâğıtlıları çevresinde oturan baygın bakışlı adamlarla kadınlara dağıtıyordu. Çift kâğıtlıyı alan, yakıp aynı masadaki diğer insanlara uzatıyordu. Ortalık kesif bir duman içindeydi. Müthiş bir nem ve koku vardı. İşte bu kaosun ortalık yerinde bir kadın yaklaştı yanımıza. Bir çift gri göz. Ama o güne kadar gördüğüm en güzel gözler ve en masum bakışlar. Gülümsedi. Hüzünlü bir gülümseme idi. Ağır bir aksanı vardı:

“Bu geceki kurban benim!”

Anlamamıştım. Seyyit elini uzatıp omzuna dokundu kadının. Kendi aralarında bir şeyler konuştular. Göbek dansı sona ermişti. Birden odadaki duman vakumlanmış gibi yok oldu. Bütün konuklar yüz yüze kaldı. Aralarında İngiliz, Amerikalı, Fransız, Alman, Rus, İtalyan konukların da olduğu bu tuhaf topluluk içerideki daha geniş bir salona buyur edildi. Biz de peşlerinden girdik. Az önce gördüğüm kurban kocaman bir tepsinin üstünde, çevresindeki insanlara bakıyordu. Vazgeçmiş, bezgin bir hali vardı. Aniden dışarıda yağmur başladı. Arka salonun balkonundan, ay ışığında yıkanan Balat’ı izlemeye başladım. Dünyadaki güzel yerlerden birisiydi bu semt. Kadına ne yapacaklarını merak ediyordum.

Konuklar arasında bir açık artırma başladı. Seyyit’e neler olduğunu sordum.

“Anlamadın mı?” dedi, “buraya dünyanın sayılı zenginleri gelir. Biraz eğlendikten sonra da yemek için açık artırmaya girişirler. Genellikle yabancılar kazanır.”

“Hemen buradan çıkalım!”

O zamanlar, dünyada olan birçok iğrençliği, şimdiki kadar kolay kaldıramıyordum. Balat’tan uzaklaştım.

Salonun ışığı yanıyordu. Gene karşı binanın yangın merdivenine tırmandım. Yerimi bulup iyice yerleştim. Belli olmaz. Daha çok uzun bir süre beklemek zorunda kalabilirim.

Aniden içeri odadan geldi. Yüzü allak bullaktı gene. İçimi müthiş bir sıkıntı sardı. Duvarda asılı olan halıyı yerinden söktü. Sardı. Dışarı mı çıkacaktı yoksa?

Elime bir damla yağmur düştü. Bir anda bastırdı sağanak. Saçağın altına kendimi çekerek gökyüzüne baktım. Kapkaranlık. Ay kaybolmuş. Eski tarihlerden kalma bir av gecesi sanki. Karşıya baktığımda Gilles’i göremedim. O arada odadan çıkmış olmalıydı. Aniden halının asılı olduğu duvardaki yazıyı gördüm. Metrodaki ara yollara dizilmiş bir graffiti gibi. Siyah renkte. “Enkidu” yazıyor duvarda. Ne demek acaba? Anlamı ne? Kendi lisanına ait bir sözcüktür belki de. Uykusunda sayıkladığı sözcüktü bu: Enkidu.

Çılgınca yağan yağmurun altında, aşağıda bir taksi durdu. Gilles taksi çağırması olmalıydı. Dışarı çıkıyorsa peşine düşmem çok zor. Hele de bu saatte ve bu koşullarda.

Taksinin kapısı açıldı. Bir kadın çıktı dışarı. Koşarak karşıdaki apartmanın önüne gitti. Bir zile bastı. Gilles’in koşar adım kapıya gittiğini gördüm. Güçlü bir ürperti gezindi sırtımda. Bir önsezi. Bu, o kadın olmalıydı! Bir şey düğümlendi boğazımda. Bir yağmur sıkıntısı içimde. Kurtulmam gerek. Belki üç kat aşağıya. Bilmiyorum... Bilemiyorum...

Bakışlarımı tekrar karşıya çevirdiğimde olduğum yerde mıhlaniyorum. Islanmış bir kadın, Gilles’in dudaklarını emi-

yor. Gilles'in gözleri kapalı. Oldukları yerde dönüyorlar. Kadın benim bulunduğum karanlığa bakıyor. Bilmesi mümkün değil. Bu kadının Gilles'i sevmediğini anlıyorum. Önsezimin doğruluğu ürkütüyor beni. O bildik sarışın, geçkin...

Of Betty! Neden karşıma çıkan sen oldun sanki?..

Salsu Sinnis

Başlangıçlar hiçbir zaman zor olmamıştır benim için. Şöyle ya da böyle bir yerden başlarım. G. -siz onu Gilles diye tanıyorsunuz- ile olan ilişkimde -veya ilişkisizliğimde- de bu durum geçerliydi: Şöyle ya da böyle başlamıştı. Başlamaması gerektiğini bilmeme rağmen.

“Anna,” demiştim kendime, “Anna, belanı arıyorsun sen!”

O kadar uzun zaman geçti ki üzerinden, bazı ayrıntıları hatırlamakta güçlük çekiyorum. Ama gene de, elimden geldiğince anlatmaya çalışacağım. Sırf, insanlık tarihinize kayıt düşmek için yapıyorum bunu. Tarih, her şeyi kendine göre biçimlendirerek anlatır. Hele de, gerçek kahramanlarından emin olamadığı zaman dilimlerinde. Ne demeye çalıştığımı zamanla anlarsınız. Hele bir dinleyin de.

Bir tanrıça nedir veya kimdir size göre? Neler yaşamıştır gerçekte? Efsanelerle örülmüş hayatı nasıldır tanrıçalar ile tanrıların?

Mitolojiyle ilgilenenleriniz bilirler. Bütün tanrıçalar hırslı, ikiyüzlü, sözünde durmayan -deyim yerindeyse- eserikli tiplerdir. Rastgele intikam almaya çalışırlar karşılarındaki adamlardan ve o adamlarla aralarına giren başka kadınlardan, diğer tanrıçalardan. İntikam almak için de en büyük, güçlü tanrı ile tanrıçayı kullanırlar. Genellikle, zamanları intikam planları yapmakla, tuzaklar hazırlamakla ve öfkelenmekle geçer. Bir punduna getirip, karşısındakini alt etmeden işi rast gitmez. Bazen isterik bir biçimde bir konuyu tutturup, halledene kadar da o konudan vazgeçmezler. Velhasılıkelam tanrıçalar tutkulu, acz içinde, mağrur, asil ve gerçekte sefil kadınlardır. Bir kısım yarı tanrıçalar ise kurban olmaktan öteye gitmez türlü söylencelerde. Hain oyunların talihsiz kadınları. Kırık oyuncaklar, zavallılar.

Gelelim tarihteki kraliçelere. Kadın hükümdarlar da genellikle vasıfsız, ancak zaman içinde iktidar oyunlarının sırrına vâkıf olabilen, tehlikeli, sinsî ve mağrur insancıklardır. Bayındırlık işlerini dört başı mamur bir biçimde gerçekleştirenleri ise erkeğe atfedilmiş özellikler taşıyan, cesur, mert, savaşmaktan korkmayan, aşklarını bağırılarına gömmüş, yurtları uğruna mutluluklarını bile feda eden örnek önderlerdir.

Nedir sizdeki bu, birini diğerine göre değerlendirme tutkusu? Hiçbir şeyi kendi bütünlüğü içinde değerlendirmeyi becerememe kapasiteniz neden bu kadar geniş?

Tarihi, hurafeyi, arkeolojiyi ve esatiri hep erkeklerin gözünden yazdınız. Ne bitmez tükenmez savaşlar, ne sonu gelmez hırslarmış bunlar! Oysa, bir zamanlar, atalarınızın atalarının birçok atalarından önceki zamanlarda, kadınların kendi dili ve hikâyeleri olduğunu bilmiyorsunuz. Nerde bir güçlü kadın imgesi çıksa karşınıza, “Amazon,” deyip sıyrılıyorsunuz işin içinden. Değil ama. Mitolojiden çok daha önceleri, özgür ruhlu kadınlar vardı. Başka uygarlıkların insanlarıydılar ama, tepeden tırnağa, beyinden yüreğe kadındılar.

Evet, itiraf etmek gerekir ki, birtakım oyunlara giriştiler kendilerince. Ancak, erkeklerin dünyasında başka bir çözüm yolu da görünmüyordu ufukta. Bu yüzden, her insan söyledikleriyle çelişen işler yapmak zorundadır. Göreceksiniz. Anlayacaksınız.

Çok uzaktaydık. Epeydir de uzak kaldık. Sonunda buradayız.

Evvel eski bir hikâyenin ucunda.

Onun hakkında çok şey duymuştum, iyi kötü. Aptallık sınırında gezinecek kadar cesur olduğunu biliyordum. Önceleri zalimliğiyle ün salmıştı. (Aslında nereden başlayacağımı bilmiyorum bu hikâyeye. Daha doğrusu hikâyemize. Ama bir yerden başlayıp anlatmak gerekiyor. Kendiminkinden çok, bizim hikâyesidir anlatacağım.)

Gücünün bir sınırı olmadığını düşünüyordu. Öylesine emin kendinden. Haklıydı da. En azından bir süre için. Karşısına çıkan her türlü zorlukla baş etmeyi becermişti. Rakibinin kurallarına göre oynuyordu oyunu. Bu yüzden de başarılıydı. İnsanoğlu, kendine aynı silahla cevap verildiğinde önce bir bocalama devresi geçirir. İşte ne yaparsanız bu devrede yapabilirsiniz. O da bütün mezalimini olanca hüneriyle bu dönemlerde ortaya koyuyordu. Rakibini tesirsiz hale getirdikten sonra bir dişi örümcek gibi usulca öldürüp, sarmalıyor, gelecekteki efsanesi için bir numune olarak halkının zayıf belleğine sunuyordu. (Dişi örümcek gibi. Çelişkili ama, gerçek.) Evet, koca şehrin tek hâkimiydi. İktidar yolunda hiçbir zaaf göstermiyordu. Biliyordu ki, iktidar ondan başka kimsenin olamaz.

Adını çok duymuştum. Bütün topraklarda nam salmıştı. (Hikâyemizin geçtiği zaman dilimini göz önüne alırsanız, “bütün topraklar”ın aslında çok mütevazı bir alan olduğunu anlarsınız.) O kadar kendinden emin, o kadar kibirli ve zalim-

di ki, bir biçimde burnunun sürmesi gerekiyordu. Nihayet, karşısına kendine uygun bir rakip çıkartıldı. Kıllı vücuduyla görenleri dehşete düşüren bir mahluktu rakibi. “Mahluk” diyorum, çünkü, insanlıktan zerrece nasibini almamıştı. Vahşi ve kendi kadar zalim bir adamdı. Nereden bilebilirdik ki?

Gerçeği söylemek gerekirse en çok July’yı sevdim ben. Her sonbaharda ortadan kaybolur, ulaşamayacağım yerlere giderdi. Bir umut bırakarak içimde. Söz verirdi döneceğine. Geleceğini bilirdim; beklerdim. Mandalina zamanında yiter, saz ve söz zamanı gene benimle olurdu. İlkbaharda, ağaçların meyveye durduğu ilk gün yolun ucunda görünürdü. Koşup atılırdım boynuna. Uzun zaman görmemişim ya, aşkla sarılır, ısırırdım boynunu hafiften.

“Âlem seni isterik sanacak!” derdi.

“Sansınlar. Öyleyim de! Yalan mı?” derdim.

Mevsimlerin kırılan döngüsünde beni bırakıp gittiği için, için için kızardım ona. Bir biçimde karşılığını vermem gerekirdi. O yanımda olmadığı zamanlarda çok adam girip çıktı hayatıma. Öyle de olması gerekirdi. Hayat hiçbir zaman söylencelerdeki gibi güzel ve sade değil. Yatma ihtiyacı hissettiğim an yattım o adamlarla. İhtiyaç hissetmediğim zamanlarda da -bazen, sırf nispet olsun diye- yattım. Artık July yok ama. Son yolculuğundan geri dönmedi. Ayvalar rengini aldığı anda, gittiği yollardan bir elemli yel eserdi, ben ağlardım. Yalan söylemişti. Belki de ölmüştür yaban ellerin koynunda. Artık mevsimler yer değiştiriyor ve ben zamanımı şaşıyorum bunca pislik arasında, hiçliğin ortasında. Bir tek, bir tutku kaldı elimde. Bir aşkı kaybettim ya, ellerimin arasından kayıp giden tek tutkumu almalıyım geriye. G.’ye olan tutkumu. Beni tek reddedene duyduğum.

Günlerim çok zor geçiyor şimdilerde. Yeryüzü kentinin görkemli caddelerinde gezinip duruyorum. Onun izlerini arı-

yorum. Arıyordum daha doğrusu. O yaşsız adamı görünceye kadar. Kendi memleketinde bambaşka bir ismi vardı. Artık “Out now” diyorlar. Bir gün yolda gördüm. Tesadüfen. Hemen tanıdım ama! Bazıları hiç değişmezler. Hele de ölümsüzlerse! O, beni görmemişti. Şanslıydım. Yoksa her şey o anda biterdi. G.’nin onu bulacağından, Out now’ın da beni G.’ye ulaştıracağından zerrece kuşum yoktu.

Ama ne zaman olacak bu iş, bilmiyorum. (Evet, artık birçok şeyi bilmiyorum. Ölümsüzlüğü çok iyi bilmeme rağmen, hayatı çok az anlayabiliyorum.)

Önce dış görünüşümü değiştirdim. Tanınmamak için bir hayli uğraşmam gerekiyordu. Elimden gelen çabayı gösterdim. Out now’ın nerelere gittiğini araştırmaya başladım. Aynı saatlerde aynı yerlere gidiyordu hep. Sabahları, “Deukalion” adında, sonraları benim de gittiğim ve gitgide daha çok sevdiğim bir kafeye gidiyordu. (Zaten beni en çok ilgilendiren yer de burası.) Deukalion’da çıktım karşısına, yeni halimle. Tanımadı. Tanıyamazdı da. Beni hiç görmemiş, sadece adımı işitmişti. Belki ölümsüz ve mutsuz olduğumu kavrayabilirdi, o kadar. Ancak bunu anlaması benim açımdan tam bir yenilgi olurdu ve ben G.’ye asla ulaşamazdım. Zamanla, sessiz sedasız arkadaş oluverdik. Ondan bir şey istemiyor görünüyordum. O da bu karşılıksız arkadaşlıktan memnundu.

Epey oldu tanışalı, arkadaşlık kuralı. Beni, G.’ye götürebilecek tek kişi o! Ve şimdi ağustostayız. Keder ayı, yorgunluk, yılgınlık, utanç ayı. Güneşin acımasızlığı, rutubetin daniskası, ilişkilerin kifayetsizliği bu ayda. Böceklerin ve büyük savaşların ayı. Zamansız gidişlerin, bir kere yaşanabilecek dönüşlerin, her şeyi oluruna bırakıp sürüklenişlerin ayı. Elbette, ani vazgeçişlerin. Yarı karanlık caddelerde gezinip çamurlu bir nehre bakan banklarda oturup diğer insanların okyanus kıyısından dönüşlerini bekleyenlerin ayı ağustos. Ofisleri klimalarla ne-

fes alabilen gökdelenlerin yarı yarıya boşaldığı ay. Benim için, sizinle aynı zaman dilimini paylaştığımda, eski acılarımı yaşadığım bir aydır ağustos.

G. ile kavuşamamamız da bir ağustos ayına rastlar. Sizin dünyanın çok eski bir ağustosuna. Baştan başlamakta fayda var elbette.

Rakibi olan mahluk, gün boyu ormanlarda, dağlarda hatta tarlalarda geziniyor, susuzluğunu su birikintilerinden giderip, karnını vahşi hayvanları çiğ çiğ yiyerek doyuruyordu. (O, sizin zavallı paleontolog, etnolog ve antropologlarınızın hayret ve dehşetle karşıladığı, kendi türünü yiyen, “yamyam” Neander Vadisi Adamı’ndan çok, ama çok daha önceleri yaşamış, yarı vahşi bir adamdı ne de olsa! Hem, halen dünyanın bazı bölgelerinde çiğ et büyük bir keyifle midelere indiriliyor.)

Bu mahluk, tuzağa düşürülmüş bütün vahşi hayvanları, ayrıca tarlafarelerini tuzakları kırıp bozup dağıtarak kurtarıyor ve kurtardığı hayvanı da özgür bırakıyordu. Günlerden birinde, kapan kuran bir avcı bu mahluku gördü. Avcının bire bin katıp anlatmasıyla haber bir anda bütün memlekete yayıldı. İnsan avı başladı memlekette. Daha doğrusu, mahluk avı. (Bazen terimleri karıştırabiliyorum. “İnsan avı” denildiğinde, bunun, çok gelişmiş ülkelerin çıkarları doğrultusunda destekledikleri az gelişmiş ülkelerdeki cunta idarelerinde, muhbirlerin yardımı sayesinde başlatılan vahşi bir harekât olduğunu biliyorum bilmesine de, gene yanlış yerlerde kullanıyorum.) Yakalayamadılar elbette. Çünkü çok güçlü olmasının yanı sıra çok da zeki bir mahluktu.

G., mahlukun varlığından haberdar olunca, onu ele geçirmeyi kafasına koydu. Kafasına koyduğunu yapan bir adamdır. Ustaca bir plan hazırladı. Öncelikle, bu mahluku gizlendiği, sırlarını bildiği ve içinde, kendi gücünü hissedebildiği yerden uzaklaştırmak gerekiyordu. Yaşadığı yere yabancılaşmalıydı.

Kendinin ona ulaşması uzun zaman alacağından, mahluk, G.'ye ulaşmalıydı. Bunun da ötesinde, mademki karşısındaki çok güçlü bir mahluktu, o halde onu güçsüz düşürmek gerekiyordu. Pekâlâ, olağanüstü güçlü bir adamı güçsüz düşürmenin ilk şartı ne olabilirdi? (Sizin paganizm sonrası deneyimlerinize düşünecek olursam, G.'nin "şeytani" bir zekâsı olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.) Evet, bir mahluku, erkek olduğunun, daha da önemlisi insan olduğunun farkına vardırırsanız, olağanüstü gücü, sıradan bir güce dönüşür. Pekâlâ, bir mahluka, erkek olduğunu hatırlatan nedir? Tabii ki, ikili karşıtlıklardan kurulmuş dünyanızda bu hatırlatma aracı bir kadın olabilir sadece! Hem bir kadın, bir araçtan öte ne olabilirdi ki sizin dünyanızda! (Evet, bir tanrıça, bazı durumlarda zalim olmak zorundadır. Tıpkı insanlar gibi.)

Böylece, mahluku hem erkek olduğunun bilincine vardırarak, hem de ait olduğu yerden uzaklaştırmak için, G., kentin en namlı fahişesiyle anlaştı. Fahişe, mahlukun yaşadığı topraklarda gezinmeye başladı. Bir su birikintisinin yakınlarında gizlenip beklerken mahlukun geldiğini gördü. Önce ürktü mahluktan. Sonra, onun bir çocuk gibi gözlerini kapatıp kana kana su içtiğini görünce, birden içi ısındı o adama. Hem ondan çok daha beterleriyle de yatmıştı. Onunla yatması için bir neden daha vardı ki, bunu söylemenin bir tanrıçanın ağzına yakışmayacağını biliyorum ama, söylemeden edemeyeceğim: görkemli bir alet vardı tam gözlerinin hizasında. Görkemli bir aletin, işini bilen her kadının hayallerini süslediğini söyleme gerek yok. Kabul edemeseniz de, iğrenseniz de, bu gerçeği bilirsiniz! Fahişe soyunup karşısına dikildi adamın. Adam da dikildi heyecanla. Sonra, tamı tamamına altı gün ve altı gece yattılar. Yedinci günde ikisinin de adım atacak takatları kalmamıştı. Altı günde, kadın, erkekliğini hatırlattı mahluka. Bir adam, bir insan olduğunu belletti. Adam doğrulduğun-

da, artık eski gücünün kalmadığını, vahşi hayvanlar gibi koşmadığını gördü. Anladı ki, bir insandır kendisi ve oradan gitmelidir. Ama nereye? Fahişe, insanların hikâyelerini anlattı ona. Büyük kentleri, acımasız hayatları, gücün önemini. Ancak, tek güçlünün o olmadığını da söyledi adama. G. denilen zalim bir yöneticiden söz etti. (G., planının başarıya ulaşmasını kesinlikle bu kadının varlığına borçludur.) Birlikte büyük kente gittiler. G.'yle karşılaşp boy ölçüşebileceği yere.

Sık sık çağınızda neden bu büyük kente geldiğimi soruyorum kendime. Geçerli hiçbir yanıtlım yok. Eşikteki dünyayı görmek istediğim için belki de. Büyük bir dönüşümün eşiğindeki, eski, bildik dünyanızı en görkemli yerlerinde seyretmek istedim. Ama beni New York'a neyin sürüklediğini gerçekten bilmiyorum. Hemen ayrılmam mümkünken kaldım ve bekledim. İyi ki de beklemişim. Out now'ı buldum. ("Tanrıça" mavalını bir yana bırakırsak, güçlü bir kadınlık içgüdüsünden başka bir şey değil bu. Olamaz da!)

Burada, sıradan insanlar gibi yaşamayı öğreniyorum. Bu, çağınızda çok zorlaşmış. Sıradan denilebilecek pek kimse kalmamış. Eski eşyalar topluyorum sağdan soldan. Eski hayat parçacıkları. Ne kadar çok. Ne kadar zayi edilmiş hayat var ortada! Sonra o hayat parçacıklarını, kendi hayatlarını başkalarının kırıntılarıyla zenginleştirmeye çalışan insanlara satıyorum. Eski olan birçok şey para getiriyor dünyanızda. Eskiden de böyleydi. Paranın önemi halen değişmemiş. Ancak, çağınızda birincil değere dönüşmüş para. Bu kadarını da beklemiyordum doğrusu. Ama insanlar bizi şaşırtabilme yeteneğine sahip varlıklar. Her neyse yemek yiyebilmek, emniyetli bir yerde rahatça uyuyabilmek, hepsinden önemlisi Deukalion'da istediğim gibi oturabilmek için paraya ihtiyacım vardı. Yoktan var edilemeyeceğine göre de var olanı elde etmek gerekiyordu. Böylece, hatıraları toplayıp satmaya karar verdim. İyi yapmı-

şım. Burada olmadığım zaman zarfında geçen tarihinizi eş-
yalarınız, hayat parçacıklarınız vasıtasıyla okuyup öğrendim.
Bir tecrübeydi, ama iyi, ama acı. Sonra, televizyon da çok yar-
dımıcı oldu bana. Görüntü sağanağında hayatlara, parçalara,
bütünlenmemişliklere tanık oldum. Haliniz hem gülünçtü,
hem de olağanüstü acı. Farkında değil miydiniz bu durumun,
bilmiyorum. Ama, şayet farkındaysanız da, böyle yaşamayı
sürdürüyorsanız, siz gördüğüm en acınası canlı türüsünüz.

Yenişemediler. İki de burunlarından soluyordu. Öyle
güçlüydü ki hırsları, elle dokunsanız tutulur sanırsınız. Vü-
cutları ter içinde. Gümüş taneler düşüyor bedenlerinden
toprağa. Kurak toprak can kazanıyor tanelerden. Bir topalak
bitiyor damlaların düştüğü yerde. O bitki ki, ikisinden ha-
bersiz bir yalan kuruyor. Söylence, hayata karışıyor. İki de
kaybedecekti. Anlamışlardı. Biri zekâsıyla, diğeri hayvani sez-
giyle. Zeki olanı, diğerine dostluk önerdi. Sımsıkı sarıldılar
birbirlerine. Kimse ayıramayacaktı onları. İşte, felaketleri o
anda başlamıştı.

Evvel eski zamanlarda hayat, büyük sürprizlere gebe ge-
çerdi. Şimdi inanılmaz olan her şeyin, o zamanlarda gerçek-
leşmesi olasılığı vardı. İyi veya kötü, mucizeler çağıydı.

Kutsal bir sedir ağacının kesilmesi gerekiyordu. Bu ağaç,
o zamanki dünyayı kötülüklerin tutsağı haline getirmişti. Bir
şekilde bütün kötülüklerden kurtulmak lazımdı. Bu, biraz da,
sonraki dönemlerde, elindeki kutunun açılmasına ve dünyaya
kötülüklerin saçılmasına neden olan Pandora'ya nazireymiş
gibi geliyor. Şunu da söylemem gerekir ki, Pandora olayı, uy-
durmadır. Diğer olayların birçoğu ucundan bucağından ger-
çeğe bulaşsa da, Pandora'nın kutusu düpedüz yalandır. Ney-
se, G. ve dostu, sedir ağacını kesmek için uzak diyarlardan
birindeki bir ormana doğru yola koyuldular. Gecenin serin-
liğinde yan yana uzanıp yıldızları seyrettiler. G., uzaktaki bir

yıldızı gösterdi. Sonra da, bütün içtenliğiyle, “Ben, bu yıldızdan gelmişim,” dedi.

Dostu bir anda kahkahalara boğuldu. Öyle içten, öyle inarak gülüyordu ki, durum G.’yi öfkelendirmeye başladı.

“Neden gülüyorsun?”

Kahkahalar arasında yanıtladı:

“Hiç kimse bir yıldızdan gelemmez. Sen buralısın!”

G. hınçla yerinden doğruldu:

“Sana yalan borcum mu var? Buradan değilim işte. O uzak yıldızdan gelmiş atalarım. Ben sadece bu topraklarda dünyaya gelmişim.”

“Benim dediğim de bu. Sen buralısın!”

“O zaman sen de buralısın!”

“Ben bunu hiçbir zaman inkâr etmedim ki!”

“Senin canın kavga istiyor galiba!”

İki insan bir tek durumda bu kadar sudan bir nedenden ötürü tartışabilir. Eğer bir aşk söz konusuysa! Birbirlerini itip kakmaya başladılar. Şakadan tabii. Nihayetinde yaman bir güreşe tutuştular. Saatler sürdü. Karayağız gece sona erip de, ikisi yorgunluktan bitap yan yana düşünce, önce G. konuştu:

“Hiç kimse bir yıldızdan gelemmez. Ben buralıyım!”

“Yanılıyorsun!” dedi dostu soluk soluğa, “sen o yıldızdan gelmişsin!”

Önlerinde uzun bir yol, tedirginlik verici bir söylenti vardı. Sedir ağacını kesmeye gittikleri ormanda kendilerini bekleyen bir tehlikeden söz etmişlerdi onlara: Hum diye anılan, kötülüklerin koruyucusu, kötücül, irikiyim bir adamdı bu. (Onların hikâyesi, tıpkı sizin çağınızda geçen tehlikeli hikâyelere benziyor. Can dostu olan iki İtalyan’ın, her şeyi göze alıp bir mafya babasına karşı koymaları, onu öldürmeye çalışmalarına mesela! Bu kadar sınırlı sayıda konu olması, her şeyin bu kadar birbirine benzemesi, dünyanın bunca kısırlığı canınızı

sıkıyor mu gerçekten? Karıştırmamam gerektiğini biliyorum ama, bazen siz insanlar, inanılmayacak kadar sıkıcı geliyorsunuz bana! Paranız olsun, yaşayın, gezin, dönüp aynı yere gelin, tekrar para kazanın, tekrar yaşayın, tekrar gezin. Başka bir hayat yok mu buralarda?)

Aşk ikisini de olduklarından cesur kılmıştı. Bir ara tereddüt eder gibi olsalar da birbirlerine cesaret verici sözler söyleyip ormanın kıyısını buldular.

“Eğer birimizden birine bir şey olursa, diğeri onu bırakıp yola devam edecek!” dedi G.

“İkimize de bir şey olmayacak. Sağ salim bitireceğiz bu işi,” diye karşılık verdi dostu.

Ormanın derinliklerine ulaştılar. Orası acımasızdır. Yeşil, binlerce tonuyla gözeneklerden içeri sızan bir ağı gibi vücuduna, yüreğine, beynine dağılır insanın, tutsak eder. Yeşillik sarhoşluğu başlar. Orman kıyısındaki bir palmiye ağacının iki yaprağını koparıp, üstlerine küçük delikler açıp gözlerine bağlamışlardı. Gözlerinin önündeki yeşillik, bütün yeşil tonlarını etkisiz hale getirdi. Bu yüzden de esir düşmediler ormanın yeşiline.

Sedir ağacı ormanın tam kalbindeydi. Onca yeşil arasında gövermiş kara bir gövde. (Vietnam’da bir ormanda nereden çıkacağı belli olmayan düşmana karşı tetikte yürüyen iki askeri düşünün bir! Elde silahlar, yüz göz boyaya belenmiş. -Bunu da geçen gece gösterilen ucuz bir televizyon filminde gördüm- Konular ve “an”lar tarih dediğiniz sınırlı geçmişin pek çok anında ürküntü verecek kadar birbirine benziyor.)

G., kılıcını ağacın dev gövdesine indirdi. Ulumakla feryat arası korkunç bir ses geldi ağaçtan; ormanı sarstı, titretti, yaparak hıştırları arasında kaybolup gitti. G.’nin dostu, Hum’u tetikte beklerken, G., sert ve geniş darbelerle ağacın kalbine girip, kısa bir sürede cansız gövdeyi yere sermişti. Kötülükle-

rin biteceğinin muştusuydu tok gövdeden her nasılsa çıkan kof gürültü.

Orman içlerinden korkunç bir ses işitildi:

“İnzivama izinsiz giren, eceline susayan kimdir? Kimdir o ağacı söken ormanımın kalbinden?”

İkisi de donakaldılar. Gerçekten korkmuşlardı. Gerçekten. Az sonra, önlerindeki çalılar aralandı. İnanılmaz büyüklükte bir adam belirdi karşılarında. İnsandan çok, bir hilkat garibesiydi o. (Kötü bir korku filminde gördüğüm bir sahneyi hatırladım bu defa da. Ormanda kaybolan iki kardeş ne olduğunu tam olarak bilemedikleri kötücül bir güçten kaçıyorlardı. Kötücül gücün ormandaki mabedine giriyorlardı. Her şey orada bir nihayete kavuşacaktı. Aniden kötülüğün geldiğini hissediyorlardı. Karşılarında beliren kötülük aslında akraba evliliğinden doğmuş, vücudu fazla gelişmiş, geri zekâlı bir çocuktü. Öldürmeyi bir oyun zannediyordu. Tehlikede olduklarına inanan iki kardeş, tehlikenin kaynağını görünce biraz rahatlıyorlardı. Neticede...) Hum’un üstüne çullandılar. Zavallı geri zekâlı adamın yakarışlarına aldırmadan eşek sudan gelinceye kadar dövdüler onu. Kocaman adam, yerde hem kendini savrulan tekmelerden korumaya çalışıyor, hem de bağışlanmasını diliyordu. Aldırış etmediler.

“Beni bırakırsanız ömrümce köleniz olurum!” dedi Hum.

Dostu aniden durdu; insafa gelmişti. Ama, zorbalığı elden bırakmayan G., “Şimdiye kadar hür yaşamışsın. Bundan sonra köleliği kaldırmaz bedenini!” deyip, kılıcını hınçla salladı. Bağışlanma dileyen Hum’un kafası yerinden oynadı. Ensesine takılı kalan kafa, bir an dünyaya tersinden bakıp sallanmaya başladı ense kökünden aşağı. Kardeşkanı ağacının özsuyuna benzer bir sıvı fişkırdı kesik gırtlaktan. Parçalanmış hortuma benzer bir şey boşlukta salınmaya başladı. Sürekli bu sıvıyı püskürtüyordu. Enkidu, dayanamayıp Hum’un haline, bir kı-

lıç darbesiyle kafayı ense kökünden sıyırdı. Kesik baş, sedir ağacının az ilerisine düştü. Ormanın kalbine huzursuz edici bir sessizlik çöktü. Hum'un birbirine yakın iki gözü, hayretle bakıyordu tepesinde duran iki adama. Sanki güneş girmiş gibi kırptı gözlerini, bir daha da açamadı. Güneşin bir oyunu olmalıydı bu.

İki adam sarılıp kutladı birbirini. Bir sıkıntıyı sona erdirmişlerdi. Artık, bölge halkı huzur içinde yaşayabilecekti. Halbuki, bölge halkı Hum'dan yana bir huzursuzluk duymuyordu. Sedir ağacının kötücüllüğünü ise a'sından z'sine kabullenmişlerdi. Kendileri o kadar kötü bir dünyada yaşıyorlardı ki, sedir ağacı daha fazlasını yaratamazdı bu kötülüklerin. Bölge halkı da bir tuhaftı doğrusu. Zekâ ve akıl pek önemli değildi oralarda. Varsa yoksa kurnazlık, riya, yalan dolan. Asla uyandırılmayı istemedikleri bir gaflet uykusunun kollarında, müthiş bir boş vermişlik içinde sürüklenip gidiyorlardı. Kurnaz olanlar bir biçimde başa geçip bölgeyi idare ediyordu. Bir de kurnaz olanları idare edenler vardı ki, asıl tehlike buydu işte. Sürekli, var olmayan düşmanlardan bahsedip yok yere kendilerine karşı güçler yaratıyorlardı. Bölge halkı da, "Meğer bizim ne kadar çok düşmanımız varmış! Bunlar bizi korusunlar!" diyerek, onlara yardım etmeden duramıyordu. Dışarıdan bakıldığında bir yoyo gibi kolayca çözülebilen bu oyun, içeride gitgide çetrefilleşiyordu.

Kendimi hatalı bulduğum tek durum varsa, o da bu dönemde sessiz kalmayı seçip sıradan bir ölümlü gibi davranmamdır. Daha sonraki dönemlerde geldiğimde ise, her şey farklılaşmıştı zaten. Dünyanızın bu coğrafyasında koşullar bambaşka. Burada da, tekil gücün tehlikeli olduğunu biliyor ve kendilerine bir rakip, bir düşman bulmaya çabalıyorlar. Bu rakip, yeryüzünde bulunamadığı takdirde gökyüzünde bulunacak. Bir düşman olmalı ki, bütün hatalar, bütün korku

yaratacak unsurlar ona yüklenebilsin. Eğer tekil güç olarak kalırlarsa, biliyorlar ki, egemenliklerindeki insanlar ama kısa, ama uzun bir süre sonra, bu gücün hatalarını görmeye, onu sorgulamaya başlayacaklar. Tartışılmaz güç, tartışılır bir duruma gelince de, güç olmaktan çıkıp bir canavara dönüşecek. Daha doğrusu, gerçek yüzünü gösterecek. Belki, insanlar da bunu sezdikleri için pek fazla üzerine gitmiyorlar bu gücün. Onu kendi haline bırakıp günün birinde kendi kendini imha edeceğini umuyorlar için için.

İstesem çok rahat bir yaşantı da sürebilirim gününüzde. Astrolog olabilirim mesela. Profesyonel yıldız falları bakabilirim. Tarihinizde gördüklerimin geleceğinizde de olacağını söyleyebilirim. Hiç de hata yapmış olmam. Ama çağınızda bir tanrıçaya, düşmek her şeyden çok yaraşıyor! Ya da düşkünü oynamak!

Aslında iyi fikir! Ben neden astrologluk yapmıyorum ki? Karıştırmayayım.

İşte, başından sonuna bütün hikâyelerini bilmeme rağmen, ben onların hikâyesine ancak bu andan sonra dahil olabildim. Paklanıp giyinen G.'nin yakışıklılığı dikkatimi çekti. Tarihçileriniz yazsaydılar, benim böyle düşündüğüme ikna ederlerdi sizi. Halbuki, G.'nin acımasızlığı dikkatimi çekti. İnsafsızdı. Ve, her tanrıça kendisinden daha insafsız olacak bir tanrıyı arzulayabilir. Benim onunla ilgili bütün hissettiğim buydu: O insafsızdı ve beni mutsuz edebilirdi. Burnumun sürtülmesini istiyordum. Yalnız, bu kadar yalın bir isteğin nasıl böylesi vazgeçilmez ve tehlikeli bir tutkuya dönüşebildiğini anlayamadım halen. Aranızda Masoch ve Sade soyadını taşıyan iki tuhaf adamdan dem vuranlar çıkabilir. Ama, durum o kadar kolay anlaşılabilir gibi değil. Hem onlar tanrıçaları tanımıyorlardı.

Bir şölende karşılaştık onunla. Sıradan diyebileceğiniz bir kadının yapmaya cesaret edemeyeceği bir şeyi yaptım. Ona kocam olmasını teklif ettim.

“Namını duymuştum!” dedi “Ama bu kadar güzel olacağını düşünmemiştim. Sevgilin July’ı güzelliğiyle yok ettiğini biliyorum. Sefaletle sürükledin ve mahvettin onu!”

“Sen söylencelerin ve yalanların diliyle konuşuyorsun. Ben onu sevdim. Çok. Ancak, terk eden değil terk edilenim hakikatte!” dedim boynumu bükerek.

“July’ın babasıyla da yatmak istemişsin. Adam karşı çıkınca sonunu hazırlamışsin ellerinle!”

“Yapma! Haksızlık ediyorsun. Sen tarihinden eski olana inanıyorsun. Ama çok daha eskileri görmedin, yaşamadın ki! Karar vermek için bilmek gerekir. Bilmek ise acıdır. Karıştırma eski defterleri. Gel, gir koynuma. Muhteşem bir hayat kurayım sana!” dedim demesine de, içim acıdı evvel eski yalanların halen sürmesine. İstemiyordu beni. Ama istemeden de olabilir dünyanızda birçok şey!

“Hayır. Bu dünya durdukça ben seni sevmem. Unut bunu!” dedi.

“O adam daha mı önemli? Yeryüzünde hiçbir canlı sana benim vereceklerimi veremez. Daha ne istiyorsun?” dedim, içimden geçenleri olduğu gibi söylüyordum. İlk defa.

“Bu kadar emin olma kendinden. Senin de yapamayacağın birçok şey vardır dünyada!”

“Bırak macerayı! Gel birlikte seninle bambaşka bir macera kuralım.”

“Dünya durdukça olmaz! Enkidu’nun yerini tutamazsın sen. Git ve başkalarıyla gönül eğlendir İnanna!”

Müthiş bir acı duymuştum. Hemen dünyanızdan ayrılıp bizimkilerin yanına gittim. Dünyayı durdurmak mümkün değildi. Zamanı da. Hepsinin bizim dışımızda gelişen bir döngüsü vardı. Biz yalnızca zamana ve dünyaya karşı durabiliyorduk, o kadar. Ancak, artık dünyaya karşı koyamadığımızı da görüyorum. Acıyla...

O zamanlar evreni bizim yönettiğimizi ve göğün kalbinde yaşadığımızı zannederlerdi. Halbuki, yaralı yüreklerimizle, yerle gök arası bir boşlukta gezinirdik. İnsanlar için de aynı durum geçerli. Onlar da her yara aldıklarında, tuhaf bir boşlukta geziniyorlar. Yeryüzü, yaşadıkları hayat, gündelik akışlar vız geliyor. Tılsımlı bir yoğunluğun içinde kendilerini geçip giden zamana emanet ediyorlar. İnsana ait olan o tuhaf esrikliği en güzel biçimde yaşayacağım yer olarak Manhattan'ın Soho bölgesini mesken tuttum.

Hayat, Soho'da bütün karşıtları birbirine kırdırmadan görkemli bir şekilde geçer. Bir deliliğe saygı duyar insan. Önemlidir bu. Dünyaya tutkulu bakmak için, tutkuya dünyalı bakmak için çok önemlidir. Yorgun uyanılan sabahlara, umutsuz dinlenen Çingene müziklerine birebir gelir Soho. Çılgın, uçuk kaçık dediğiniz insanlar sıradandır burada. Nepal'in doğa seslerinden kurulan bir müzikle Avustralya aborjinlerinin vücut dili Soho'nun bir galerisinde resme dökülmüştür çoktan. İnanılmaz olana inanarak bakarsınız. Karşıt bile olamayacak kadar birbirinden bağımsız ve kopuk olguların, durumların, biçimlerin ve üslupların birlikte yarattıkları tılsımlı bütünlük şaşkına çevirir göreni. Bu, farklı bir bütünselliktir, parçalanmışlığa delalet eden. Bu yüzden, yeryüzündeki bütünlüklerin hepsinden daha güzel.

Akşamüzerleri Doğu Nehri kıyısında durup derinlikleri seyrediyor. Onu seyrediyorum bazen. Yalnız ve acınası. O çok eski sırrı kolluyor, nehrin derinliklerinde. Bütün zamanların ağırlığını taşıyor üzerinde. Öncesiz değil ama, sonrasız. Ben, öncesiz ve sonrasız, seyrediyorum. Biliyorum. Er ya da geç, günün birinde beni ona ulaştıracak. Oturup kuytusuna, "Gene geldim," diyeceğim. "Affet beni. Tanrıçalık filan hikâye. Boyun eğdim de geldim. Bütün yaptıklarımı bağışla ve artık beni al koynuna. Zamana karşı sınandık ve sınadık

birbirimizi. Yetmez mi?” Acıyarak bakacak bana. “Bunca yaptığından sonra, halen böyle konuşması mümkün mü bir tanrıçanın... Veya bir kadının?” diyecek. Utanacağım. Ama gene de savunacağım kendimi:

“Eğer gerçekten âşık olsaydın senin de çoktan ölmen gerekirdi. Hemen onun ardından. Oysa şöyle ya da böyle hâlâ hayattasın. Demek ki âşık değildin. Onun ölümünden ötürü beni suçlama! Önce kendi kendine, o yosunu neden yediğini sor!”

Ya da susmalı. Susmayı becerebilmek bazen bir erdeme dönüşebiliyor.

Beni intikam almaktan vazgeçirmeye çalıştılar ama nafile. Tanrıçalığım tutmuştu. G.’nin cansız vücudunu istiyordum. Dar bir yolda üzerlerine vahşi atlar mı saldırmadım, parayla adamlar tutup onu öldürmelerini mi istemedim; ne yaparsam yapayım kurtuluyordu. Onun da ölümsüz olduğuna inanmaya başlamıştım. Peki, onu en çok nasıl mutsuz edebilirdim? En sevdiği insanı elinden alarak, tabii ki!

Ama nasıl? Rüyalar yardımcı oldu bana. Enkidu, insan olduğunu anladıktan sonra bir hayli yol katetmişti. Vicdan denilen o ölümcül özelliğini kavramıştı insanoğlunun. İnsanların hepsi vicdanın varlığını çok uzun zamandır bildikleri için, şu ya da bu şekilde onu susturmanın yollarını öğrenmişlerdi. Halbuki, Enkidu bu konuda çok tecrübesiz bir mahluktu. Zaten içi dışından zayıf olan tek yaratık insandır bu evrende.

Enkidu, her gece rüyasında, Hum’un ölümünü gördü. Aynı sahneyi tekrar tekrar yaşıyordu. Hum, af diliyordu. Affetmiyorlardı onu. G., kılıcını savuruyordu. Enkidu, Hum çabucak ölsün diye kafayı ense kökünden koparıyordu. Sedir ağacı ile kafa birlikte dile gelip, hep aynı soruyu soruyorlardı Enkidu’ya: “Neden?” Bir türlü cevap veremiyordu. Ama gecelerden bir gece, “Bu, dünyanın kanunu!” deyiverdi. “Ben sizi yok etmeseydim, siz beni sağ bırakacak mıydınız?” Sonra,

söylediğine kendisi de şaşırdı. Onları yok eden sadece kendi değildi ki. G. de vardı yanında. Asıl öldürücü darbeyi o vurmuştu. Kesik kafa da, sedir ağacı da sustu. İçinde ince bir sızı vardı Enkidu'nun. Bu sızı onun sonunu hazırlıyordu.

Rüyasını anlattığı ilk sabah, G., aldırmadan dinledi onu. Besbelli kâbus görmüştü. Gelip geçer. Ama bir türlü geçmiyordu. Enkidu'nun yavaş yavaş kendinden uzaklaşmaya başladığını hissetti. Ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Enkidu başka bir âlemin kollarında dalgın, bezgin yaşıyordu. Buna yaşamak denirse tabii. Gitgide zayıflıyordu. G., ne yaparsa yapsın, fayda etmiyordu. Enkidu kendinden çok uzaklara düşmüştü. Uykularını yitirdi bir zamanlar mahluk olan, o zavallı adam.

Hayır. Üzüntü duymuyorum. O zaman içimde nasıl bir sevinç hissettiysem, şimdi de öyle. “Zavallı” sözcüğü acımadan kaynaklanmıyor. Sadece, küçük bir yaratık o. Pişman da değilim. Hayatın böyle devam ettiğini bana insanoğlu öğretmişti. Onların basit ve zalim dünyasında ancak kurnazlık geçerliydi. Ucuz mucuz ama, kullanışlı. İnsanı en kolay yok edebileceğiniz durum, onun kalbini veya beynini ele geçirmektir. G. kalbi seçmişti, bense beyni tercih etmiştim. İsabetli bir karardı.

Yemiyor, uyumuyor, bir hayalet söylencesi gibi ortalarda geziniyordu. Hiç kimse ilişmiyordu ona. Eski günlerin saygısından olsa gerektir, kendi haline bırakmışlardı. Önceleri G., dostunun yemesi ve uyuması için çok ısrar etmesine rağmen, sonra duruma o da alıştı. Müthiş bir ıstırap çektiğini görüyor ve bundan büyük bir haz alıyordum. Yaptığını ödemeliydi. Şimdi, “Ne yaptı ki ödesin?” diyeceksiniz. Bunu anlamanız için benim durumuma düşmüş olmanız gerek. Üstelik size ne? Ödemesi gerekiyordu, o kadar.

G., acıyı hissetmeye başladı. Onun kaybı benim kazancım olacaktı. Ölümlülerin üç ay dedikleri bir zaman zarfında Enkidu sonsuzluğa uçtu. O gün gözleri ölüm yeşiliydi. G., gün

doğarken dostunun başucuna geldi. Olacakları biliyordu. Ayrılık günüydü o gün. Enkidu güçlükle soluk alıyordu.

“Beni bırakma!” dedi G. “Bu kötü bir dünya ve sen beni bırakıp iyi bir dünyaya gidiyorsun. Bu çok acı veriyor. Orada başkalarıyla mutlu olacaksın. Biliyorum bunu ve çok üzülüyorum. Çünkü ben burada, bu kötü yerde hep seni bekleyerek...”

“Bu daha iyi,” dedi Enkidu zor duyulan bir sesle.

G.’nin gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Sonbaharda temmuzu yitirmek kadar hazindi hikâyeleri. Dokunaklı bir şeyler var gene de. Tuhaf! Sessizce beklediler. Gün doğdu iyiden. G., Enkidu’ya elleriyle hazırladığı çorbayı getirmeye gitti. Hayatında ilk defa biri için yemek yapmıştı. Kâseyi getirdiğinde, Enkidu’yu ayakta buldu. Ona doğru koşar adım gitti. Enkidu yere yığılırken yakaladı. Dostu boğuk bir sesle, “Geldiler!” dedi. Nefesi gitgide zayıflıyordu. Çok acı çektiği belliydi. G. yanına oturup elini okşadı Enkidu’nun.

“Rahat bırak kendini! Daha az acı çekmen için, bırak. Gezdiğimiz kırları düşün. Su içtiğimiz nehirleri ve bozguna uğrattığımız bütün düşmanları. Düştüğümüz tuzakları, bir gün gideceğimizi konuştuğumuz uzakları düşün Enkidu. Bir seni sevdim ben. Bunu düşün.”

Enkidu gülümsedi çok uzak bir diyardan. G., dostunun üstüne kapanıp, bir zamanlar tattığı dudaklarından, avladığı dağkeçilerinininkine benzeyen gözlerinden son bir kez öptü.

Zamanında beni onca aşağılamasına rağmen, onun bu haline umduğum kadar sevinemedim doğrusu. Bugünlerde, ayaklarımı sürükleyerek yürüdüğüm Manhattan kaldırımlarında rastladığım her evsizin yüzünde Enkidu’nun son anına benzer bir ifade görüyorum. Ürperiyorum sonsuza bilinçsizce bu kadar yakın olmalarından. Bense ne kadar uzağım hepsinden! Görmeden bakıyorlar ve dünyaları görüyorlar başka-

larının yüzlerinde. İşleri zor ve farkındalar bu zorluğun. Bu yüzden acının evinde kiracı onlar.

O gün G.'nin hayatında bir dönüm noktasıdır. Sonsuza gitmenin korkunç bir gerçek olduğunu gördü. Tek gerçeğin bu olduğunu görmek G.'yi ürküttü. Ölüm karşısında çaresizdiler. Er veya geç buluşuyorlardı ölümle. Bir daha da göremiyorlardı birbirlerini. Enkidu'yu gömen G., o gece rüyasında sevgili dostunu gördü. "Çok kötü burası," diyordu. "Karanlık, soğuk. Üşüyorum. Orada kal ve mutlu ol!" Rüyasından uyandığında, dünyada kalıp mutlu olmaya karar verdi G. Ancak bunun nasıl olacağını bilemiyordu. Uzun yollardan sonra, bir yaşsız adamın namını duydu. Onu bulması gerekiyordu. Ama bu ona çok pahalıya mal olabilirdi. Öncelikle adamın evine ulaşması gerekiyordu ki, bu ev, on iki fersah uzunluğunda kapkara bir tünelden geçtikten sonra ulaşılan, cennet gibi bir bahçedeki muhteşem köşktü. Bu köşke ulaşmak da yeterli değildi. Ondan sonra çok daha uzaklara gitmek zorundaydı. Yaşlı adam kalabalıktan uzakta, ulaşılması çok zor olan bir adaya taşınmış, orada yaşamaya başlamıştı. Ona ulaşmak için Ölüm Denizi'ni geçmek gerekiyordu. Bunu da ancak kayıkçısı Ursanabi başarabilirdi. Bu yolculukta karşısına çıkan herkes, onu fikrinden caydırmaya çalışacaktı. Beyhude çaba. Yolunda gidecekti.

Daha serinkanlı olarak yazdıklarımı okuduğumda, aslında gazapla azap arası bir yerlerde gezindiğimi görüyorum. Bir tanrıçanın korkunç gazabından sonra, ancak bir insanın duyacağı vicdan azabı. Sonra, bunu susturma çabalarım. Entelektüel bir kadınlıktan masalcı teyzeliğe, tatlı su sosyalciliğinin idrakinde olan burjuva bayanlıktan pembe kitaplar yazan aristokrat hanımefendiye kadar bin türlü kadınlık söyleminde cirit atan bir ölümsüzün abes konuşmalarına tanık oldum. Gitgide, tiksindiğim insan cinsine benzemeye başlamışım.

Bu, korkunç bir duygu. Sizin asla anlayamayacağınız kadar korkunç hem de!

Şimdi, ekim başında, Doğu Nehri kıyısında yorgun argın oturuyorum. Sabaha güzel çıkmak istiyorum. Yakında G.'yi bulacağımı hissediyorum. Hayat dediğiniz akan zamanda, kısa, net cümlelerin yeterli olacağını biliyorum. Tanrıçallığa bunca ihanet eden bir dünyada, bundan böyle, birazcık orospuluğun keyif vereceğinin farkındayım. Fakat o kadın, çok eski bir yüz gibi, o sınır tanımadan beni takip eden kim? Ulaşmaya çalıştığımda kaçan o masum, ama yaşamış yüz kimin? Neyse...

Sabahleyin Deukalion'a gideceğim. Sucuklu yumurta isteyeceğim kahvaltıda. Betty ağzının kenarında sigarasıyla, tezgâhın ardında gözden yitecek. Out now, günlük gazetelere göz gezdiriyor olacak. Mack küfrederek televizyon seyredecek. Ed deli gibi kendi kendine söylenecek. Sam ise Ed'e al-dırış etmeden oturacak. Ve ben onların en tuhafı, elimde eski hayatların parçacıklarıyla oturacak ve şöyle diyeceğim kendi kendime: "Az kaldı Anna! Az kaldı İştâr! Az kaldı Agnes! İsteddiğine kavuşacaksın. Utnapiştım seni Gılgamış'a götürecekt. Az kaldı!"

Ve gülümseyeceğim.

Rebu Azag

Süzüldüm ağaçların arasından.

Bir bahçeydi gereksiz. Gezinirdim yollarında damar damar. Severdim bazen ama çok değil.

Hışır hışır sesler işitilir çatallanan yollarda. Dilim bilir.

Gövdem kıvrana kıvrana destan, söylence anlatır.

Sanat dediğin benden gelir. Akşam av vaktimdir her yolda. Kararınca ufuk, çizgisi düşünce yalnız baykuşlara, vahşi kedilere, indimde av sezilir. Zamanıdır gezilir.

Garip izler bırakırım. Çölde, yolda hatta kayalıkta. Yanan yakılan, kıvranan, sindiren gövdelerdir, bilirim. Her şeyi bilmenin, hiçbir şeyi geride bırakmamanın derdindeyim.

Çok zalim zaman. Bir sureti tanrının. Acımaz. Acımam. Zalim tanrının çocukları yaşar kayalıklarda, koyaklarda, bitezlerde, ormanlarda, sığınaklarda. Şehirler hain, ihanet elzem, ecel yakın her dem. Ölmem. Korkma ölmem.

Bıraktığım bir gömlek ardımda. Terk ettiğim, kendimi yenilediğim. Gövdemden çağlayarak ayırdığım. Acı daim, acı baki. Belki, terk etmenin demindeyim.

Yemin yalandır biline. Çok yeminle yalan çoğaltırız. Başka bir şey bilmez insanoğlu. Bildiğini sanır, yanılır.

Işık zar zor süzülüyordu ağaçların arasından. Baktım derinliklerinde ormanın, ikisi duruyordu hareketsiz. Süzöldüm kadının ayaklarının dibine. Korkuyu bilmiyorlardı, tanımamışlar. Ona en sulu, en güzel meyvenin ağacını işaret ettim dilimle. Bakıyordu. Bilmiyordu.

Adama ağacı gösterdi kadın. Ağaç adama baktı, adam ağaca. Adam gülümsedi. Irmağın ışıltısı sinmişti gülümsemesine. Ağaç kendini sunmaya hazırdı. Usuldan ağaca gönderdim gövdeyi. Altı kere sarıldım çevresine. Pullarım kalktı, kabuklar iyice yerleşince arasına. Sımsıkı sarıldım. Boğumlarımı daraltmaya başladım iyiden. Artık bir olmuştum gövdelerimiz. Dayanıyordu bunca baskıya. Var gücümle sarıldım, boğmak istermiş gibi. Direniyordu.

Titredi, yapraklarını salladı uzun zamanın hasretiyle, geç kalmışlığın olanca telaşıyla. Gövdesinin tam ortasındaki, dibine doğru iyice genişleyen kovuğuna rastgeldi kuyruğum. Sarmallarımı açtım birer birer. Gövdemin alt tarafını gitgide yerleştirmeye başladım içine. Kenarlarına sürtünüyordum kovuğun, sürtündüğüm yerdeki kabuklarının parçalarını koparıyordum. Ortalarına doğru gittikçe kalınlaşan gövdeyi, rahatça aldı kovuğuna. İçinde oluşmuş boşluğa iyice yerleştim, kıvrıldım, kaldım orada. İçi boş gövdesinden çılgınlık yükselirken, bütün gövdemle yerleştim kovuğuna. Bir ateş süzülüyordu pullarımdan dışarı. Nemli ve derin, davetkâr ve kabullenmiş. Sevdim yosunlarla kayganlaşmış o yeri. Kaldım içinde. Başım dışarıda, yukarıdaki kırmızı meyveyi işaret ettim dilimle.

Kadın elini uzatıp kopardı meyveyi dalından. Adamın iki kaşı arasında bir iz peydah oldu. Galiba bir şeylerden çekiniyordu. Ağacın sahibinden herhalde. Halbuki o doğada hiçbir şeyin sahibi yoktu. Her şey sahipsizdi.

Adam, kadının elini tuttu önce. Öyle bir bakış yerleşti ki kadının gözlerine; ormanın yeşili, ağacın gölgesi, aşkın efsanesi altı kere sarıldı adamın gövdesine. Adam olanca sessizliğiyle içindeki dünyayı oynattı yerinden. Seviyordu.

Pullarım teker teker sıyrılıyordu gövdemden. Bir akış, bir tereddüt, bir reddediş biriktirmiştım içimde çok uzun zamandır. Artık, isyan deminde, nisyan tadında bir uykuya hazırlanabilirdim.

Ama erkendi daha, nereden bilebilirdim?

Kadın, meyveyi düşürdü elinden. Adam eğilip aldı. Vazgeçme kıvamındaki elmadan büyük bir ısırik aldı. Yüzünde güzel bir gülümseme belirdi adamın. Tadı hoşuna gitmişti aşkın. Sonra kadın ısırdı elmayı. Daha bir güzelleşti, elmayı ısırınca. O da insanoğlu ne kadar güzel olabilirse, o kadar tabii!

Bir aydınlık geldi çevrelerine. O meyve, iki insanı da güzel kıldı. Sanki yitti ormanın karanlığı, ağaçlar yok oldu da, aydınlık düştü yörelerine.

Adam kadının dudaklarına uzandı. Kovuğun içine çektim başımı.

Kayalıklarda ağır ağır tırmanıyordum yukarılara. Bir dağ-tavşanı düştü şansıma. Kulaklarını iyice indirmişti ön ayaklarının arkasına doğru. Son gördüğü çevresine dolanan vücudum oldu. Tüyleri boğazıma sürünerek gitti midemin derinliklerine. Sonra bir yelkovankuşu. Yuttum, sindirdim, yoluma devam ettim.

Değişen bir şeyler vardı.

Zaman, devir, dönem, vakit, an başkaydı.

Bir dağın tepesine vardım.

Sindim, bekledim.

Kartal yavrusu, tepeden gördüğüm başka başka lisanlar konuşan insanlar, hayvanlar, bir de aydınlık, tepede. Sıcak... Sıcak...

Bir düşün en güzel yerinde buldum kendimi. Yavaşça sindiriyordum yuttuğum kartal yavrusunu. Pençeleri zorluk çıkarmıştı. Ama yalnız ve savunmasızdı. Anası, bir dağceylanının ardı sıra süzülüyordu. O anda sarıp çevresini, onu indirdim mideme. Bir rehavet, bir rahatlama anıydı.

Bir çayırdıymışım sürünerek.

Bir ıslaklık gövdemin altında, yanlarında.

Keyifle sürünüyormuşum bir yamaca doğru.

İhtilallar, nekahet dönemleri, savaşlar, ateşkesler, antlaşmalar, ayaklanmalar, büyük felaketler hüküm sürüyormuş.

Her şeyi görüyormuşum rahatça. Seyredip sürünüyormuşum. Farkım yokmuş insandan.

Bir adam görünüyormuş gözüme. Buz gibi suları varmış o yörenin de, adam bütün sıcaklığıyla devranın, atlıyormuş suya.

Suya girmeden önce, kalp üstünde sakladığı bir torbayı koyuyormuş bir taşın üzerine. Islak taştan kayıyormuş torba. Düşüyormuş alt taraftaki otların üstüne. Altı kıvrılmayla ulaşıyormuşum torbaya. Açılmış ağzından sarkan ota bakıyormuşum. Sevmemişim ama zamanıymış, birazını dilimle çekip yutuyormuşum. Anlamıyorum. Hep devam ediyormuş her şey.

Vücudum yanıyormuş. Bütün boğumlarım daralıyor, dilimin çatallı ucu birleşiyormuş. Gözlerim büyüyormuş. Dişlerim kendi kuyruğuma saplanıyor. Acı bu. Bütün avlarım bir olup çullanıyormuş üstüme. Gagalar, pençeler, dişler delik deşik ediyormuş gövde mi. Razıymışım sanki. Tuhaf.

Adamın bana doğru koşmaya başladığını görüyorum. İpislak her yanı. Yakalarsa parçalayacak beni. Savunmasız yakalanacağım.

Dişime takıyorum torbayı ve sürünüyorum. Peşimden geliyor ama yetişemez. Bazen geç kalınır. Bazen hiçbir insan, istediğine yetişemez.

Sindirmişim iyice. Birazdan acıkmaya başlarım. Av zamanım gelir. Kartal dönmeden yuvasına, uzaklaşmalı buralardan.

Tepemdeki karaltıyı görüyorum. Öç almaya yeminlidir o, bilirim. Çıgıllıklar atıyor. Anladı yavrusunun başına geleni. Hemen iki kayanın arasındaki dar kovuğa aktım. Kartal çıgıllığı vücudumda; pullarımı, sürtündüğüm ağzına bıraktım iki kayanın. Ağrı...

Otların, dikenlerin üstünde mavi pullarımı terk ettim. Kovuğu doldurdum bütün vücudumla, kafamı iyice derinliklerine çektim yeraltının. Nemli ve ıslak toprak sardı gövdemi. Çıgıllıkları hissederek rahatladım bir akış vakti.

Her ihanette ben varmışım. Bin çıgıllığa gebeymiş etli, cılız, düz, yamuk, bıçak değmiş insan dudakları. Sırf benim yüzümden. Her kötülük başımın altından çıkarmış ve küçükken ezilmeliymiş başım.

Bir başka rüyada, bir kadın kollarına sarmış beni, başlamış acayip bir raksa. Buhurdanlıklardan huzur akıyor bütün seyredenlerin içine. Salonun her yeri altın renginde. Kadın kıvranıp titredikçe daha rahat dolanıyorum vücuduna, boynuna. Pullarım, terli derisinde yollar bırakıyor. Pullarımın arasında insan teri, gövdeme giriyor. Dolanıyorum, vücudunda geziyorum. Onun kıvraklığıyla benim ağırlığım güzel görünüyor olmalı insanlara. Hepsi büyülenmiş gibi bizi seyrediyorlar. Her yanda kocaman yağlıklar var. Kandillerin ucundan alevler çıkıyor. Kadının terli vücudu ile benim pullarım pırıl pırıl adamların gözlerinde. Kesik bir baş getiriyorlar tepsi içinde. Kadın mutlu.

Çok daha sonra, başka topraklarda, başka başka kadınların vücutlarında gezindim, aşkla. Gün geldi, vaktiyle beni seyre-

denlerin vücutlarıyla karşılaştım toprağın altında. Yüzlerinde manasını yitirmiş ifadeleriyle, çürümeye yüz tutmuş, beter kokular salan gövdeleriyle, ardımda bıraktığım yılan gömleği misali boş, örselenmiş yatıyorlardı. Üstlerinde doğan ve batan güneşten habersiz, vücutlarını yiyen solucanlara kin duymadan, hiçliğin hükümrانlığına itaat edip yatıyorlardı. Gördüm. Boşluğu tanıdım ziyadesiyle.

Ezilesi başım, garip başım. En çok da ağzım açık, avımı yutmaya hazırlanırken nakışladılar beni. Mağara duvarlarına, kutsal tasvirlerle, yüz renkli halılara, kilimlere. Günahı bana yüklediler, acıyı, ilenci, kötülüğü, nefreti.

Halbuki ne ihanetler gördüm ben. İyi davranıp bana yaklaşan insanoğlunun, arkasına sakladığı kılıcını, küreği kaldırdığını çok gördüm. Gülümseyerek beni koynuna sokan Ortadoğulu bir kadının, işini hallettikten sonra, acı içinde beni fırlatıp odanın bir köşesine attığını, gözlerini yummadan önce son kez benim çatal dilime acıyla baktığını çok gördüm.

Anlamıyorum. Koca kartallar aldı beni pençelerine de fırlattı yarlardan aşağı, ölmedim, acı duymadım. İnsanoğlu mızrak sapladı gövdeme, balyozla vurdu başıma, sıyrıldım gittim bin tehlike, eziyet arasından, ölmedim.

Böyle de yaşıyormuş, yaşadım.

Derken, günün birinde pullarımın üstümden sıyrılmaya başladığını gördüm. Sanki biri, bir insanoğlu pullarımı teker teker söküp başka bir yere yapıştırıyordu. Eksiliyordum. Tuhaf ama, sanki ben yeryüzünden eksildikçe, başka bir yerde yeniden yaşam buluyordum.

Buluyorum. Kıpırmızı kesiliyor dört yanı. Zümrüdi rengini yitirmeye başlayan mat yeşil gözlerim gitgide alışıyorkızılığa. Renkkörlüğünde bile seçebilirim kızılı. Öyle tehlike-lidir, öyle içimde akarmış gibi.

Gövdemin tamamı gözden yitmeye başladı. Başımı yana çevirince göremiyorum gövdeyi. Altımdaki, gövdeyle hissettiğim toprak, taşlar, kayalar, otlar görülüyor. Şeffaflaşmışım gibi.

Yalnızca başım kaldı dışarıda. Sonra alt çenem yitti yavaş yavaş. Ardından, açık ağzımdaki mor dilim.

Sil... ind... im...

Bir başka yerdeydi şu hayat dedikleri. Üstünde süründüğüm toprakların çok üstünde uçar gibiydim. Sanki açsam ağzımı, yakalayacağım bu dünyayı.

Maviyim... Maviyim... Mavi...

Sularından, nadide gökyakutlarından beter bu dünyanın, rengim. Kim ne derse desin, zulmü ve haksızlığı en çok ben gördüm, bildim.

Bir adam duruyor karşımda, ince, uzun. Karşısında bir kadının tuhaf, hüznü. Dışarı çok soğuk. Derin bir uykuya, bir kış uykusuna yatmışım gibi, ama sanki hiç bitmeyecek bir kış uykusu. Tek gözümle görüyorum olanları, yaşananları. Ama hareketsizim, ağzım açık donakalmışım bir halinin üstünde.

Neyim ben şimdi, içten içe canlıyken bunca, esir ve hareketsiz, bir duvarın soğukluğunda? Görüyorum, işitiyorum, hissediyorum, ama hareketsizim.

“Artık sana Taşmetum diyeceğim!” diyor o adam, gözlerinde tuhaf, hayattayken görüp, pek iyi tanıdığım bir ışıltıyla.

“Ben de sana Marduk’un oğlu derim o zaman. Ne olsa yeni bir Babil zamanı yaşıyoruz,” diyor kadın, bir elini önüne uzatırken o adamın.

Başka şeyler de söylüyor kadın. Duymak istemiyorum iniltilerini, fısıltılarını. Bitmeyecek biliyorum. Hareketsiz bekliyorum. Uykuda esir gibi.

Kim bu adamla kadın? Eski, bildik birilerine benziyorlar ama hatırlayamıyorum. O kadar çok insan gördüm ki... Ölü-

ler birbirine benziyor, diriler birbirine. Sonra, diriler ölülere, ölüler de dirilere benziyorlar. Bilmiyorum.

Her ne kadar çaba göstersem de görmemek ve duymamak için, beceremiyorum.

Adamın haykırdığını işitiyorum:

“Hayat bir kere!” diyor.

Sonra derin bir sessizlik.

Arada onu bozan hıştırtılar.

Kendimi zehirliyorum, kendimi boğuyorum.

Üşüyorum. Ne kadar ılık olsa da hava.

Hamsu Lemnu

Soranlara Akrep burcundan olduğumu söyleyiveririm. Birçok kadın da özellikle bu soruyu sorar, tanışmamızın ikinci dakikasında. Akrep olduğumu söyleyince heyecanla, “Tahmin etmiştim zaten!” derler. Yemin etseler başları ağrımaz. Akrep burcunun bütün özelliklerini taşıyormuşum, öyle diyorlar. Nereden anladınız desem, verecek cevapları da hazır. Gözlerinden kendini bu kadar ele veren ikinci bir adam daha olamazmış. Beni gördükleri dakikada anlıyorlarmış kişilik özelliklerimi. Sağ pazumdaki akrep dövmesinin buluşlarıyla hiç ilgisi yokmuş gibi davranmaları canımı sıkar. Halbuki, her şeyin kaynağı bu dövmedir. Pazumu sıkıttığım zaman, şişkin kaslarımın tam sonuna gelen akrep kuyruğu iyice içeri doğru kıvrılır ve akrebin kendini soktuğunu görürler. Bir de kasıklarımın ortasında, tam organımın üstünde, küçük bir akrep dövmesi daha vardır. Bunu ancak sikiştiklerim bilir elbette. Organımın başının altına işlettiğim kuyruk kısmıysa, tam en

heyecanlandığım zamanlarda kasıklarımın ortasındaki akrebi sokmaya başlar. Bu çoğu zaman seyretmesi eğlenceli olan bir gösteridir. Özellikle bazıları, yüzlerini iyice yaklaştırıp bu gösteriyi dikkatle izlerler. Tabii bunu gerçekleştirebilmem için, dudaklarıyla, dilleri ve dişleriyle gösterinin başlamasına yardımcı olacak hazırlığı yaparlar. Şanslı bir adam olduğumu söylemeliyim. Özellikle bu konuda. Tabii bu şanstın çok, yaratıcılık işidir. Yaratıcı olup aklınızı kullanmazsanız hiç kimse üstünüze atlamaz.

Epey uzun bir zamandır dünyanın en güzel şehrinde yaşıyorum. Bildiniz: İstanbul'da. Efsunlu bir şehir. Kimliğim yok. Çıkartmadım. Ahbablar "Scorpion" derler adıma. Mutlu mesut yaşıyıp gidiyorum. Son zamanlarda barlarda korumalık yapıyordum, ama sıkıldım artık. Zengin karılardan birine takılıp buralardan gitmeye karar verdim. Madem İstanbul en güzel, öyleyse nereye gidiyorum değil mi? Kazın ayağı öyle değil ama. İnsan her gün en sevdiği yemeği yese, bıkar sonunda. Benimki de o hesap işte! Tabii, bir de işin gerçek nedeni var ki, o bambaşka. Öldürülmemek için gitmeliyim buralardan. İşe gece adamlarının karıştığı berbat bir hikâye var ortalık yerde. Anlamışsınızdır. Bir baba söz konusu, onun cilveli karısı ve benim akrep. Akrep saktukça karı şişti, baba da şişletmeye karar verdi akrebi. Bu yüzden de takılıp pervasız güzellerden birine, gitmeye karar verdim buralardan yad ellere. Aslında yad eller diye bir yer yok. Dünya mesken bana.

12 şubatta ayrılacağım bu güzel şehirden. Yani iki güne kadar. Leyla diye bir oryantalin peşinden uzaklara gideceğim. Çok uzun zamandır uzak durduğum, adını hep bildiğim, tarihine tanıklık edecek kadar hakkında bilgi sahibi olduğum bir memlekete, Amerika'ya. Buralarda tanıdığım herkesin adeta can havliyle gitmek istediği o cennet ülkeye. Nedendir bilmem, bu ülkede tanıştığım bütün gençler, Yeni Dünya özle-

miyle yanıp tutuşuyor. Neden böyle güzel bir yerden gitmek istediklerini sorduğumda kimi, “Dışı seni, içi beni yakar!” diyor, kimileri, “Geçici bir süre yurtdışında kalmak insanın ufkunu genişletir,” diyor. Kimisi de, “Sana ne lan Arap! İstedğim yere giderim. Sen niye kalktın da kendi cennet vatanından buraya geldin? Ben de o yüzden gideceğim,” diyor.

(Evet, karaderili olduğumdan, öfkelenince bana Arap diyorlar. Arap değilim. Sadece eski bir uygarlıktanım diyelim. Güzel, insani ve eski.)

Anlatsam gerçek denileni inanır mısınız bilmem ama, bir zamanlar çok başkaydım bugünkü halimden.

Ömrümce, aşk benim için, bir atın götünde taşımak zorunda kaldığı atsinegiydi. Rahatsız edici, benden beslenen, durmadan vızıldayıp, dokunup kendini hatırlatan gereksiz bir duygu. Belki de gereklidir diye düşündüğüm dönemler de olmadı değil. Özellikle de, ömrümün çok eski bir döneminde inanılmaz bir efsane kurarken. Hem de aşk üstüne! Belki sonra anlatırım bunu. Şu anda ne anlatacağımı pek bilmiyorum. Neyse, aşkın gerekli olduğuna inanmaya başlamıştım, ama bu saçma düşünceyi hemen kafamdan attım. Yollara düştüm, dağlara vurdum, denizleri dinledim, acemileri anladım. Ne kadar kaçmaya çabalasam da, İo gibi, benim de kurtuluşum mümkün olmamıştı bir türlü. Bahtsız ve salak İo’nun zalim Hera’nın kendine musallat ettiği sinekten kaçarken yaptığı-
nın tersine, ben, Anadolu’nun karşı tarafına atlayıvermiştim. Boğaz’ın iki yakasından biraz aşağılarda, yeryüzünün yegâne mücevheri olan İstanbul’la karşılaşmıştım. Bu devirde yaşamam gereken yer burasıydı. Gerçi, eski şehirliler, şehrin çok daha eski dönemlerine büyük bir hasret duyuyorlardı. Dola-
yısıyla şehrin bugününü çok az sayıda insan yaşayabiliyordu gerçekte.

İyi veya kötü, çok uzun bir zamandır havasını soluduğum bu acayip dünyada daha ne kadar zamanım kaldığını bilmiyorum. Bütün ölümlüler gibiyim. İşin heyecanı da burada işte: Ne zaman öleceğimi bilmiyorum. Dolayısıyla, her an ölüm beni bulacakmış gibi yaşayabilirim.

Yosundan küçücük bir parçayı bana uzattığında da bunu söylemiştim Utnapiştim’e.

“Ne olur, ne zaman geleceğini bilmeyeyim ölümün. Ölüm-süzmüşüm gibi yaşamayayım. Eğer tamamıyla yiyip de bunu, ölümsüz olursam, mutsuz olurum. Günün birinde ölebilmeliyim. Belki yüz yıl içinde, belki bin yıllar sonra, bilmiyorum. Ama ölebilmeliyim.”

“Aferin!” dedi Utnapiştim. “Akıllıca bir karar verdin. Şarap-kadın bir kırıntı bile istemedi yosundan. O, kendi çağında, söylencelerin ve mucizelerin devrinde ölmek istiyormuş. Hak verdim ona. Sonra, Ursanabi vakti geldiğinde ölmek istediğini söyledi. O tecrübeye inanırmış ve hayatın tecrübesini yaşamak istiyormuş. Halbuki senin fikrin daha iyi. Öleceksin ve ne zaman öleceğini bilmeyeceksin. Sıradan bir ölümlü gibi. Ama sen ölümsüzlüğe çok yakın olacağın, nice çağlara tanıklık edeceğin için, ecelle ölümsüzlük arasında sınırsız yaşayacaksın. Bu sınır insan için bir hazinedir gerçekte. Kıymetini bil!”

O zamanlar hakikaten iyi bir fikir gibi gelmişti bu bana. Ölüm korkusunu taşıyarak koşturabilecektim sınırlar arasında. Ölüm korkusu ve ölümün kendisi olmaksızın hayat çok boksan olurdu. Yaşayacak ve ölecektim, bütün insanlar gibi, ama birçoğundan daha geç.

Utnapiştim’in yardımcısıydım. Daha doğrusu, yardımcılarından birisiydim. Şarap-kadın’la birlikte, ustanın hayatını kolaylaştırmanın yollarını arardık. İşimiz çok zordu; çünkü, hayat zordu. Utnapiştim anlayışlı bir adamdı. Güçlü, hayatı

boyunca birçok zorluğun üstesinden ustalıkla gelebilmiş, cesur ve bilge bir kişiydi. Gel gör ki, bazen kendini dev aynasında görürdü. Çoğu zaman, kibrinden yanına yanaşılmazdı. Ama öyle bir adamdı ki, bir an sizi kendinden nefret ettirirken, bir saniye sonrasında büyük bir sevgiyle ona bağlanmanızı sağlardı. İlginçtir, tarih boyunca, bütün nev'i şahsına münhasır büyük adamların bu iki uç noktayı bünyesinde barındırdığını gördüm. Şimdi nerelerdedir bilmem, ama kulakları çınlasın moruğun!

Bizim işimiz daha çok Ursanabi'yleydi. Utnapiştım'ın kayıkçısıydı Ursanabi. Ona ihtiyacı olan malzemeleri ulaştırırdı. Ölüm Denizi'ni geçebilen tek adamdı. Yüz yirmi ayrı sıruk kullanarak geçerdi denizi. Bir kullandığı sıruğı suya bir kez daha sokamıyordu. İşin bütün sırrı buymuş. Tarot kartlarında bir sandal üzerinde sıriklarla giden o tuhaf figürü her gördüğümde ilkin Ursanabi gelir aklıma. Cesareti onu ölümden koruyordu. Deli bir denizin üstünde, tufanın efendisi Utnapiştım'e gerekli malzemeyi taşıyor, onun dış dünyayla bağlantısını kuruyordu. Bu yüzden de çevresindeki herkesin saygıyla baktığı bu tuhaf ve sessiz adam, her nasılsa, yaşamayı değil, günü gelince ölmeyi seçmişti. Onun ne kadar yalnız ve mutsuz olduğunu görebiliyordum. Bu yüzden de ölümü seçmesini kafamda bir yere oturtabiliyorum. Sonsuzluğa kadar gidebilecek hastalıklı bir tutkuyu seçmek öyle bir adamcağızın harcı değildi. İçinde o gücü hissetmiyordu çünkü. Utnapiştım'ın konuşma tarzı, bakışları, duruşu, dinlemesi hepimizin ona benzeme çabalarımızı mutlak ve sürekli kılıyordu. Kapsayıp içeren, aşkın bir haller vardı bu morukta. Moruk dememe kanmayın. Bilemediniz otuz beşindeydi. Şimdi kaç otuz beşlik olmuştur Tanrı bilir!

Efendi'yi çok sık görmememize rağmen, birlikte olduğumuz dönemlerde sanki bütün ömrümüz bir arada geçmiş ve

birbirimize yazgılıymışız gibi bir ilişkimiz vardı. Adeta aynı kaderi paylaşan sirk elemanları gibiydik. Akrep adam, Şarap-kadın, Kayıkçı ve Efendi. (Efendi tanımı garip gelebilir. Çünkü çağınızda efendi olabilecek kimse kalmadı.) Şarap-kadın, içecekleri hazırlayıp, yola gidenleri uğurlardı. Sirkte, sihirbazın yanındaki süslü püslü yardımcı kıza tekabül eder. Ben, istenmeyen misafirlerden kurtulmalarını sağladım bizimkilerin. (Tarihin tekerrürden ibaret olduğu savına bunca inanan ve bunu kanıtlayan bir toplumda yaşadığım için, çağınızda, bana en uygun mesleğin kiralık katillik olacağını söyleyebilirim rahatlıkla. Ama gelin görün ki, devrinizde işlediğim cinayet sayısı üçü geçmez. Üstelik de, kiralık katil olduğum için değil, sırrımı öğrendikleri için öldürdüm onları.) Sirkteki sakar bıçak atıcısının temsilcisi olabilirim ancak. Kayıkçı denizi karaya, karayı da Efendi'ye bağlardı. Hayvanların kafesini temizleyip, onları ertesi günkü gösteriye hazırlayan sakın bakıcıydı sirkimizde. Efendi'ye gelince, gözbağcılarının en ustası olan bu moruk, inanılmaz bir soğukkanlılıkla kafasını timsahın ağzına sokan adamı temsil edebilirdi sirkimizde. Yaşayıp gidiyorduk. Moruk, paganizm sonrası bir tapınak adamı gibi ağzımıza o yosun parçasını uzatana kadar. Kabul etmediler yemeyi. Bir ben kabul ettim içlerinde ve o andan itibaren bütün düzenimiz bozuldu. Ama, moruk mutluydu. Onu koruyan tehlikeli ve asi herif, yosunu yemeyi kabul etmişti. (Hayır. Kızgın değilim. Kin de duymuyorum. Kararı kendim verdim, uyguladım. Sonrası, yaşandı işte ve yaşanıyor!)

Çok gezindim, ancak, hep bu bölgede. Bütün tarihine tanıklık ederim gerekirse. Ne kültürler gördüm, ne imparatorlukların yıkılmasına şahit oldum, bir bilseniz! Hayatın acımasızlığına birinci elden kayıtlar düştüm. Keyfe keder yaşadım. Her çağda uygun adlar aldım kendime. Kimini hepiniz tanıdınız. Adım sanım aldı yürüdü dünyanın bu coğrafyasında. Hele

öyle biri vardı ki, tarihi kendince yazdı. Hasan Sabbah dediler adıma. Tarihlere göre, hırsın, kinin, intikamın ve korkunun efendisi oldum o devirde Şark topraklarında. Sonraları birçok Doğulu ve Batılı araştırmacı hayatıma merak sardı. Her biri kendince bir Sabbah anlattı kâğıtlara. Hepsini de okudum ve güldüm. Elbet, öfkelendiklerim de oldu. Tek taraflı, uydurma yazılardan gına geldi çoğu kez. Gene de okudum. Bir hayatı başkalarının gözünden görmeliydim. Bir gerçek nerde başlar ve biter, kime ve neye göre gerçektir; görüp gülmeliydim. Ancak bu yolla bir sonrakinde, öncekinden daha kusursuz bir hayat kurabilirdim. Ne gereği varsa!

Geldim geleli ölümler gördüm şu yeryüzünde. Diriden çok ölü, neşeden çok ecel, keyiften çok ıstırap saklı garip dünyada. Yalan söylemeyeyim. Ölmeyi istediğim nice zaman, nice devir oldu. Ancak, ecel beni bulunca, ölümle yüzleşeceğimi bildiğim için, her dem eğlenerek yaşamaya gayret ettim. Yakınımdakiler, çevredeki tanıdıklar, uzaklardakiler hep öldüler. Ben ise, renklere aşına bir yılanın gömleğini soyması misali, her bir hayatı, o devrin insanlarıyla birlikte geride bırakarak sürdürdüm yaşamayı. Yaşanabiliyordu. Denedim, gördüm, başardım. İyi kötü yaşıyorum işte!

Bazen, çağlar sonra beni nasıl anlattıklarına tanık olduğumda, önceki devirde ölüp gitmiş olmayı diledim. Ne çare ki, zaten o devirde ölmüş görünüyordum. Örneğin, Hasan kimliğimi bir hırs, intikam ve korku masalına dönüştürdüklerinde, hele de başka bir devrin adamı olan ayyaş Hayyam'ı işin içine katıp, gerçekliğin cılkını çıkardıklarında müthiş öfkelenmiştim. Nizamülmülk, Hayyam ve ben, bambaşka bir gerçekliğin içinde yuvarlanmaya başlamıştık bunların anlattığı kurmacalarda. Kronolojinin hiç mi hiç önemi yoktu onlara göre. Öfkelenmiştim. Onlara karşı bir eser yazdım. Gerçek Hasan'ı ve Nizamülmülk'ü anlatan bir eser. Kaç yayıncıdan

geri çevrildi, bir bilseniz! Hoş, imla kurallarına dikkat etmemiş, hatta biraz savruk yazmış da olabilirim. Ama, bu kusurlar, muhakkak basılması gereken bir eseri göz ardı etmek için yeterli değildir. Neyi anlattığının mı önemli, nasıl anlattığının mı? Az gelişmiş toplumların birdenbire çok gelişmiş eleştirmenleri bile daha bu konuda net bir fikir sahibi değilken, gerçekten edebi bir değer taşıyan eserin sırf bu bahanelerle basılmaması üzüntü verici. Bu topraklarda eş dost hatırına basılmış nice gereksiz kitabın varlığından, ancak suya sabuna dokunduğu veya editörün uyku saatine, yayıncının eşek saatine rastgeldiği için basılamamış nice değerli eserin varlığından haberdarım. Ne yapayım ki, bu da okur denilen o kaygan, renk değiştiren kitlenin bahtsızlığıdır. Öyle bir okur, öylesi bir eleştirmeni ve öylesine yayıncıları hak ediyor demek! Hülasa, vazgeçtim bastırmaktan. Ama içimdeki edebiyat aşkı ölmedi daha. Bu okuduğunuz satırlar da işbu aşkın kanıtıdır. Kimi zaman hamhalat da, savruk da olsa yazıyorum işte! Okur, hatalı cümle kuruluşlarına, gramer hatalarına biraz göz yummalı diye düşünüyorum. Ancak böylelikle girebilir benim hayatıma. İlgiilenmeyen de okumasın tabii ki! Hürriyetinize saygı duyuyorum.

Asıl hırslı olan Nizam'dı. Ben onun nârına yandım. Karşımdaki hırs küpü hergele beni öldürtmek isteyince ne yapmalıydım? Elim kolum bağlı oturup, beni öldüremeyeceklerini bile bile gelmelerini mi bekleyseydim? Ama ya yosun parçasının etkisi o güne kadar sürüyorduysa? Ya sırtıma inen ilk hançer ciğerlerime işleyip beni bu dünyadan alacaktıysa? Tedbiri elden bırakmamalıydım. Neticede kendi örgütümü kurdum. Bal şurubuna haşhaş katıp örgüttekilerin hepsini kendime bağladığımı yazdı tarihçiler. Bir de, körpe dilberler kullanarak bütün fedailere istediğimi yaptırdığımı. Halbuki zerrece böyle bir şey yapmadım. Çölün ortasında o kadar bal şurubu, o

kadar dilber nereden bulunacaktı? Acı suya eyvallah, kaknem karılara maşallah denilirdi. Sadece, çok sonraki bir çağda, bir dünya savaşı kuran, kara kuru o küçük Alman psikopatının yaptığını ilk kez ben uyguladım. Sözcükler ve abartılı jestlerle büyüledim onları. Hepsine hürriyete açılan bir gelecek vaat ettim. Uygar ve müreffeh bir yurt sözü verdim onlara. Bilmeyebilirsiniz. Yüzyıllar sonra o Alman, benim hayatımı okuyup tarihçilere yöntemlerimi incelettikten sonra, benzer teknikleri kullanmaya karar verdi. Eğer o kadar hırslı ve kuş beyinli olmasaydı, bugün tarihiniz bambaşka yazılırdı. Şanslıymışsınız.

Uzun yaşamanın çok keyif vereceğini sanırdım. Ancak gördüm ki, bir kaplumbağa da, bir kuğu da uzun yaşamalarına rağmen mutsuz. Bir insan neden olmasın ki? Yani mutsuz olmasın ki?

Efendiye çok uzun zaman hizmet etmeme rağmen, sonunda o, Batı'ya gitmeye karar verince, yollarımız ayrıldı. Ben, Doğu'nun hikâyesinin Doğu'da yazılabileceğine inanıyorum. Batı'nın kendi hikâyeleri vardır. Birçoğu da bana pek sığ gelir. Ararsın, hayali zorluklarla karşılaşp, üstelerinden gelirsın, sonunda da kazanan sen olursun. Halbuki, Doğu'da aramanın sonu yoktur. Hiçbir zaman da kazanamazsın. Çünkü, kazanmak diye bir durum yoktur. (Efendi olsaydı ya da moruk, hangisini isterseniz seçebilirsiniz unvan olarak, şimdi derdi ki: "Kazanmak bir durum mudur? Olabilir. Neden olmasın? Her 'kazanmak' bir durumun varlığını gerektirir. Dolayısıyla bir durumun varlığını gerektiren her kavram da başka bir duruma tekabül eder.") Demagoji yapmayı bunca becerebilen bir adam, neden tuttu da Batı'ya gitmeyi seçti? Anlaşılır iş değil.

Doğu'da kalmayı, özellikle bu topraklarda yaşamayı seçmemin nedeni ise, hem Batı'yı, hem Doğu'yu buralarda bulmamdır. Tamamıyla Doğu düşüncesinin egemenliğindeki Osmanlı İmparatorluğu'nun en şaşıaalı dönemlerinde dahi

Batı'dan öyle izler, etkilenmeler vardı ki, kaldığım her devirde beni hayrete gark ettiler. İlginç bir coğrafya bu. Kan ile kinin el ele verip tarih kurduğu, bir gün en üst mevkide olanın ertesi gün kendini sehpa bulduğu, yedi yüz yıllık kan davasının halen devam ettiği bir garip yer. Farklı bölgelerinde bin renkli hikâyeler kurulur.

Düşünüyorum da, bu topraklarda isteseydim şayet koca bir tarih kurabilirdim ya da tarihin akışını değiştirebilirdim. Belki bir isyan filan. Ama yaşadığım onca huzursuz hayattan sonra bir parça da olsa huzur istiyordum. Hakkımdı. Bu yüzden hiçbir olaya karışmadım. Hep kenarda köşede durup izledim. Hem belli mi olur? Bakarsın farklı bir belaya bulaşırım da öleceğim tutar! İyisi mi uzak durayım, dedim.

Denimyle de durulmuyor tabii. Arada dereye bin belaya bulaştım. Kelleyi zor kurtardığım devirler de oldu, paçayı zor kurtardığım devirler de. Şimdi sizlere buraların tarihi boyunca, giyindiğim kişilikleri sıralasam, hepinizin aklında Hasan Sabbah'ın olumsuz imgesi bulunduğu için (evet, imge!), “Hasan lanetli, tehlikeli bir adamdı. Sen nasıl olur da bilmem kim olduğunu söylersin? O cesur, yiğit bir kahramandı. Nasıl olur da onu Hasan Sabbah'la bir tutarsın? Hiç utanma yok mu sende? Sen her türlü belayı hak ediyorsun!” deyip başıma çorap örmeye kalkışsınız. Halbuki, size söylemiştim Hasan'ın sandığınız ya da size anlatıldığı gibi kötü olmadığını. Sadece kötü gösterildiğini, yanlış tanıtıldığını. Yazık ki, anlamamak konusundaki şartlanmalarınız anlamak konusundakilerden katbekat fazla bu coğrafyada.

Hele bir de iyice eskilere gidip evrim konusuna bir girsem, iyice kafanız karışacak. (Biliyorum. İyiden iyiye Efendi gibi konuşmaya başladım, ama gerçek de bu. Ne yapabilirim?) En iyisi evrim dediğiniz durumlar bütününe dokunmadan geçmek. (Bu arada, bütün bunları söyleyerek merakınızı gıdık-

ladığımı biliyorum. Zaten, bile isteye yapıyorum bunu. Aksi takdirde sıradan bir hayatın bunaltılarıyla derin sıkıntılara gark edebilirim sizi. Halbuki, gerçekten çok renkli hayatlarım oldu benim. Birkaçını merak etme hakkınızı elinizden almalıyım! Düşünün bakalım, ben kimlerdim? Söylemeyeceğim ama! İpuçları var elbette.)

Edebiyata bulaştığım da oldu bu topraklarda. Mühim sayılabilecek bir devlet adamıyken attırdığım şiirler de vardır. Hele içinde “Şimdi perişandır hurrem bildiğin gönlüm” dizesi olanı o devirde hayli yankı uyandırmıştı. Ondan çok daha önceki bir dönemde de sarayın karanlık koridorlarında, gönlü hurrem, içi kan bir sultana damatlık etmiştim. Onun isteği üzerine devrin zulmünü düzenlemiştim, arka planda kalmayı seçtim hep. Moruğun öğrettiklerinin en önemlisi buydu: Arka planda kalacaksın ki, istediğini rahat rahat yapabilesin. Bir, Hasan olayında bunu beceremedim.

Tabii, yazının başında bu kadar fanteziden, cinsellikten dem vuran adam, şimdi nasıl olur da karakterine uymayacak sözcüklerden yararlanarak, bambaşka ve tutarsız geçmişler anlatır bize, diye soracaksınız. Sizi bu tutarsız dünyanızda o kadar tutarlı kılmaya çalışıyorlar ki, bunu sormanız gayet doğal. Okuduğunuz yazıları sizin adınıza değerlendiren sevgili eleştirmenleriniz bile bin tutarsızlığın kışkacında, bir tutarlılık söylencesiyle, eseri gerçekte bağıntısı, hayatlarındaki değerlerle ilintisi içinde değerlendirmeye çabaladıktan sonra, siz niye tutarlılık diye tutturamayasınız ki? Hakkınız elbette! O zaman öyle değerlendirin! Kistasınız tutarlılık, gerçeklik ve kendi hayatınız olsun.

Yorgun ama hareketli bir adam olduğumu unutmayın ilkin! Ardından yaşamış, yaşadıkça boş vermiş bir adam karakteri çıkıyor ortaya. Farklı olanı yadırgamayan, hatta belki “öteki” diyebileceğiniz bir adam. Biliyorsunuz, çağınızda her

insanı veya olayı “öteki”ne göre belirleyip, ona göre değerlendiriyorsunuz. Dolayısıyla, sizin için benim yaşadıklarım sizin yaşadıklarınıza göre değerlendirilecek, belki eleştirilebilecek olaylardır. Kendi hayatınızın gündelik akışında aynı durumları, olayları her gün aynı düzende ya da üç aşağı beş yukarı benzer bir biçimde yaşıyor olabilirsiniz. Bu durumdan bıkmışsınızdır büyük olasılıkla. Hani her öğün kaymak yese bıkarsa ya insan, öyle işte. E, ne kalıyor elinizde anlattıklarımı değerlendirmek için? Birbirinin kopyası olan hayatlar mı, olaylar mı, durumlar mı? Bu kıstaslara göre nasıl değerlendireceksiniz farklı bir ölümlünün hayatlarını? Neyse, orası sizi ilgilendirir artık.

Bu, “öteki” anlayışınız da bir tuhaf. Neye göre “öteki” ya da kime göre? Yerleşik anlayışa ve düzene göre mi? Geleneklere, örflere, törelere göre mi? Belli bir kesimin standartlarına göre mi? Yasalara, kanun hükmünde kararnamelere göre mi? Bunca göreceli bir konuda, “Bunların hepsine göre ‘öteki,’” diye yanıt verebilirsiniz ki, ben de karşılık olarak, sakınmasız ve dostane bir sesle “Ohha!” diyebilirim, “o kadar da uzun boylu değil.” Yerleşik düzene ve kavramlara göre bir “öteki”lik söz konusu bana göre. Alışılmışın dışında olan, bildik sınırları tereddütsüz çiğneyip geçenler için “öteki” diyebiliriz belki. Sıradan insana göre çok daha uzun ömürlü olmak, ne kadar süreceği belli olmayan “çok uzun bir zaman” boyunca gençliğini muhafaza etmek, farklı hayatlarda farklı insanlar olmak “öteki”lik için geçerli kıstaslar değil elbette. Bir kadını ve adamı seçmek, istediğin an birlikte olmak da yeterli değil “öteki” olmak için. Tuhaf kıyafetler giyinmek, şaşaalı hayatlar sürmek, sersefil sürünmek, nerede akşam orada sabah bir hayatı sürüklemek de yeterli değil. Belki de bunların hepsinin ötesinde ve önündedir “öteki” Başkası olmanın marifet addedildiği bir çağda, kendi olabilmekten başka bir şey değildir “öteki” ol-

mak. Bunca karga derneğinde olabilecek en iyi durum, kişinin “kendisi” olmasıdır. O sahicilik, o hakikat, sahtelikler, puslar ve pullar arasında öyle parlayacak, öyle ortaya çıkacaktır ki, gerçek anlamıyla “öteki”lik işte o zaman kurulmuş olacaktır. Sahiysen ötekisin. Bütün hikâye bu! Daha fazlasına gerek yok, ne hayatta, ne ahkâmda.

Efendi’yle uyandığım sabahlardan birinde, neden yosunu yememe o kadar sevindiğini sormuştum. “Sevinmedim ki!” dedi. “Dünyada en az sevinebileceğim şey bir insanın daha ölümsüzlüğe ulaşmasıdır.”

“O halde niçin hepimize yosun yememizi teklif ettiniz?”

“Galiba, bu uzun ve zor yolculukta yanımda olacak birini veya birilerini aradım.”

“Siz ki, bu kadar aşinasınız yalnızlığa, neden birine ihtiyaç duyduğunuzu aklım almıyor bir türlü.”

“Her yola tek başına çıkılır ama, her yolcunun bir yol arkadaşı mutlaka olur,” demişti gülümseyerek.

Bizim yol arkadaşlığımız biraz çabuk bitti. Bir ölümsüzün bir ölümlüyü kıskanması olacak iş değil ama, oldu işte. Gitmeye karar verdi ve beni hür bıraktı! Köle olduğuma ve onsuz hiçbir şey yapamayacağına inandırmıştı kendini. Daha da vahimi, bana bağışladığı kısmi ölümsüzlük için şükran duymam ve Mısırlı bir dansöze tutulduğum için de nedamet getirmem gerektiğini düşünmesiydi.

Sırası gelmişken söyleyeyim, en çok dansözleri sevdim ben. Onlarla dile düştüm, hırpalandım, örselendim, sersemledim, sefaleti tanıdım. Ama asla pişmanlık duymadım. Daha eskilerin yaptığı danslar çok daha yaratıcıydı şimdiye göre. “Yedi Tül” dansını düşünüyorum da, aklımın başımdan gitmesine, bu dansın bir kelleye mal olmasına izin vermeme şaşıyorum. Daha sonraki bir dönemin Mısır’ında her yanı yağ bağlamış, ama nefis gerdan kıran, göbek titreten başka bir dansöze tu-

tuldum. Yıllar boyu peşinden gezdim. Efsaneler onu masum, güzel bir kız olarak anlattı. Usta, evvel zaman şairlerinin dilinden hikâyemiz yazılıp başka dillere pelesenk oldu. Ardından yıllarca çöllerde gezdim ve kendimi başka bir kadın hayalini severken buldum bir sabah. O an anladım ki, aşk yüreğinle gördüğün, beyninle yaşadığınmış. Bana, “deli” anlamına gelen o adı verdiler. O günden sonra da ne zaman bir insan âşık olsa, erkekse benim adımla taşıdı. Baston dansını bir Mısırlı dansöz kadar güzel, alımlı, edalı yapan bir kadın daha yoktur yeryüzünde. Bey kızı diye bildikleri Leyla, gelmiş geçmiş en has dansözdü. Şimdi yanımda olan Leyla’dan söz etmiyorum elbette. Beni Mecnun edeni, anlattığım. Hoş, şimdiki Leyla da pek evvel zamanlardan kalmış gibi. İnce, tedirgin, güzel ve işveli. Hepsinden önemlisi terbiyeli ve kendince ahlak anlayışı olan bir kadın olması. Ama eskisinin eline su dökemez. Neden derseniz, eskisinin asil bir hali vardı. Şimdiki, biraz avam ama gene de Leyla işte! Vazgeçilmiyor. Onun da günün birinde öleceğini, yalnız kalacağımı bilmek üzüyor beni. Ama belki de bu sefer, ben önce giderim. Belli mi olur?

İstanbul. O da eskisinin eline su dökemez. Ama Leyla Leyla’dır, İstanbul da İstanbul. New York’u çoktan kanıksadım. Yıllardır bu alelacayıp memlekette yaşıyorum. Alelacayıp demekle, bir olumsuzluğu kastetmiyorum. Tuhaf, dev, ulu, geniş, dikey, göğe doğru, kaotik, uçlarda, aynalı. Oysa, aynasızdı İstanbul, yataydı, bir bütüncüllüğü vardı gelir dağılımındaki müthiş adaletsizliğe rağmen, ulviydi fazlasıyla, uhreviydi, bazen insaniydi ve o da tuhaftı. Geldiğim ilk yıllarda hep İstanbul’u özlüyordum. Küçük şeyler -bir eşya, bir mana, bir durum, bir olay- hemen İstanbul’u getiriyordu gözlerimin önüne, acımasızca bırakıveriyordu. Kederleniyordum olmadık şeylere. Beyaz Amerikalıların huzur içinde yaşadıkları sokağında bir Musevi düğününe tanık olduğumda, İstan-

bul'daki bir Boşnak düğününü hatırlıyordum örneğin. Eyüp sırtlarındaki mezarlıkta gezinirken, hoş bir Balkan ezgisi duyduğum bir bahar günü geliyordu aklıma. Sarıklı mezar taşlarının arasında âşıklar oturuyordu. Haliç'in kokusu derinden sarmıştı tarihi yarımadayı. Rüzgâr ters yönden esmeye başlayınca, koku, caddeler ve sokaklar boyunca koşup, son süratle Şişli tarafını sarıvermişti. Balkan ezgisi mezar taşlarına çarpıp uhrevileşirken, mezarlığın çıkışına doğru yürüdüm. İki katlı konduların önündeki küçük alanda, birbirlerinin omzundan tutup ağır vakur dönen, oynayan kadınları gördüm. Müzik kederli, insanlar mutlu, gün garip. Güneşe teslim edilmiş bir gündü ve İstanbul'u bir kere daha sevmiştim.

Artık tam bir New Yorklu olduğumu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Vücudumun güzelliği sayesinde büyük bir araba aldım. Buick 69. Güzel, geniş, rahat, Kennedy'imsi. Kentin sokaklarında durmaksızın geziyorum. Leyla'yla yollarımız ayrıldı. O, Batı'ya gitmeyi tercih etti. Nevada ya da Idaho'ya yerleşeceğini söyledi. Ölüm Vadisi dedikleri o çöle gidecekmiş. Bir turizm mecmuasında gördüğü fotoğraflara vuruldu. Scotty'nin Kalesi adında, sevimli bir üçkâğıtçının sahip çıktığı bir villanın fotoğraflarını gözlerime doğru tutup, "Galiba ayrılma zamanımız geldi!" dedi. "Ne sen benimle gelmeyi istersin, ne de ben kalabilirim bu tuhaf şehirde. En iyisi benim gitmem. Yolcu yolunda gerek."

"Ne yapacaksın orada? Çölde eğleneceğini mi sanıyorsun?"

"Eğlenmeye değil, yaşamaya gidiyorum. Orada mutlu olacağımı hissediyorum. Üç günlük dünyada göbeğimi atar, paramı kazanır, hayatımı sürdürürüm. Çölmüş gölmüş fark etmez! Sana gelince, gene vücudunu satar, hayatını kazanırsın. Bana gelmediğin gecelerde yaptığın gibi!"

Biliyormuş demek, inkâr etmek gereksizdi. Gözlerimi derinliklerine dikip sordum:

“Beni unutacak mısın?”

Tereddütsüz vermişti cevabını:

“Hayır. Unutmak istemiyorum. Hatırladıklarım kadarım ben. Bütün ölümlüler gibi, olması gerektiği gibi. İnsan, unuttukça, unutarak yaşayabilir, derler ya, ben unutmadan ölmeyi isteyenlerdenim. Gerçek insanlardan. Ama senin bunu anlama çok zor.”

“Ne zaman gidiyorsun?”

“Akşama. Greyhound’dan yerimi ayırttım. Otobüsle gideceğim. Bu toprakları boydan boya geçmek istiyorum. Bütün yol filmlerinde yaptıkları gibi. Kim bilir ne maceralara gebedir o yollar? Gidip yaşamalıyım.”

“Paraya kıyıp uçakla gitsen daha iyi olurdu.”

“Konformizmin içimi bayıltıyor.”

“Asla konformist değilim. Birçok şey söyleyebilirsin, hakaret edebilirsin ama, konformist olduğumu asla söyleyemezsin. Kocaman bir yalan olur bu! Ben ‘ötekiler’denim. Konformist olmam mümkün değil. Tıpkı senin bunu anlamamanın mümkün olmadığı gibi!”

“Bu kadar öfkeleneneğini bilseydim, çok daha önceden söylerdim bunu. Sen halis muhlis bir konformistsin.”

Böyle ayrılmayı istemezdim. İki yıl oldu gideli.

Hazır erkeklik yapıyorum. Müşterilerin kimliği fark etmiyor. Parası olduğu sürece herkes kabulüm. Oteller, kumarhaneler, barlar, sinema salonları ve saunalar müşteri kusuyor. Çoğunun evine gidiyorum. Daha bir tanesini bile kendi huzurlu evime getirmedim. Aslında, parası olduktan ve ödemeyi peşin yaptıktan sonra, ev olmuş olmamış önemli değil. Araba da olabiliyor mekân, bir apartmanın bodrumu da, inşaat halindeki bir binanın ara katlarından birisi de, hatta metronun tuvaleti. İşin heyecanı beni büyülüyor. Aniden birinin çıkıp gelmesi olasılığı heyecanı daha da artırıyor. Sikişin bir anda

üçlüye ya da dörtlüye dönüşmesi olasılığı, işimi daha da zevkle yapmama yardımcı oluyor. Ne kadar kalabalık olursa o kadar keyifli yapılıyor. Gruplarda indirim yapıyorum çoğu kez. Korunmuyorum. Korunmak hem zevki azaltıyor, hem de o en güzel “şey”in baştan sona doğal bir biçimde yaşanmasını engelliyor. Müşteri korunmak isterse onunla beraber olmuyorum. Ne kadar zengin olursa olsun. Risk alabilenleri seviyorum. Sikişle hemen ölünmez. Zaten her sevişme bir ölüm provası değil mi?

Yazmayı da sürdürüyorum. Belki bir gün, anılarımı yayımlatırım. Bu ülkedeki yayıncılar daha kaliteli Türkiye’dekilere kıyasla. Tabii, yazar olmak da daha zor buralarda. Bir tutam ideolojiyi, biraz kederi, az ironiyi, bol bol otobiyografik öğeleri, bir hayli eleştiriyi, soslu fanteziyi, karışık dizilmiş kırk türlü bağımsız sözcüğü bir araya getiren her delikanlıya ya da genç kıza “yazar” demiyorlar. Yaşadıklarını yazıp yazı konusunda gençlere ahkâm kesen, orta yaşlılara da “usta” demiyorlar. Tuhaflar!

On yedi yıl göz açıp kapayıncaya kadar geçiyor. Bu zaman zarfında New York’ta pek değişen bir şey yok. Yeni binalar yapılıyor tabii. Hele de yaşadığım Brooklyn tarafına o kadar çok yeni apartman yapıldı ki. Ama hepsi de eski çevrenin dokusunu koruyarak, kılı kırk yararak inşa ediliyor. Modeller ve kıyafetler değişiyor elbette. Huyu suyunda bir değişiklik yok insanların. Hırsları bin yılların hırsı, kinleri bin yılların kini ve aşkları bin yılların aşkı. Tanıdığım bütün insanların yüzleri, elleri yaşlandı. Benim halen çok genç göstermeme şaşıyorlar. Bünyeden herhalde ya da genetik bir şeyler! Anamla babam da yaşlarını belli etmezlerdi! Tanrının bir lütfu olduğunu söylüyorlar bunun. Belki de hakikaten öyledir!

Utnaşıttım’i ömürler sonra Doğu Nehri kıyısında gördüm. İki yıl önce puslu bir havada. Nehri seyrediyordu fuzu-

li bir akşam dalgınlığıyla. Önce müthiş heyecanlanıp, yanına gitmek, sarılıp öpmek istedim. Hatta başka şeyler yapmayı da istedim. Aniden gözlerini kapatıp arkasına dayanmak gibi. Yakışık almazdı elbette. Sonra, heyecanım yatışınca takip etmeye başladım onu. Alıp başını kuzeye doğru yürüdü. Ancak sıkıntılı olduğu zamanlarda yapardı bunu. Elleri ceplerinde yere bakarak kuzeye doğru yürürdü. Anlaşılan, nehrin dibine sakladığı sırrını kimselerle paylaşmak istemiyor, aynı zamanda bu tutumundan da müthiş bir sıkıntı duyuyordu. Acı verebileceğinin farkındaydı artık.

Ama o sır uğruna, daha doğrusu, sonsuz yaşamak uğruna, önüme dünyanın servetini saçacak onlarca adamla kadın tanıyordum. Hele de o kadınlar, güya ölümsüz olmayı istemezler. Bunun acı verici olduğunu, çok yaşayıp, bütün sevdiklerinin öldüğünü görmenin, insanı dünyada en mutsuz eden durum olduğunu ileri sürerler. Ama, ölümsüzlüğü ellerine teslim ettiğin zaman, itiraz etmeden kabullenirler bu durumu. Böyle bir durumla hiç karşılaşmadım ama, tanıdığım kadınlardan yola çıkıp bir genelleme yapma hakkına sahip olduğumu düşünüyorum. Tanımadığım kadınlar arasında ölümsüzlüğü reddedecek babayığitler çıkabilir. Ne çare ki, az önceki cümlele kurunun yanında yaşı da yaktım işte! Erkeklere gelince, onlar mertçe, hasetle, kıskançlıkla ölümsüz olmayı istediklerini kabul ederler. Bu nedenle -en azından- mecazi anlamda ölümsüzleşmeleri daha kolaydır.

Sonra, gitgide hayatını izlemeye başladım. Deukalion Kafe'yi, oradaki arkadaşlarını, onlardan gizli lüks lokantalarda, zengin koleksiyoncuların, satıcıların özel dairelerinde geçen zamanlarını, kurduğu yeni arkadaşlığı, edindiği yeni alışkanlıkları, yalnızlığını iyice gözlemledim. Hayatı birbirine benzeyen günlerin esaretinde geçiyordu. Kendine yeni bir Ursanabi bulmuştu. Paxton adında, pek de sağlam bir pabuç olmayan

haytanın tekiydi yeni arkadaşı. Müşterilerden fırsat bulduğum zamanlarda hep Utnapiştim'in peşindeydim. Şimdilerde Out now diyorlardı ona. Uygun bir ad bulmuş kendine!

Arada Paxton'ı da izledim. Neden olduğunu bilmiyorum ama, altıncı his dedikleri o tuhaf alanda, onu izlememin gerekliliği üzerine birtakım işaretler belirmişti. Onun gizli hayatı, gizli bahçesi ve gizli aşkları önsezilerimde yanılmadığımı gösterdi bana. Hepsinden önemlisi, sırrı Doğu Nehri'nin kalbinden söküp alırken gösterdiği cesaret beni hayran bıraktı bu huysuz İrlandalı'ya. Sağanağın altında Betty'nin, Gilles'in evine girdiğine tanık olduğu andaki ifadesini unutmam mümkün değil. Sokak ışığında, dünyadaki en mutsuz adamın yüzünü gördüm onda! Üzüldüm desem yalan olur. Aksine, hayalarımın kökünde müthiş zevk veren bir kasılma hissettim. Bir an onunla yatakta olduğumuzu ve tam doyum anında kendimi çekip, "Bitti artık!" dediğimi hayal ettim. Gözlerinde o anda belirecek olan ifadeyi. Dehşet verici bir mutsuzluk asılıydı, o biçimsiz ama güzel yüzünde. O geceki iki müşteriye çok zevkli saatler yaşattığımı biliyorum!

Gilles adını alan Gılgamış, halen onu ilk gördüğüm defa ki gibi umutsuz ve bezgindi. Gizlice yuttuğu yosunun ona ne kadar mutsuzluk getirdiğini, hayatının acılarla ve umutsuzluklarla dolu olduğunu bir bir anlatıyordu bakışları. Efsaneler, onun ölümsüzlük bitkisini aldıktan sonra, bir kuyudan su içmek için yolda durduğunu anlatır. Gılgamış, göğsüne sakladığı bitkiyi suya düşürmemek için çıkarıp yere bırakmış. Kana kana suyunu içerken, nereden çıktığı belli olmayan bir yılan bitkiyi çalıp kaçırarmış. (Bakın şu yılanın adiliğine, fesatlığına, fırsatçılığına! Bir de paganizm sonrasında ilk günahı işletmişti insanoğluna. Elmayı yutturuvermişti. Bir değil, iki değil. Ne kadar çok öldürseniz o kadar kârdır. Bir de tufandan kurtuldu. Gemilere kaçak binmişti herhalde.) Suyu kanan

Gilgamiş da arkasını dönünce bakmış ki bitki yok ortada. Ne kadar arasa da nafile. Ölümsüzlüğün sırrını elinden kaçırın biçare adam, oturup böğürerek ağlamaya başlamış. Anlamış ki, insan için ölümsüzlük mümkün değildir. Anlamış ki, insan ölmek için doğmuştur ve her insan, ölüme teslim olana kadar dünyaya emanet bırakılmış bir zavallıdır. Dostu ve kendine en yakın insan olan Enkidu'nun sonu gibi olacakmış sonu. Bunun acısını ve korkusunu yüreğinin en derininde duymuşmuş. Bunlar tamamıyla zırva!

Gilgamiş, dönüşte tekrar yanımıza uğradı. Şarap-kadın'ın pişirdiği lezzetli yulaf köftelerinden yedi. Bir tuhaflik vardı halinde. Yemeğin üstüne hemen yola çıkmak istediğini söyledi.

“Biraz kalıp dinlensen daha iyi değil mi?” dedi Şarap-kadın. “Çok bitkin görünüyorsun.”

“Gitmeliyim. Buralardan ne kadar çabuk uzaklaşıp topraklarıma dönersem o kadar iyi olur. Utnapiştım'i bulmak için gittiğim yollarda o kadar çok şey bıraktım ki, artık daha fazla zaman geçirmek istemiyorum bu adamın yaşadığı yerlerde,” dedi.

Ayağa kalkınca bir iki adım attıktan sonra sendeleyip yere düştü ve kendinden geçti. İşte o an anladım ki, Gilgamiş da ölümsüzlük yolunda bir adım atmıştır. Bu korkunç bir duyguydu. O yosundan bir lokma yedikten sonra, önce hiçbir şey olmamış gibi hayatınıza devam ediyordunuz. Sıradan gündelik yaşantının gereklerini yerine getirirken bir de bakıyordunuz, içinde bir tufan başlamış. Habersizce gelip sokulmuş koynunuza, sol göğsünüzün altında, kalbin çeperlerini kemiren bir sırtlan geziniyor. Gözlerinizde bir fil sürüsü iri gövdeleriyle çamur banyosu yapıyor. Beyninizde timsahlar av arıyor. Tuhaf bulmayın bu söylediklerimi! Afrika karası gibi hissediyorsunuz kendinizi. Kanlı darbeler, sınır ihlallerinin

neticesinde ateş açmalar, gözü kara isyancılar yüreğinizde, beyninizde. Vücudunuz kurak, çatlamış, aç. Havada garip bir sağanak kokusu. Ölüyorsunuz ama, ölemiyorsunuz. Ölmek için yalvarıyorsunuz ama, beyhude! Ben azıcık bir yosunla o hale geldiysem, onun neler çektiğini düşünmek bile istemiyorum.

Gözlerini açtığında ben vardım başucunda. Gözlerinden asırlar, çağlar, nesiller geçmişti. Öyle ölü, öyle yaşamış!

“Ne oldu bana?” dedi.

“İstediyini elde ettin işte! Ölümsüzlük istemiyor muydun?”

“Başardım mı?”

Solgun bir gülümsemeyle aralandı dudakları. Öpmeden önce, “Evet,” dedim, “başardın, ama neyi?”

Aldığı yosunun çoğunu yemişti. Ölümsüzlük konusundaki hırsı müthişti. Birkaç güzel gün geçirdik birlikte. Özel ve gizli bahçemizi çok sevdi. Sanki daha önce görmemiş, orada bulunmamış gibiydi. Yıllardan sonra ilk kez, görerek bakıyordu. Çiçeğin kokusu, yaprağın pürüzü, nar bülbülünün çağıltısı ona hayatın güzel olduğunu göstermişti. Bunda benim çabam da göz ardı edilemez elbette. Gelecekte rahat bir hayatı olması için ölümsüz olduğunun bilinmemesi gerekiyordu. Şayet, ölümsüz olduğunu duyarlarsa insanlar ona huzur vermeyecek, ölümsüzlüğün sırrını arayacaklardı. İyisi mi, doğru dürüst bir yalan uydurmalıydı. Mesela, yosunu yılanın kaçırması gibi bir yalan. Gülümsemeyin! Devir söylenceler devriydi ve yılan, her söylencede her türlü kötülüğü yapabilecek bir yaratıktı.

Ayrılık vakti gelip çatığında, onu kendisine emanet ettim ve de söylencesine. Gitmesi gerekiyordu, gitti. Bir daha da görmedim onu. Paxton’ın yanında görene kadar. Yalnızca, yıllar sonra ölüm haberini duyduğumda şöyle bir gülümsedim.

O zamanlar Şarap-kadın ve Ursanabi çoktan dünyaya veda etmiş, ara kesitte gezinen bedensiz gölgelere dönüşmüşlerdi.

Şimdi burada ne aradığını bilmiyorum. Ama yakın bir zamanda öğrenirim herhalde. Betty'yle ilişkiye girip Utnapiştim hakkında yeni bilgiler edinmeye çalışması tuhaf. Zaten tanıyor moruğu. Doğrudan karşısına çıksa, istediği şeyi elde edebilir. Öylesine hırslıdır. Beklemesi garibime gidiyor. Ama bir bildiği vardır elbet!

Yapmam gereken belli işler var. Öncelikle o sırrı Paxton'dan almalıyım. Kızıl bir naylon torbanın içinde saklanan ölümsüzlük, istediğim gibi yaşayabilmemi garantileyecek. Sonra, onları küçük oyunlarıyla baş başa bırakıp uzaklaşabilirim buradan. İnsan bir kez uzaklara gidebildi mi, bir daha ömrü boyunca istediği her yere gidebileceğini kavlıyor. Uzak diye bir kavram kalmıyor artık. Latin Amerika da olabilir, Uzakdoğu da, Avustralya da. Yeter ki gerekli parayı bulayım. Belki Afrika'ya giderim. Zencilerinki, gerçekten de büyük ya da derin oluyor. Kendimden tanıgım. Gülmeyin! İnsanın bir yerden bir yere gidebilmesi için belirli bir neden gerekiyor. Benim nedenim bundan başka ne olabilir ki? Ulvi bir neden mi? Bir arayış mı tarihin sınırlı derinliklerinde? Atina için fazla yaşlıyım, Roma için de, Kahire için de. Kendini bulma, kendine ulaşma çabası mı? Nepal için gereğinden fazla yaşadım. Kudüs için de, başka yerler için de. Geriye ne kalıyor elimde zevkten ve keyiften başka?

Brooklyn'de yaşamak bir cendereye hapsedilmek gibi. Eve gitmeyi istemiyorum. Her şey çok düzenli. Caddeler, sokaklar, okullar, marketler, evler. Biraz düzensiz yaşamak istiyorum. Sadece düzüp düzülerek ama üzülererek değil! Brooklyn'de, komşuluk ilişkileri halen mevcut. Zaman zaman, rahatsız edecek kadar ilgi gösteriyor alt kat komşularım. Tipik bir Amerikan ailesi. Beyaz, orta sınıf, milli marş söyleyip başkanlarını

her açıdan destekleyen ve yöreleri dışındaki gelişmelerden neredeyse tamamıyla habersiz. Önyargılı ama nazik insanlar. Hiç değilse İstanbul'daki komşularım gibi, kim geldi, ne zaman gitti diye kapılara dayanıp, göz deliğinden kontrol etmiyorlar hayatımı. Spor, sağlıklı beslenme, sabah ya da akşam duşu, gündelik yaşantılarının vazgeçilmezleri. Aynı anda hem sevip hem de dövmeyi istiyorum hepsini.

Ölümsüzlüğün sırrı, bana özgürlüğümü verecek. Yeni bir otomobil alacağım ilk olarak ve yollara düşeceğim. Ardından, bir uçağın lüks sınıfında yeni ülkelere süzülüp, oralarda farklı maceralara atılacağım. Artık, yeni topraklarda güzel bir hayatı hak ediyorum.

Kafamda bu düşüncelerle yürürken, ayaklarım beni Paxton'ın evinin önüne getirip bırakıyor. Sıradan bir salı gününde yapacak başka hiçbir şeyim yok. Kendimi nasıl burada bulduğuma şaşıyorum. Zamanı gelmiş demek ki! Paxton bugün gizli bahçesindedir. Gene tuhaf bitkilerle uğraşıp hayatın derin anlamını arıyordur kuşkusuz. Daha önce, salı günleri dört kere takip ettim onu. Yalnız bir keresinde gitmedi bahçesine. O da, yüzündeki ifadeye hayran kaldığım o gecenin sabahıdır. Bunun dışında varsa yoksa bahçesi ! Dört mevsimde ve her koşulda.

Hava soğumaya başladı. Anlaşılan bu kış sert geçecek New York'ta. Uzun kış gecelerine hazırlanmalı. Tehlikeli bir şey yapmaya her karar verdiğimde, tuhaf bir heyecan duyuyorum içimde. Derinliklerimde gelen ve sertleşmeye yol açan bir heyecan!

En çok da, size daha önce şöyle bir çıtlattığım, muhtemelen şu anda unutmuş olduğunuz üç cinayetimi işlerken hissetmiştim bu duyguyu. Ortaçağ dahil olmak üzere dünyada tanık olduğum en vahşi zaman dilimini paylaşıyorum sizle. Farklı dönemlerde tanıdığım ve sırrıma tanık kılmak zorunda kaldı-

ğım biri kadın üç kişiyi ayrı yöntemlerle tinler âlemine gönderirken, bedenim tuhaf tepkiler vermişti. Keder, huzur, nefret, korku, örselenme, sevgi, aşk, tedirginlik ve nihayetinde sertleşme. Bunlar beni şaşırtmıştı. Ama, tıpkı bir müptela gibi, ilk defasından sonra, ikincide ve ardından üçüncüde müthiş bir zevk almıştım. Kaybedenin ben olduğumu biliyordum. Buna rağmen, adeta bir kumar tutkununun hırsıyla giriştim ikinci ve üçüncü denemelerime. Kazanmanın mümkün olmadığı ortadaydı. İlkinde ince çelik tel kullandım. İkincisinde bir enjektör ve tunçtan bir muşta, üçüncüsünde ustura ve ordu bıçağı. Her defa başaramayacağım, birileri tarafından yakalanacağım ya da kurbanımın elimden kurtulacağı düşüncesi beni daha da şevklendiriyordu. Bunun ta çocukluğa kadar uzanan kökleri olduğunu, kendimi cezalandırmak, başkalarının beni durdurmasını istemek gibi bilinçaltı hikâyelere dayandığını düşünebilirsiniz. Bilemem. Çocukluğumu hiç hatırlamıyorum. Sanki hiç doğmamış gibiyim. Belki de haklısınızdır.

Sizin çağınızdaki cinayetlerim ve hislerim böyle! Daha önceki çağlara ve cinayetlere gelince, hepsini işleyen sanki başka başka adamlardı. Seri cinayetler antolojisi gibi dolaştım yüzyılların içinde. Onun için de çağlar boyunca bir yığın cinayet birbirlerinin kopyası gibidir. Anlatsam hepsini, kaçırırım ipin ucunu. Evet, öyle sağlam bir pabuç olmadığımı biliyorum. Gene de sıcak, samimi, insanlara “cana yakın” dedirten bir tarafım olduğunun da farkındayım. Ve gene de kendime göre bir ahlak anlayışım vardır. Gerekemediği sürece öldürmedim; hiçbir zaman başkalarının maşası olmadım; bir kavram uğruna asla cinayet işlemedim. Hiç kimseyi siklemeden yaşayan, durmadan boğulurcasına içen, önüne çıkan her kadını düzen, her haytayı döven, eli kalem tutan, ortadan halli maço bir herif olsaydım, bu ülkede ve bu çağda yazarlıktan başka bir iş yapmazdım. Ama gelin görün ki yaşamak zorundayım ve ha-

yatımı idame ettirmek için de yapmam gereken uygunsuz bir iş var. Kendi bedenimde kiracıyım. Kiralık katil olmaktan daha iyidir elbette. Bugün herhangi bir ülkede devlet adına cinayetler işliyor da olabilirdim. Latin ülkelerindeki sokak çocuklarını katleden şerefsiz üniformalılardan da olabilirdim. Şansım beni koruyor. Yazdıklarım da genele değil, belli bir kesime yönelik. Zekâ katsayısı yüksek olanlara! Aldırmayın! Bazen benim de kendime kızdığım oluyor. Özellikle de, az önce okuduğunuz cümledeki gibi, Efendi'ye öykünen cümleler kurduğum zaman. Ama, düşünüyorum da, birbirimizi artık iyice tanımış durumdayız. Dolayısıyla bu tür cümlelerimden dolayı bana kızmazsınız. Anlasanıza, kendimle dalga geçiyorum. Efendi bu tür cümleleri söylerken ne kadar ciddiydi ise ben de o kadar alaycıyım. Anlamışsınızdır zaten. Ben bu kadar zeki olsam, tarihinizden eski bunca zaman içinde adamakıllı bir şeyler öğrenir, yapardım. Halen yapamadığıma göre, mankafanın tekiyim anlaşılan. Bir insan bu kadar uzun zamandır yeryüzünde bulunup da, ömrü kelebeğinki kadar kısaymış gibi doyumsuzca yaşamaya çabalıyorsa, onda bir “eksiklik” vardır. Neyin eksikliği olduğunu bilmiyorum ama, var işte bir şeyler. Belki, aşk yoksunluğudur. Ya da gönülden gönüle gezmenin getirdiği bir hiçlik duygusu.

Sizde tutarsız bir kişilik imgesi uyandırdığımı biliyorum. Bir yanda, garip bir vasi kalıbının peşi sıra sürüklenip, upuzun bir ömrü sürdüren kıytırık bir adam. Diğer tarafta vücuduyla para kazanan, gününü gün eden bir herif. Biraz, seyahat heveslisi, paraya tapar, açığöz bir bukalemun. Berisinde işlediği cinayetlerden haz alan bir sapık. Ötesinde yazabildiği zannına kapılan hayalperest bir yazar bozuntusu. Nihayetinde alaycı olduğu iddiasında bulunan bir söylence figürü. Tutarsız değilim aslında. En az sizin kadar tutarlıyım. Yalnızca, sizde, tutarsızım izlenimini uyandıracak kadar çok yaşadım ve

yaşadıklarımı sakınmadan, yüksünmeden, ötesinde berisinde yan anlamlar kurmadan, olduğu gibi anlattım o kadar. Kesik, kopuk, bazen uzatıp sündürerek, dallandırıp budaklandırarak. Ama anlattım neticede.

Bunca adam arasında bir de Betty var elbet. Betty’de sükûn vardı. Eski bir İstanbul’da, eski bir Galata meyhanesinde tanıdığım, cami de, mihrap da yerinde görkemli bir kadını hatırlatıyordu bana. Eski şarkılar söyleyen, sık sık da müstehcen mısralara göz kırpıp, ardından şuh kahkahalar patlatan saygıdeğer bir fahişeyi. Onun ötesinde, inanılmaz bir biçimde Şarap-kadın’a benziyordu. Aynı duruşlar, bakışlar, kayıtsızlık, yaşamışlık. Bizim zamanımızda Şarap-kadın’ın o kadar çok şey bilmesine, hayat konusunda, sanki üç-beş hayatı üst üste yaşamış gibi bilgili ve birikimli olmasına şaşırır, hatta gıpta ederdim. Okumuş bir kadın değildi. Aksine hayatı üzüm toplayıp şarap yapmakla, mutfak işleriyle uğraşmakla geçmişti. Sezgisel olarak doğruyu ve yanlış çok iyi ayırt ederdi. Hayatta karşısına çıkan her durumu, bir yemek tarifiyle açıklayıverirdi. Örneğin, Gilgamiş’in Utnapiştım’ın yanından dönüşünü “ters çırpılmış aspurlu kek” tarifiyle açıklamıştı. Yumurtanın akını şekerle karıştırıp tencerenin ters yönüne doğru çırpıyordunuz. Yani karşı tarafta saçılan aklar vardı bazısı tatlı, bazısına şeker henüz bulaşmamış, hatıralar gibi. Onları kaşıkla tekrar toplayıp tenceredeki karışımın içine katmaya çalışsanız bile, artık tamamıyla bir araya gelmeleri mümkün olmuyor, eski netliklerini kaybederek tencerenin kenarına yapışıp kalıyorlardı. Hatıraları yollarda saçılıp kalmıştı Gilgamiş’in. Hiçbir zaman da eskisi gibi olmayacaktı hayatı. Sonra, kekin ununu kattığınızda, tersine çırpılmış yumurtalardaki köpükler patlayıp, karışım, elekten geçirilmiş unun egemenliği altına giriyordu. Hatıralar puslanıyor, günlerin getirdiği karışıklık, ruha sinen yorgunluk, insanın yaşamışlığını parça parça siliyordu.

Aspurun katılmasıyla kek renk kazanıyor, kızıl-vahşi bir görünüm alıyordu. Çokça albenili. Kuru aspurun keke yakışmaz biraz keskin bir tadı vardır. Otsu bir tat, acıya çalan. Ama renk getirir keke. Uygunsuz da olsa alışılmadık, hoş bir tat verir. Gilgamiş ölümsüzlüğün sırrına ermişti. Onca yaşamışlığın üstüne yeni ve bitimsiz bir hayat başlıyordu onun için. Neyin farklı olmasını bekliyordu ki? Kısa bir süre için renklenecekti hayatı. Ama, çağlara ve çağlar boyunca insan zihninin bir arpa boyu yol katettiğine tanıklık ettikçe bu renk, tuhaf bir tada yol açacaktı ağızda. Alışılmadık ama yenebilir, belki yenmese de olur cinsinden bir tat. Alışılacaktı zamanla. Şöyle ya da böyle yenecekti o kek, ama asla tüketilemeyecek, tek kişi tarafından bitirilemeyecekti. Sıcakken yendiğinde daha güzel bir tat bırakacaktı ağızda. Yeter ki hamurun kıvamı tutturulmuş, ardından da hamuru iyi pişirilmiş olsun. Bitirilemeyeceğine göre, savurganlık yapılp atılacaktı belki de. Özellikle de paylaşacak biri veya birileri yokken, asprulu bir kek ne işe yarardı ki? Yalnızca, hayatta farklı tatlar olduğunu göstermekten başka ne işe? Dolayısıyla, yapılmasa da olurdu, yenmese de. Gilgamiş'in artık yemekle bitiremeyeceği, atsa atamayacağı kadar uzun bir ömrü vardı. Yazık etmişti. Farkında olmadığının farkında değildi. Halbuki öylesine hin bir herif çoktan anlamalıydı. (Betty, sadece görünüş ve davranış açısından Şarap-kadın'a çok benziyordu. İçsel olarak benzemediğine son derece eminim. Şarap-kadın onun kadar hesapçı, fesat, kara ruhlu değildi. Hele kaltak hiç değildi. Paxton'ı ve G.'yi iyice etkisi altına almıştı o karı. Ya da ben öyle olduğunu zannedyordum.)

Sır, Paxton'ın evinde, tutku, bu herifin kalbinde saklı. Binanın arkasındaki yangın merdiveninden ikinci kata tırmanmak çocuk oyuncağı. Az sonra kendimi Paxton'ın karanlık ve sıcak oturma odasında buluyorum. Ana rahmi gibi bir yer burası. Önce yatak odasını kolaçan ediyorum. Gilgamiş'la se-

viştiği yatağa uzun uzun bakıyorum. Terk edilmiş, dağınık. Acele etmeliyim. Paxton bu. Belli olmaz. Aniden geliverir filan. Oturma odasındaki eski gemi masasının ardındaki döner koltuğun gıcırtısını işitip irkiliyorum. Bir el, masanın üstündeki lambanın düğmesine basıyor. Oda aydınlanıyor. Koltukta oturan Paxton gülümseyerek suratıma bakıyor. Elinde eski model, sağlam, halen çok iyi iş gören bir tabanca. Tam kalbime nişan almış. Bakışıyoruz. Paxton, tabanca ve ben.

Sessu Damik

Leyla,

Dağlara düşmedin, sen hakiki acıyı bilmedim

Silmediğin gözyaşların, içine karışan ekdarın, içlerinde yit-
tiğin gecelerin oldu.

Leyla,

Bu mektubu kendi kendine yazarken, artık bütün harabe-
leri geride bırakıp, bir ülkenin derinliklerine seyahat etmekte-
sin. Yeni bir ülke bu. Eski diye övündükleri her şey pek yeni
ve abartılmış. Kendilerince bir efsane kurmaya çalışıyorlar,
ama köksüz ve başarısız. Farkında oldukları için de, ellerin-
deki bütün silahlarla bu efsanenin gerçek olduğuna, derin ve
yüce mazilerine inandırmaya çabalıyorlar az gelişmiş ülkeleri.
Televizyonla, sanatla, internetle başarıyorlar beyin yıkamayı.

Ah Leyla!

Bu dünyanın tehlikeli gecelerinde, uyanılmak istenmeye-
cek sabahlarında neler yaşadın sen! Bir anlatabilsen hakkıyla!

Bambaşka bir adın vardı. Yelin üfürdüğü, zamanın savurduğu bir Mezopotamya adı. Bırak başkalarını, sen bile zor hatırlarsın şimdi!

Çok evveldi. En yüce ziggurata açılan anacaddenin bir hayli arkasında, sırtını şehrin güney duvarına vermiş bir kulübede yaşıydın. Uzun sakallarının ucu düz bir çizgi biçiminde kesilmiş adamlara hizmet sunardın kulübende. Devlet erkânındandılar. Sürekli böbürlenmeyi seven, halkı ve hakkı önemsemeyen bir yaradılışları vardı adeta. “Adeta” diyorum ya, her şeyin “adeta” yaşandığı, alelade bir devirdi. Fırat’ın berrak suları çamur akmadan çok daha önceydi, bir gece kapın vuruldu, hatırlarsın! Ömrün akışının bir anda kırılıp, bir gecede bütün ırmakların tersine akıtılabileceği bir devirde yaşamaktaydık. Her bir insanın başka başka anlattığı tarih, senin için o gece bir bıçakla kesilecekti. Kör bir bıçakla, acıtarak.

Kapının önünde, erkinin ve erkekliğinin bütün azametiyle karayağız bir adam duruyordu. İçeri aldın. Buhurdanlıkların arasından geçerken, başka âlemlerin kokuları yabancının ciğerlerine salındığında, “Burası başka bir diyar!” dedi.

“Ne istiyorsun? Önden, arkadan, ağızdan. Hangisi? Fiyatı ona göre belirleyeceğiz.”

“Rahipler biliyorlar mı bunu gizlice yaptığını?”

“Gizlice yapıyorsam nereden bilecekler? Hem bizim ziggurattaki bütün rahibeler yapıyor bu işi. Tanrıça için yapınca kabul, kendin için yapınca ret mi etmek gerekiyor?”

Feleğin çemberinden geçmişsin gibi görünmeye çalışmana rağmen, hafiften ürkmüştün. İnanna’nın hayratı dışında bu işi yaptığın anlaşılırsa başına geleceklerden korkuyordun. Su testisi su yolunda kırılacaktı, demek! Yabancı gülümsedi.

“Hepsini istiyorum,” dedi. “Para önemli değil!”

“Adın ne?”

Adını duyduğumda, tarihi tarih yapan bütün efsaneler geldi; tütsü dumanları içindeki odamda farklı hayatlar hüküm sürmeye başladı.

“Korkma!” dedi. “Yasa bensem eğer, bütün yasayı yeni baştan yazabilirim. Kılına bile zarar verilmeyecek.”

Gılgamış’la uzun ve ömrü uzatan bir gece geçirdim. O güzel, iri, sağlam kor parçasının değdiği her yer, yanık izleriyle süslendi vücudumda.

O gece, ciğerlerimi boşalttığım müthiş bir haz çılgılığında hemen sonra, hayatımı değiştirecek teklifi yaptı. Bir yaratığı erkek olduğuna ikna edebildiğim takdirde, görkemli duvarlı Uruk şehrinin nadide mücevherleri benim olacaktı. Karşı konulamayacak kadar cazip bir teklifti; kabul ettim.

Karasevda dedikleri, hayatı hayale çeviren bir düş denizinde yitmem o zamana rastlar. Orman kıyısında bulduğum, uykusuz gecelerinde savrulduğum Enkidu.

Ah Leyla, bir adamla tarih geçer mi? Yanlış sevdin, arızalı sevdin, deli sevdin. Karasevda, kara kuyularda yitmek, ot bitmez yangın yerinde hurma olup bitmekmiş; öğrendin. Eski bir mabedin karşısında, bütün inançlara inat, acıya, gözyaşına, kine, intikama ve ölüme ibadet etmekmiş aşk dediğin; öğrendik.

Bu adı verdiğin kendine, ne zamandı? Dili bozduğun, yakıtın kalbin zaman neydi? Bir kalbin coğrafyasında vahaları yırttığın zaman neydi? Linuri adını anmaklığın hangisiydi? Leyla, dili pek mi yordun? Yoğurdun çamurdan bir kili; eline Fırat kumuyla karışık kına yakmadan, tablete aşk dokuduğun sen miydin? Kaşık içine bakıp suretin düzgün gördüğün o var olamamış zamanlar sen neydin Leyla Linuri?

Yedi gün ve yedi gece, hayatımdaki en güzel yemeği yedim, en soğuk sularda yüzdüm kana yana, en derin dağa tırmandım ve en yiğit erkeği tattım. Yediğin malların sayısını

sen bile unutmuşken Leyla Linuri, bir adam kapkara bir kış indirdi yörene: Enkidu!

Yitik denizlerin kayıp bir dalgası oldun Leyla. Hata birçok kere, hayat bir.

Gilgamiş'in planını uyguladın gene de. Bu ne biçim aşk yitik denizlerinde Leyla? Mücevheratı Uruk'un gözlerinde ışıldadı zümrüdi. Ahlaksızdın rahibe Linuri!

Hayır! Enkidu'yu gerçekten de şehre getirmek istedim. Orada hayatı, uygarlığı öğrenecekti. Gilgamiş'in gücünün ona yetmeyeceğini biliyordum. İkişiyile de yatmışım. İkişinin de sıcak tohumları sulamıştı vücudumu, yüzümü, ellerimi, dudaklarımı. Bir erkeğin savaştağı gücü, yataktaki kadardır. Anlarım.

Enkidu, benim hayatımı, şehrimi görüp tanıyacaktı. Birlikte bir hayat kuracaktık. Belki ahlaksız, namussuz, ama bize ait.

Gelmeliydik. Geldik de!

Mabedin önünde Gilgamiş'la karşı karşıya geldiklerinde, hızla değişmiş olan hayatımda, gene aynı hızla bir şeylerin değişeceğini hissettim. Amansız bir kavgaya tutuştuklarında, ikisinin gözlerinde de sonsuz bir hırs okunuyordu. Kan ter içindeydiler ve Mezopotamya güneşi, gergin kaslarında ışıldıyordu. Öldürmek istemişçesine saldırıyorlardı birbirlerine. Ellerini, kollarını savurarak saatlerce boğuştuktan sonra, yaman bir güreşe durdular. Saatlerce güreştiler. Son demlerde, artık birbirlerini bellerinden kavrayıp, her biri, kendi vücudunu diğerrinin içine sokmak istemişçesine kenetlendi. Yüzlerinde yorgunluk kadar, haz da vardı. Bağrıışmaları, iniltileri farklı bir hal almaya başladı. Canım yanıyordu ama, ıpsıslak olmuşum. Yılanların dansında yeni bir tarih kuruluyordu. Artık başka bir âlemdeydiler. Onları seyreden şehir halkının ve benim anlayamayacağımız garip bir âlemde. Yenişemediler.

Leyla, gene yalnızdın. Yanmış, susamıştın. Ayrılmayacaklardı, anlamıştın.

Ortadoğu'nun en namlı dansözü oldun. Asırlarca, farklı adlar alarak, başka başka peruklarla, boyalarla, allar pullarla, aksesuarlarla ve de oryantal giysileriyle, Ortadoğu'nun farklı bölgelerinde nam saldın âleme. Atadan oğula miras kaldı hayranlıklar. Ama her nesil, başka bir dansöze hayran olduğunu sanıyordu. Her dansöz, bir öncekinden izler taşıyordu ama, daha iyisiydi öncekilerin. Öyle bir zaman geldi ki, oryantal geleneğinin bütün inceliklerini bilen, en iyi dansöz diye övgüler bile aldın. O, senin icadın olan dans. “Yedi Tül” dansıyla Yahya'yı tarih kıldığın zamanlar! Neydi onlar Leyla? Ya şimdi bu hal?

Bir yandan, geleneği sürdürdüğün için övgüler alırken, öte yandan göbek dansının orijinalliğini zedelediğin için yergiler sıralanmakta. Hem de kendi yarattığın orijinalliği! Baston dansını senin bulduğunu bilmez kimse, ateş dansını, yılan dansını, hançer dansını sonra. Böylesi daha iyi Leyla.

Uzunca bir zaman, Enkidu'yu evinde besledin, şehre alıştırdın. Beklemediğin bir zamanda ortadan kaybolur, iki-üç gün sonra dönerdi. Gılgamış'ın yanına gittiğini bilirdin. İçinde tavuslar pençelerini geçirirdi kalbine; gözlerini yumardın, geçip giderdi.

Derken, uzun zamandır beklediğini bildiğin o gün gelip çattı.

“Linuri, bana şehri ve insanı sen sevdirdin. Bunu hayatım boyunca unutmayacağım; ama artık...”

“Benden ayrılmak istiyorsun değil mi? Söyle açık açık. Dilini korkak alıştırma!”

“Bu beni üzüyor ama, yapılması gerek!”

“Neden Enkidu?”

“Sen benden daha uzun zamandır bu güzel yerdesin. Nedenini senden daha iyi bilemem. Gitme zamanım geldi. Bir

bildiğim varsa, o da budur. Belki de, gitmek, insanın karşı koymayacağı bir durumdur. Belki de, gidişler karşısında aciziz hepimiz.”

“Haklısın. Zamanı gelince gidilmeli! Git ama, beni unutma Enkidu! Bu topraklarda kaç kadın, sevdiğine bu sözü söylemiştir bir bilsen! Kimi savaşa, kimi gurbette telef olur, dönmez geri. Kimi unuttur, hatırlamaz geridekini. Hatırlamak, acıdır. Bizim tarihimiz, unutmaların tarihidir. Ama sen beni unutma Enkidu!”

Son kez dudaklarından öptün onu; ama bu, unutulmaz hazlara hazırlayan hakiki bir öpücük değildi; sıradan, veda için kondurulmuş.

Ve gitti sevdiğinin yanına.

Linuri, mutsuzluğun hakikatini tanıdı. İnandığı her şeyi reddedip, “inanmam!” dediği her şeye inanmaya başladı. Tarifi mümkün olmayan bir acı denizinin dibine doğru son hızla iniyordu. Tek mesele: Ayaklarını dibe vurup tekrar denizin üstüne çıkacak mıydı; yoksa deniz dibi ruhlarından birine mi dönüşecekti?

İnsanda müthiş bir yaşama içgüdüğü var. İstemese de. Ölüm şaka gibi geliyor. Ve artık biliyorsun ki Leyla, intihara yeltenen yığınlar, bir şakanın ucundan istedikleri an döneceklerini düşünüp yapıyorlar bunu.

Denizin dibindeki bir kayaya ayaklarını vurup çıktın yukarı. Evet, nefesini idareli kullanmıştın. Karanlıktan su yüzüne çıktığında, ilkin yüzünü ıslatan güneşin yüceliğini hissettin. O zamandan beri güneşi daha da sevdin, ona inandın, güvendin.

Dizinde diz, gözünde gözle uyanmayalı o kadar uzun bir zaman oldu ki! Uzun, mutsuz günler geceler kâbusa gebe. Müşterilerini sayma elbet! Onlar taş, çakıl, kum; Fırat rüzgârının getirdiği geçici serinlik hissi onlar. Sen yalnızsın Leyla Linuri. Yalnız, insafsız.

İnsafsız olsaydım, ilkin Gılgamış’a kıyardım. Sonra da oturup Enkidu’nun mutsuzluğunu seyrederdim uzun Uruk ikindilerinde. Gitmelerine izin verecek kadar insaflı davrandım. Gılgamış’ın anası da beraberliklerine izin verecek kadar insaflıydı. İnsaf etmek neden hep kadınlara düşüyor?

Gittiler. Maceradan maceraya atılarak, bir söylence kurdular kendilerine. İnsanın unutulması için gereken tek şey zamandır. Ama boş durmak da olmaz. Unutmak için bir şeyler yapılması gerekir. Ben, “daha az hatırlamak” için seyahat etmeye karar verdim. Yıllar boyunca, köyleri, kasabaları, şehirleri gezdim. Düz dünyanın ucuna gidip döndüm. O zamanlar, erkekler bile dünyanın ucuna gitmekten çekinirlerdi. Düşme tehlikesi herkesin gözünü korkutuyordu. Ama ben gittim işte! Çaylar, nehirler, çavlanlar, büyük göller ve denizler hep yardımcı oldular bana. Gideceğim her yere vaktinden önce ulaştırdılar beni ve bir gün baktım ki, dünya bitmiş. Şehrime, bir zamanlar ait olduğum yere dönmekten başka ne yapabilirdim?

Portakal rengi bir tan vakti Uruk’a geldim. Şehir çok değişmişti. Kulübeler artık şehir duvarlarının dışına taşmıştı. Caddeler başka diyarlardan elde edilen ganimetlerle süslenmişti. İki yanı aslan kabartmalı taşlarla bezeli ana caddenin eskiden sonu, artık ortası olan yerde Ninli’nin evi vardı. Evde olabilirdi. Şayet göç etmediyse başka bir şehre ya da Tozlar Evi’ne. Belki bu hayatta, tutku ve önyargı dışında, sabit kalan bir şeyler daha olabilirdi.

Ninli evdeydi. Sarıldık birbirimize. Gözleri yaşardı. Devedukuşu tüylerinden bir kıyafet giymişti. Halen abartılı giysileri seviyor. Halen güzel, ama kırıksıklıklar yerleşmiş gözaltlarına. Tuhaf, sanki bende hiçbir değişiklik yokmuş gibi. İnsan kendi yüzüne alışık ne olsa!

Ninli, Nil kıyısından tazeyken kesilip kurutulmuş kamış kırıntıları karıştırılmış kahve yaptı. Bizim oraların kadınlarına has

kederli bir ifadeyle, havadisleri duyup duymadığımı sordu. Bir tavus yüreğini pençelemeye başlamıştı gene. Acı haberi verdi ardından. Enkidu, unutmaya çalıştığım, yitip gitmişti Mezopotamya rüzgârlarında. Kahveden aldığım yudum boğazımda büyüdü büyüdü, koca bir sedir ağacı oldu. Rüzgâr vurdu da, akıl almaz bir haykırış yükseldi bu garip sedir ağacının gövdesinden. İçim yandı, canım yandı, köze kestim.

Bütün o seyahatler, daha az hatırlamaya çalışmalar, çölün sıcağı, kuzeyin soğuğu yalan mıydı? Tek hakikat, ölüm müydü bu dünyada?

Yeraltının karanlık kuytularında bir başına üşüyordur şimdi. Bu garip dünyada hesapsızca harcadığı güzellikleri özlüyordur şimdi. Tozlar Evi'nde dünyanın tozdan ve sudan ibaret haline gülümsüyordur şimdi. Ölümün yüceliği ve yenilmezliği karşısında, insanoğlu sığınacağı bir güç arıyor ama, ne olabilir o? Kollarının altındaki karaağaç ormanlarını öpüp, köklerini emdiğim tek adam, tek gerçek sevgilim ölmüştü.

Leyla Linuri, sen ki, Uruk'taki en görkemli mabedin en güzel rahibesiydin. Sen ki rahibeler gözetiminde, bin devletliye hizmet verip, tanrıça İnanna'ya layık olduğunu göstermiştin. Sen ki ölümün ve dünyanın ucundan dönmüşsün. Şimdi bu keder neden?

Biliyorsun nedenini, saçmalama!

Bir zamanlar İnanna'ya inanmıştın Leyla. Savaşın ve cinselliğin koynunda, nefesi karanfil kokan, ilk öpüşmeden sonra karanfil kokusu yitince, soluğundaki ölüm tadını içine çektiğin yaşlı devlet memurlarıyla sırf devlet ve tanrıça için yattın. Tanrı ve tanrıçaların var olması için devletin var olması gerekiyordu. Devletin bekası da o yaşlı mendeburların ellerindeydi. Yazık! İkisini sevişirken öldürmeyi başarmıştın. Devletin bekası için susmuşlardı rahibeler. Devletin adamları da,

İnanna'nın hışmından korktukları için seslerini çıkarmadılar bu iki tuhaf ölüm karşısında. Mimlenmiştin. Ama mimlenen ve tehlikeli görülen her şey, her zaman, yasal ve tehlikesiz olandan daha fazla ilgi çeker. Tabii, bir de tehlikeyi ehlileştirip iktidarını kendine kanıtlama hırsı da gözlerini kamaştırıyordu yaşlı zorbaların. En çok istenilen ve birlikte olunan rahibe sen oldun! Ortadoğu'da söyledikleri gibi; insan, yasak edilmiş olana istek duyar. Dünyanın bu çağında da, insan bu yönden hiç değişmedi Leyla. Yasak ve tehlikeli olan arzu ediliyor. Gerçekten, güzel olan da o!

Acıya kestim günlerce, haftalarca, aylarca. Derken günün birinde, uzun zaman önce ayrıldığım İnanna mabedine uğradım. Yeni, körpe rahibeler gelmişti. Bu analarla babalar, iktidarı nerede görseler, kızlarını oraya satarlar! Kızlar her şeye hazır dılar. İnaniyorlardı. Acıdım onlara. Bir yabancı gibi dolaştım mabette, İnanna'yla Dumuzi'nin duvardaki kabartmalarına, İnanna'nın yeraltına indiği sahneleri işleyen kabartmalara baktım uzun uzun. Şu kabartmalar uğruna mı bir ömrü onca heba ettim? Binlerce erkeğin küçük, büyük, eğri, düz parçalarını derinliklerimde avutup yumuşattım? Bereketli tarlalarımı onların beyaz, tuzlu, ekşi, tatlı haz sularıyla kayalık bir vadiye çevirdim? Taşlar uğruna mı yaptım bütün bunları? Bunca yabancı olabilir miyim kendime, kadınlığıma?

O gece, körpecik bir rahibeyi çektim koynuma. Dillerimiz, birbirimizin içinde, en güzel suyun kaynağını ararken karar verdim hayatın bir kere yaşanabileceğine. Yaşamalıydım. Gecenin körpe rahibesine aşkı ve tutkuyu anlattım. Deveküşü tüylerinden süsleri kuşanıp, tekrar tekrar kadınlığın zevkini içtik en değerli kadehlerden.

Gece bitti, geceler bitti. Koca şehir dar gelmeye başlamıştı gene. Dünyanın tadını almıştım ya bir kere, artık yaban diyarlarda gezmeliydim.

Leyla, ah Linuri, gene yol vaktiydi, gene bir ayrılık! Eğer insan mutlu olmayı gerçekten istiyorsa, kısa bir ömre mümkün olduğunca az ayrılık sığdırmalı. Ben beceremedim, biz beceremedik Leyla!

Sana lanet okumuş Enkidu. “O rahibe,” demiş, “alıp getirdi ya beni ormanlarımdan bu büyük şehre, artık rahat yüzü görmesin! Mutsuzluk evinden başka ev bilmesin. Her heyecanı bir acıya gebe kalsın. Beni elleriyle, ölümlere getirdi.”

“Niye böyle diyorsun?” demişler, “sana kalbini ve evini açtı Linuri. Bu hayatı onun sayesinde tanıdın. Gitmeye sen karar vermiştin, gittin. Kalanın suçu ne? Bu ilenç neden?”

“Beni iki dünya arası bir yerde bıraktı. Ne kal dedi, ne de bana ihtiyacı olduğunu söyledi.”

Ölüme yakinken, bağışlamış seni. “Bahtı açık olsun!” demiş. İnanmadın elbet! Biliyorsun ki, lanetini taşımaktasın onun!

Gılgamış’ın çok uzaklara gittiğini duymuştum. Kimsenin ulaşmayı başaramadığı bir bilgeyi bulacaktı. Ölüm diyarından uzak olmayı istiyormuş. Ölüm korkusu midesine yerleşince yollara düşüp Utnapiştim diye bir adamı aramaya başlamış.

Unutmuştun Leyla Linuri. Çimen üstüne düşmüş kırağı tadını, aylaklık zamanlarını, ecel isteten akşamları unutmuştun. Tatlı bir şarap ikindisinde, bir yılan, gömleğini soyuverdi kalbinin ortalık yerine.

Vurulan kapıyı açtığında, çok eski bir adam, o mutsuz âşık müsveddesi, karşıdaydı:

“Geri geldim.”

“Becerebildin mi ölümsüzlüğün sırrına ermeyi?”

“Nereden biliyorsun?”

“Herkes biliyor neyi aradığını.”

Derin baktı gözlerime:

“Sen... Unutabildin mi?”

“İsterim ki, onu bir aslan kabartması yapsınlar en sağlam taşa; yanına da beni, bir ceylan, su içmeye inen çavlan kıyısından; aynı suya değsin dudağımız, sonra, öldürsün beni!”

“Unutacağız Linuri. Bir zamanlar, bir dostumuz ve sevgi-
limiz olduğunu hatırlamayacağız.”

“Büyük konuşma Gılgamış. Tanrı dediklerini kızdırma; bize bu oyunu kuranları, bu masalı yazanları kızdırma! Tozlar Evi’ndeki Enkidu’yu üzme! Unutamayacağız.”

“Artık ölümsüzüm Linuri. Acısını ve kederini öğreneceğim ne tarihler var önümde!”

Sebebini bilmediğim halde yedim uzattığı yosunu. Pişman olacağımı bile bile kabul ettim verdiğini.

Damarlarım benim değil. Kalbim ve beynim benden önce yaşamış herkese, her şeye ait. Tozlar Evi’nin bütün tozları, tarihin cümle bilgisini yığı şuncağız bedene. Damarlarımdan savaşlar geçti, ganimetler gözlerimde parçalandı, derin ve nemli bir kuyunun içinde kayboldum.

İki gün kımıldamadan yatmışım. Üçüncü günün şafağında, Gılgamış’la seviştim. Birbirimizde üçüncü bir kişiyi aradık. Vücutlarımızın her parçasında, ondan bir iz bulmak ümidiyle gezindik. “Karanlık ve soğuk” diye bağıırıyordu, işittik. Ancak, onun tadı yoktu ağzımızı gezdirip dilimizle dokunduğumuz yerlerde; onun kokusu yoktu burunlarımızı gömdüğümüzde. Biz geride kalanlar başka tatlar ve kokularla yaşamalıydık, anladık.

Altı gün boyunca, Gılgamış’la birbirimizin yüzölçümünde gezindik. Ve bir daha buluşmamak, görüşmemek üzere ayrıldık.

Göllerden çöllere, kayıp adalardan çıplak odalara, yüzyıllardan yüzyıllara savruldu. Tek şey istiyordum hayattan: İnanna’yı karşıma çıkarmasını. Biliyordum ki, zalim bir kadın-

dan intikamı yalnızca ondan daha zalim olan başka bir kadın alabilir.

Dünyanın ve tarihin her yerinde, kimsesizliğin gazabıyla, her devir, bir başkasının kızını oynayarak İnanna'nın izlerini aradım. İlk anası olacak kaltakla, babası olacak pezevenği bulmaya çabaladım; olmadı. Sonra, mahvettiği kadınlarla erkeklerin hikâyelerini dinleyip, cinayet mahalline döneceği günü bekledim; gelmedi.

Ben çöllerde piştim İnanna, kum olup uyandım, rüzgâr olup devindim; Leyla adını aldım duran zamandan. İntikam gerekli İnanna!

Talih, dünyanın bir garip adasında seni çıkardı karşıma. Ne kadar kendini gizlemeye çabalasan da, tanıdım seni, halini, tavrını.

İntikam, öldürmek değil; güçlü İnanna, öldüremem.

Ama İo'ya musallat olan atsineği vardı, Nemrud'a dadanan sinek. İkisi de ölümü özleyecek hale gelmişlerdi. İnanna da onların yaşadıklarını yaşayacak.

Bir de biliyorum ki, İnanna, seni öldüremez Leyla Linuri, süründüremez de! Debdebeye alışık o tanrıçayla artık aynı kaderi paylaşıyorsunuz: ölümsüzlüğü. Tanrısal cezaların çok ötesine geçmiş bir devirdesin şimdi! Tanrılarla tanrıçaların yaratılıp cezalandırıldığı bir devir bu.

Leyla,

Kendine yazdığın bu mektup kocaman bir kederin tarihini ve tarifini bir daha düşündürüyor sana. Sebepsiz ekdara, Arap diyarlarında geçirdiğin zaman boyunca sık sık tanıklık etmiştin hatırlasana! Kafeslerin ardında sessiz, sebepsiz oturan kadınlar, anlatılanlardan bambaşka, onlara ve loşluğa ait bir tarihin gergefinde dokurlardı mübadele miraslarını. Nakışlarında, desenlerinde, acı veren bir renk, iç burkan bir kıvrım

muhabbâk bulunurdu. Boş zamanların, boş geçirilen hayatların kederiydi o tanıklık ettiğın.

Şimdi seninki de öyle. Bir keder menkıbesi yazacak kıvama erişmedin daha, ama bundan sonra, tarihini hatırlatacak bir mektubun var Leyla Linuri.

Günlerce, Deukalion Kafe'den çıktığında adım adım izledin İnanna'yı. Agnes adıyla tanınıyordu. Eski eşyalar toplayan bir kadın kimliğine bürünmüştü. Senin farkına varmasını sağladın. Durmadan onu takip eden başka bir kadının varlığından huzursuzluk duymaya başladı. Önce, merak etti. Neden, başka bir kadın New York sokaklarında onun peşi sıra gezsın ki? Bir gariplik var. Yoksa, o kadın biliyor mu gerçek kimliğini? Hıysuz, şırret, tehlikeli bir kadın da değil. Sadece bakıyor ve yürüyor. Ama bakışlarında bir şeyler var... Suçlayan... Ama, neden?

Konuşmak istiyor besbelli İnanna. Ama kadın ondan uzak duruyor. Sadece izliyor. Sevişmek istiyor dese, o da değil.

Başarıyorsun Leyla! Dudakların sımsıkı kapalı, hiçbir şey söylemeden ona bakıyorsun. O da sana bakıyor. Kuruntu örümceğı İnanna'nın beyninde ağın örup kalbine uzanıyor ince, ipeksi bir ipliğın ucunda.

“Neden?”

Bir tanrıçanın veya insanın kendine en sık sorduğı sorunun yanıtını bulamaması kadar ona zarar veren bir şey daha yoktur dünyada.

Gılgamış'tan nefret etmemiştim ben. O, bir yol arkadaşı aramıştı, bir sevgili buldu. Bu yüzden, kızmaya hakkım yok. Her yolculuğın bir aşk gerektirdiğini bilirsin Leyla, her yolun da. Bazen, arkadaşları kalırken, bir kişi yola devam etmeyi göze alır ki, o, yalnızlığı, kendi kılmaya karar vermiş demektir. Üstelik, bilirsin Leyla, her erkeğın ruhunda, kelimenin olumsuz anlamıyla bir orospu sere serpe yatmaktadır. Zor durumlar Leyla, geç bir kalem!

Mevsimler karışıyor, iklimler karışıyor, doğa, evlatlarını artık reddediyor. Ancak kıyamette kurtulacaksın Leyla. O da şansın yaver giderse! Yoksa, her şey toza karışıp, bütün ruhlar başka bir boyutta kıvranırken, sen, kalan ölümsüzlerle birlikte gene yalnızlığın kederiyle yaşayacak, ama yaşlanmayacaksın.

İnanna, gençten bir adamı takip ediyordu. Galiba, adam hakkında öğrenmek istediği şeyler vardı. Out now adında yakışıklı, cana yakın bir adamdı. Önce, İnanna'nın ona âşık olduğunu düşünmüştüm. Öyle ya, aşklarının ardına düşer, onu elde edip posasını çıkarana kadar da içi rahat etmez! Ancak bu kez başka bir şey olmalıydı. Gözlerinde o ihtiraslı, hırslı tanrıça bakışları yoktu. Merak ve kuruntu vardı sadece. Bu adamı neden takip ediyordu ki?

Asıl meseleden uzaklaşmamalıydım. İnanna, peşi sıra onu takip eden kadından iyice rahatsız olmuş gibi görünüyordu. İki kere, o kadınla konuşmaya çalıştı. Teşebbüslerinin ilkinde, kadın, caddenin karşı kaldırımındaki trafik lambasının yanındaydı. İnanna, ona doğru bir hamle yaptığında, kadın, hızla Doğu Nehri'nin alt tarafındaki ara sokaklardan birine dalıp gözden kayboldu. İkinci teşebbüsünü serin bir Manhattan gecesinde gerçekleştirmeye çalıştı. Barındığı hangar gibi bir deponun önüne geldiğinde dönüp arkasına baktı. Gene seni gördü, Leyla Linuri. Kaldığı yerin o kadın tarafından öğrenilmesinden müthiş bir rahatsızlık duymuştu. Kısa bir tereddütten sonra bana doğru yürümeye başladı. İyice yaklaşmasını bekledin.

“Sen...”

Devamını dinlemeden hızla oradan uzaklaştım. “Sen... derken gırtlığından püsküren kılçıklı sesi, amacıma ulaştığımı belli ediyordu.

Ben bir zamanlar bu kadının mabedinde, onun yüceliği uğruna erkeklerle yatardım. Unutmam!

O mabetteki cümle rahibenin kemikleri bile kalmadı. Halbuki o sağ, dinç, ısrarcı ama, tedirgin! Kötü bir rahibenin, usta bir sinek olabileceğine tanık oldum. Başarmıştım. Tabii asıl işimden bahsedemedim sana Leyla!

Şimdilerde Manhattan'ın batı kesiminde, adanın alt tarafında ucuz bir otelde kalıyorum. Dansözlük buralarda geçer akçe değil. Yapabileceğim en iyi işi yapıyorum. Küçük bir mahalle gazetesinde film oyuncularını arandığına dair bir ilan okuyunca hayat çizgim de iyice belirlendi. Porno filmlerde rol almam zor olmadı. Lisanı aksansız konuşmak gerekmiyor. Vücudun güzel olması, haykırıp, inleyebilmen, birkaç “derin gırtlak” numarası yeterli. Epey filmde rol aldım. Binlerce yıldır dans etmenin getirdiği esneklik, vücudumu istediğim gibi sıkıp gevşetebilmem çok işime yaradı. Bu yüzden de piyasanın iyi iş gören kızlarından oldum. Adımı Hope, soyadımı Faith koydum.

İşte böyle Leyla Linuri! Meşhur porno yıldızı Hope Faith'sin bugüne bugün. Farklı bir hayran kitlemin bile olduğunu söyleyebilirim. Hayvanlı, çocuklu, sado-mazo filmlerden gelen teklifleri kabul etmiyorum. En yüksek parayı onlardan kazanacağımı bile bile.

Oyuncular da çok eğlenceli. Kendi aralarında geliştirdikleri farklı bir lisanla konuşuyorlar. Öğrenmem zor olmadı. Her biriyle kaç filmde oynadığımı hatırlamıyorum bile. Artık eskisi kadar fazla çalışmıyorum. İnanna'yı bulduktan sonra, zamanımın çoğunu onu takip etmekle geçiriyorum.

Azgın adamlar, azgın kadınlar. Şanslı adamlar, şanslı kadınlar. Çoğunun eşi, çocuğu, sıradan hayatları var. Ekmek parası peşindeler. Filmlerimiz dünyanın her tarafında gösteriliyor, ama açık, ama el altından. Biz de gündelik yaşantının koşturmacası içinde savrulup gidiyoruz işte.

Bir de piyasaya yeni girenler var. Aygırlar, boğalar, taylar, ceylanlar. Hayvanat bahçesinin yeni tutsakları. Başka eyalet-

lerden kalkıp buralara umutla gelenler, bu işe, büyük bir prodüksiyonda rol kaparım ümidiyle başlamış olanlar. Sonra, halen o umudu taşıyanlar. Büyük-küçük, yaşlı-genç, saf-kurnaz binlercesi. Çoğu kafayı çekip veya dumanlanıp çalışır. Ama ben temizim. Hope Faith'im.

Ölmek bir şey değil. Asıl mesele, yaşayabilmek bu çağda. Lanetli bir çağ. Hatta, Leyla Linuri, diyebilirsin ki, Ortaçağ'da bile bu kadar karanlık değildi her şey.

Utnapiştım'e ulaştıran tünelin içindeyiz sanki. Gılgamış anlatmıştı. Günlerce karanlıkta yürümüş. Önceleri tedirgin olmuş, bir korku sarmaya başlamış yüreğini. Ama korkunun, kendini ele geçirmesine izin vermemiş. Yoluna devam ederken, birdenbire, karanlığa alıştığını fark etmiş. Sanki bütün ömrünü o karanlık yerde geçirmiş gibiymiş! Derken ilerisinde hafif bir loşluk belirmiş. Karanlıktan loşluğa geçmek biraz içini ferahlatmış. Loşlukta yürürken, bu defa da ona alıştığının farkına varmış. Sonunda, aydınlık görünmüş.

Acaba biz bu karanlıktan loşluğa ne zaman geçeceğiz? Bu zifiri karanlık çok yordu beni. Bu çağın bahtsız insanları farkında değiller mi karanlığın? Alışmaktan başka bir şey gelmiyor mu ellerinden? Bu soruların sonu yok mu Leyla Hope?

Yok, zamanı gelmedi henüz, aksak narların, tıksıran hatmelerin, kuzukulağı şikâyetlerinin zamanı değil.

Yarın sabah çekimine başlayacağın filmi düşün Hope Faith. Sonra gene peşine düşersin Agnes'ın. Onu çıldırtana kadar takip edersin. Anlaştık mı?

Bacak kıllarımı almalıyım. Uzamışlar gene. Jileti getirsen banyodan Hope! Doğu'da olsaydım ağda yapardım. Ama Amerika'da jilet yeterli. Yarın pürüzsüz bacaklarımla ve kalp biçiminde keseceğim, derinlik sarhoşu eden mağaramın yosunlarıyla bambaşka olmalıyım kamera karşısında. Öyle ki, bu defa kameramanın bile elleri titremeli! Her defakinden farklı bir star görmeli karşısında.

Küçük hedefler koymak ve ona ulaştıran yolda gitmek kadar insanı rahatlatan bir şey daha bilmiyorum bu dünyada.

Bir de küçük umutlar olmalı elbette!

Umarım bu kış, New York'ta önceki kışlardan daha yumuşak geçer!

İşte böyle Hope!

Başka bir mektupta görüşmek, dertleşmek üzere hoşça kal...

Sebu Baltutu

Her şeyin başladığı ve bittiği bir yer muhakkak vardır. Olmalıdır da! Mekân, yaşadığını, bir hacim kapladığını, var olduğunu ispatlamanın birincil şartı. Zamansız olabilir kişi. Şuursuz, aynasız, densiz. Lakin, mekânsız olması mümkün değil. Ada, nohut oda bakla sofa, kaya evi, denizaltı, helikopter, uzaygemisi, neyse ne, bir mekânın var olması zorunluluğu kaçınılmaz.

Bir evren evrenler içinde, bir sistem galaksiler içinde, bir gezegen sistemler içinde, bir yarıküre faraziyeler içinde, bir ülke düğümler içinde, bir bölge çözümler içinde, bir kent sanrılar içinde, bir semt sancılar içinde, bir cadde şarkılar içinde, bir sokak yarınlr içinde, bir apartman dünler içinde, bir daire bugünler içinde, bir oda kozmos içinde, bir insan kaos içinde, kâbuslar birbirine açılan; insan kan ter içinde uyanıveriyor en yiteceğini sandığı uykulardan.

Bunlar dışında sayısız mekân var ait olunan ve ait olunabilecek. Her yaşın mekânı ayrı, her devrin de.

Yalımlarla aydınlanan yollar var, mekânları bağlayan. Yollar kaşmir, ipek, turkuvaz. İyi-kötü yollar. Ortancalar, tekila kurtları, sakız rakıları, çekik gözleri Kore'nin elmas bebekli, bademden usandıran. Reddedişin, inkârın, boyun eğişin yolları.

Gidebildiğimce gittim, gücüm yettiğince. Yerleşmek gereğine inanana, yerleşik düzene geçme yaşı gelene kadar. Hiçbir yaraya çare olamayacak barlar, kaleler, istasyonlar, otel odaları. Bütün eşikler ve geçiş mekânları göz yumdular; geçtim birer birer. Hem yaşımda, hem seyahatimde ne geçişler gördüm. Anlatsam inanmaz hiç kimse. Yılan dili çatalıydı bazıları. Zorlandım. Karınca kavgasıydı bazısı, öfkelenim. Ama gittim, geçtim, döndüm, geldim. Ne yenildim ne yendim. Gereğini yaptım her yolun. Sessizliğe dillendim.

Ağzımın kıyısında, külü düştü düşecek sigaramla, sabahın kuyusundan gecenin derinine çalışırım kafesimde. Dudaklarım ağ, dillerim bal, rahmim bir mağara kifayetsiz gece kor-sanlarına, yaşarım.

Bardak parlatırım, karizma; boğuk sesimle türlü blues mırıldanırım, ambiyans; tatlı-acı bakıp karışık bir film oynatırım, *Malta Şahini*'nden *Kazablanka*'ya, aura; kepenk indirir, iki evsize para bırakıp giderim evime, tandans. Aşk öldürür, benden pas.

“Bir hayat böyle olmamalı!” dediğim çok olmuştur. Yılların renk skalası gitgide griye prim verirken, onlara rastlamam belki de hayatımın şansıdır.

Çok basit, çoktan seçmeli boktan bir hikâyeleri var. Âlem sır peşinde. Sır çok para getirdiğinde ısırır insanın vicdanını. Hepsinin vicdanı ısırık izleriyle dolu. Kanamaz olmuş. Kana-mıyorlar bu dünyanın hırsına. Sanki ölüm yok havada, karada, illa ki suda. Herkes gibi, herkes kadar göçüp gidecekler oysa.

Ölene kadar, diyorum, huzurlu yaşayayım. Mutlulukta gözüm yok. Şunca ömrüm öğretti ki, öyle bir şey zaten yoktur. Belki de biraz sevinç, biraz huzur, keyif, zevk, mebzul miktarda sükûn bir araya gelince “mutluluk” oluşuyordur. Terkibini yapamadığım bir şeyle uğraşmaktan çoktan vazgeçtim. Ölene kadar huzurlu yaşayayım demekle olmuyor. Huzur, insanı, insan da huzuru bulamıyor bir türlü.

Uzun yıllar gezdim, dolaştım. Sonunda kürkçü dükkânına dönüp, Doğu Nehri’nin aşağısında, adanın alt tarafında Deukalion Kafe’yi açtım. Oradan buradan artırıp biriktirdiğim yeşillerle, daha ziyade banka kredisi sayesinde, duvarlarını hareli aynalarla kaplattığım bar, semt ve kent sakinlerinin hizmetine girdi. Betty’nin böğürtlenli pay’ı dedin mi, orada duracaksın. Üstüme yoktur! Arada bir, “şöhretli” birinin yolu buraya düşer. Muhakkak pay yiyip giderler. Ama önce, tezgâh altında her daim hazır bekleyen fotoğraf makinemle bir fotoğraflarını çekerim, bir de peçeteye imza attırırım. Aynayla kaplatmadığım kirişlerle kolonlara bu peçetelerle fotoğrafları yapıştırırım. Madem “şöhret”ler, eh madem buraya da geliyorlar, o halde sonuna kadar sömürmekte fayda var. Hep Hollywood’la Broadway, hep prodüktörlerle yatırımcılar mı sömürecek? Biraz da biz nasiplenelim.

Hayat bana en çok bunu öğretti. Gençliğimde, sömürilmekten bıkkınlık gelmişti. En yakınlarım bile iliğime kemiğime kadar sömürüyorlardı beni. Baktım böyle olmayacak, biraz da ben sömüreyim dedim. Nasıl bir duyguymuş merak ediyordum. Güzelmiş. Gerektiğinde kafam iyi çalışır.

Bazen bir konuda konuşmaya bir başlarım, haftalar sürer istersem. Dünyadaki namussuzluk, örneğin. Bir başlasam anlatmaya, engin tecrübelerimden dolayı dehşete düşersiniz! Şaka bir yana, elli senedir dünya üstünde yürüyorum kana kana. İyi-kötü bin bir hikâye yaşadım, gördüm.

Hayatımın en güzel yıllarını Güney Kore’de geçirdim. En büyük aşkı yaşadığım zamanlar, hep “en güzel yıllar” değil midir zaten?

Kim, buğulu kadınlardandı. Ana ata mesleği dalgıçlıktı. Derinliklere tüpsüz dalıp, istiridye söküyordu kaya diplerinden. Bir dövme vardır kolumun iç kısmında ondan yadigâr: yarım kadeh şarap. Birlikte dövdürmüştük kadehlerimizi. Bir araya gelince bir kadeh doluyor; gece, kuşluk, tan demeyip kana kana içiyorduk o tek kadehi. Okyanusa dönüşüyordu gırtlaklarımızdan akan sıvılar. Tadımıza doyamıyorduk bir türlü. Nice uykusuz gecelerimiz, dalıp da dönemediğimiz derinliklerimiz vardı, anlatsam maval sanılır. Matrak, mekruh her haltı beraber yiyorduk. Bazen bir gemici düşürüyorduk. Sabaha kadar etmediğimiz kalmıyordu hergeleye. Her gelen, bir daha gelmek istiyordu bize; ama, her güzel şeyin bir kere yaşanacağını biliyorduk. Hayat bile bir kere!

Günün birinde, nasıl olduysa benden uzaklaşmaya başladığını hissettim. Eskisi gibi değildi hiçbir şey. Biliyordum, aşk da bir kere; ama hakikisi. En iyisi, terk edilmeden terk etmektir, erkeklerin yaptığı gibi.

Ölüm haberini çok sonraları aldım. İntihara meyilli bir kadındı; piçin biri de ölümünü kolaylaştırmış; bir İrlandalı gemici. Öyle demişlerdi. Paxton, bu yüzden...

Bir aşkın, bir ölümün intikamını nasıl alabilir insan? Karşındakini, bu yaşananlara neden olan insanı, aynı silahları kullanarak yok etmekten başka ne yapabilir ki?

Tesadüfler, hep tuhaf, gizemli, olağanüstü gelir bana. Paxton da, Gilles de gelip beni buldu. Paxton’ın ona olan tutkusunu anlamamak için ya ebleh olmak gerekir ya da çok az yaşamış olmak. Göğsünden boğazına, oradan gözlerine taşıyor tutku. Kendini, tutkusunu ve tutuklu olduğu adamı tutamıyor.

Aslında çok basit bir hikâye. İçine kapalı bir müşteri var kafede. Out now adında bir adam. Tuhaf isim. Ama hakikaten de öyle bir adam. Şimdiki zamanda, şu anda hep dışarıdaymış gibi. Birtakım karanlık işlerle uğraşıyor bu herif. Masum, sakın, hatta bilge bir adam gibi görünüyor, ama, değil. Bu adamın bir sırrı var. Çok para getirecek bir şey. Paxton'ın dediğine göre kurutulmuş bir tür yosun. Şapşal Pax, bu sırrı ele geçirmiş. Ancak, o da yosunla ne yapacağını bilmiyor. Ne olduğunu öğrendiği takdirde, iyi para kazanabilirmişiz. Bir biçimde Out now'ı kendisine bağlamış. O da hoşlanıyor mu, nedir, belli değil. Aklınca, heriften sırrı öğrenip dünyanın parasını cebimize indireceğiz.

Gilles'e gelince, o da aynı hesap. Out now'ın karşısına çıkmaya hazırlanıyor. Başka bir sırrı öğrenecekmiş ondan. Bakalım bunca sır içinde ben ne olacağım!

Hem Gilles'le hem de Paxton'la yattım. İkisi de sert, pürüzlü ve güzel. Gilles'le Deukalion'a geldiği gece gittim.

“Senin yerine gidelim,” dedi.

“Olmaz. Evlatlığım evde. Onun yanında işimizi göremeyiz. On altı yaşında. Tam yetişme çağı, ama, bu dünyada olan biten çok şeye yabancı henüz.”

“On altı yaşında yabancılık mı kalırmış?”

“O kendini dünyaya kapatıyor. Bir rahatsızlığı var. Otizm gibi. Ama tam öyle de değil. Tedavisi halen sürüyor. Eskisine kıyasla şimdi çok daha iyi. Hiç değilse iletişim kurabiliyorum.”

Uzatmamdan sıkılmıştı.

“Otele gidelim o zaman.”

“Evin yok mu senin?” dedim.

“Var.”

“O halde, niçin senin evine gitmiyoruz? Otel odasında sü-rünmekten iyidir ne olsa!”

“Ev, mabet gibidir. Dışarıdan kimse giremez.”

“Beni o mabedin rahibesi yap o zaman. Aksi takdirde böyle sepsert kalacaksın ortalık yerde. Mabedin tuvaletinde kendi eline teslim edeceksin asanı. Başka kimse de tadına bakamayacak. Yazık!”

Güldük. Biraz düşündükten sonra, “Hadi gidelim!” dedi. Bu karara varmasında, asasıyla sert bir biçimde oynamamın büyük katkısı vardı muhakkak. Dayanamayacak hale gelmişti.

Queens’in ara sokaklarına daldık metrodan çıktuktan sonra. Oldum olası sevemedim bu semti. Gereksiz bir tiyatrodan ucuz panolara boyanmış ferah sokaklar gibi. Bir sokaktan çok, bir dekoru andırıyor. Tipik, üç katlı, kira evlerinden birine girdik. En üst katta, ön taraftaki dairede oturuyordu.

Tırnaklarım sırtını kanatırken, gözlerim, duvara asılı halıya çivilendi. Kıpkırmızı bir halı, elle dokunmuş. Sağ tarafında küçük bir dünya figürü, kızıl fonun ortasında mavi bir ejder, hayır... Yılan... Dünyayı yutmaya hazırlanıyor. Çatallı mor dili, kıvrım kıvrım akıyor dünyaya doğru. Gözü mat yeşil, az zümrüdiye kaçmış. Bu halıyı dokuyan nasıl bir ustaymış ki, o soğukluğu, ölümcüllüğü böylesine yerleştirebilmiş o tek gözün ortasına? Pulları mavi mavi ışıldıyor. Dünyanın zırhını kuşanmış sanki; okyanusların kayıtsızlığını. Dünyanın zalimliğinden habersiz. Onun için de, belki, onca metanetli. Bu hayvanın adı hep kötülükle birlikte anıldı. Sanki her kötülükte onun payı var. Bizi bilinmedik bir yerden dünyaya düşüren odur sanki. İçimde oynayan, canımı yakan iri hayvan odur.

“Kaldır şunu hemen!” dedim en güzel ana yaklaşırken, fısıltıyla. Aldırmadı. Zevkten, acıdan ve öfkeden dolayı, inlemeyle bağırma arası bir ses çıktı gırtlığımdan.

“Kaldır!”

Hışımla doğruldu. İçim boşalmıştı sanki. Rahatlamıştım. Anlamadığımı birtakım sözcükleri mırıldanarak halıyı duvardan indirdi. Halının asılı olduğu duvara siyah boyayla “En-

kidu” yazılmıştı. Dönüp, halıyı yere bıraktı. Gelip arkama diz çöktü. İşimize kaldığımız yerden devam ettik. Çıplak duvar çok daha iyi göründü gözlerime. Ağzımı kapatıp, hiddetle omzumu ısırdı. Çılgılığım avucunda kayboldu. Kulağıma fısıldadı:

“O, dünyanın durumudur. Düşmanı unutmamak için astım.”

Sonraları her buluşmamızda, o halıyı duvardan indirmiş olduğunun farkına varacaktım. Sık sık buluşuyorduk, onun evinde. Derken, doğum günümde eve davet ettim onu.

Evlathığım Enrique, şık bir takım elbise giymişti. Onu “özel bir adam”la tanıştıracığımı söylemiştim. Heyecanlıydı.

Evet, Enrique’i de anlatmalıyım size. Müthiş bir delikanlı adayı Enrique. İki yaşındayken, uluslararası hizmet veren bir yetiştirme yurdundan aldım onu. Binlerce formaliteyi yerine getirdikten sonra tabii ki. Önceleri tuhaf davranışları vardı. Herhangi birinin ona dokunmasından zerrece hoşlanmıyordu. Dokunmaya, sevmeye çalıştığımda bir anda, sessiz sedasız, ortadan kayboluveriyordu. Sonra bu rahatsızlığının üstüne gitmeye karar verdim. Eve getirdiğim doktorlardan birine, her nasılsa kanı ısınıverdi. Doktor Terra ile birlikte, Enrique için elimizden gelen her şeyi yaptık. Bu uzun yıllar, bana insan olduğumu, başka bir insan için sorumluluk duyarak yaşamının önemini öğretti. Sorumluluk daha olgunlaşmamı sağladı. Yoksa, halen çift örgülü saçlarıyla, çillerinden nefret eden, kiraz dudaklı, yeniyetme bir kız gibi ortalarda geziniyor olabilirdim. Bu yüzden büyük bir minnet borçluyum Enrique’e. Özel eğitim veren okullardan birine yazdırdım onu. Oradaki çevresinden memnundu.

İlk kez gelip bana sarıldığında on üç yaşındaydı. Gözyaşlarına hâkim olamamıştım. İnanılmaz bir sevinç büyüdü içimde. Nihayet, çabalarımın semeresini alıyordum.

Enrique, daha yeni yeni insan içine çıkmaya başladı. Hâlâ da, insanlarla bir arada bulunmaktan hoşnut olduğunu söylemek mümkün değil. Onun Gilles’le tanışması benim için çok önemli. Sevecek miydi?

Arada, Paxton’la buluşmayı da sürdürdüm. İş ve yatak ortaklığımız devam ediyordu. Paxton işinin ehliydi. Hatta, yatakta Gilles’den daha iyiydi. Ancak yeteri kadar incitmeyi, can yakarak zevk vermeyi beceremiyordu. Gilles ise bu konuda muhteşemdi. Pax, bazen vücudumda gezerken rastladığı yeni izleri soruyordu bana.

“Burası ısırlmış. Omzun neden çürümüş?”

“Kes artık!” dedim bir gece. “Yalnız senin olmamı mı bekliyorsun? Mümkün mü bu? Elbette başkaları olacak. Benim yaşımda, dünyanın kanunu bu!”

“Hani uzun zamandır bir erkekle beraber olmamıştın? Neredeyse kolunun iç kısmındaki dövmeyle unutmuştun?”

“Hesap mı vereceğim sana?” dedim.

Bir daha da sormadı vücudumdaki izleri. Galiba sormaya cesaret edemedi. Paxton’la genelde onun evinde buluşuyorduk. Nadiren de olsa Deukalion’a geliyordu, işimizi orada görüyorduk. Hatta bir keresinde barda oturan bir müşteri varken düzüştük. Yaşlı bir kadın çilekli milk-shake istemişti. Bu kadınla sohbet ederek içeceği hazırlarken, Pax alttan beceriyordu beni. Yaşlı kadın arada çıkardığım tuhaf seslerin ve hıçkırıkların nedenini anlamamıştı. Büyük olasılıkla, tikli bir bar sahibiyle karşı karşıya olduğunu düşünmüştü. Gözlerim yaşıyordu ve hıçkırıyordum. Pax en güzel noktayı bulduğunda ıpıslaktım. Gözlüklerinin camını temizleyen müşteriye, o güne dek yaptığım en lezzetli, malzemesi fazla fazla konulmuş milk-shake’i hazırlamıştım. Tabii, çok uzun süre beklemek zorunda kaldı yaşlı kadın.

Pax, eski bir aşk ilişkisini açıkyüreklilikle anlattı bana. Hatta, kolumun altındaki dövmeyle, sevgilisinininkine benzettiği

için, görür görmez benden etkilendiğini söyledi. Derken, bütün hikâyeyi öğrendim. Kim'in tercih ettiği adam, zamanlar sonra karşımdaydı işte! İntikam tatlı bir duygudur. Hele de, huzur dediğimiz bir tekdüzeliği yaşamaktan bıkmışsanız, daha da tatlılaşır intikam.

Kısa sürede, hayatıyla ilgili birçok bilgiyi aldım ağzından; salı günlerini, yeraltı hikâyelerini, en önemlisi, müthiş birine âşık olduğunu... Ama kime âşık olduğunu söylemedi.

Birkaç gün takip edince, o zamanlar için bana inanılmaz gelen, ama sonra, tüm kalbimle şükrettiğim gerçeği öğrendim. Gilles'le birlikteydi. Sırılsıklam âşıktı.

İntikam tatlı bir duygudur. Demiştım ya!

Gilles, o gece Enrique'in gönlünü fethetti. Canım Enrique'im ilk defa, kahkahalardan kırılarak bir adama sarıldı. Bir an, ama sadece bir an için, mutlu bir aile tablosu çizdiğimizi düşündüm. Sağlam yapılı, sert, ama altın kalpli baba, geç anne olmuş, sevgi dolu bir kadın ve ikisinin dünya yakışıklısı oğlu. Enrique, can yakıcı yakışıklılıkta bir genç adam olma yolunda hızla ilerliyordu.

Gilles ile olan ilişkim, kelimenin tam anlamıyla müthişti. Ona aittim. Acı vermeyi, beni bazen kendisinden nefret ettirmeyi iyi beceriyordu. Bağlanmıştım, ama, kölesi olmayacak kadar çok yaşamış olduğum için şanslıydım. Gilles'in Pax'le buluşmalarını, ikiye bölünen yaşantısını gözlemledim. Çok mutsuz olduğunu biliyordum; bazen bir çocuk kadar korunmaya muhtaç olduğunu da. Bu da beni ona daha çok bağlıyordu.

Pax'in gözleri sıırılsıklam âşık bir delikanlınıninkiler gibi. Gilles'inkiler ise, anahtarını bekleyen bir çift kilit, antika bir kapının üstünde. Bazen, anahtarını bulup açacak gibi oluyorum o kapıyı. Kapının arkasında, benim bile görmekten korkacağım kadar çok acı var. Kesif, gözün gözü görmediği, çıldırtıcı bir acı. Hissediyorum; hemen elimi çekiyorum anahtardan. Bir

an için birbirimizden uzaklaşıp, sonra tekrar gündelik yaşantımızın akışına ayak uyduruyoruz. Uyduruyorduk.

New York'a kış yaklaşıyor. Buz gibi olur buranın kışları. Düz sokakları, parkları saran tipi, insanın gözlerindeki bütün kederi, acıları örter. Kocaman kent, kara teslim olur. Christmas yaklaştığında, çehresi birden değişir kentin. Evsizler, işsizler, yoksullar, kimsesizler için değişen bir şey yoktur elbet. Ama biz, bu düzeni ayakta tutan, işleten, kentin diğer sakinleri, bu farklılığın tadını çıkarırız.

Paxton'ın o karanlık balkonda bizi izlerken, yüzünün aldığı ifadeyi merak ediyorum. Umarım ve dilerim, korkunç bir acı çekmiştir. O geceden sonra bir daha beni aramadı. Deukalion'a da gelmedi. Ben, dudaklarımda her zamanki iğreti gülümsememle bardakları parlattım, kokteyller hazırladım, omletler yaptım, kahkahalar patlattım. İntikam, tatlı bir duygu.

Sağanağın ardında, bir sevgili müsveddesinin, âşık olduğu adamın dudakları, o müsveddenin birlikte olmaktan zevk aldığı kadın tarafından emilirken, nasıl acı duyduğunu, ancak âşık bir kadın anlayabilir. (Karışık bir cümle, hayat gibi!)

Kar; bahçeleri, avluları, meydanları örtecek. Noel babalar yollarda, mağaza önlerinde, alışveriş merkezlerinde, ellerinde zilleri çalarak yeni bir dünyanın başlangıcını muştulayacak. Sahte de olsa, yeni dünya!

Enrique bu aralar çok mutlu. Gilles hakiki bir baba gibi davranıyor. Arada, Enrique'i alıp dışarı çıkarıyor. Sinemaya, tiyatroya gidiyorlar. Broadway'deki birçok oyunu izledi Enrique. Sinema ve tiyatrodan nefret ettiğim için asla onlara katılamıyorum. Hatır için bile olsa, o kadar fazla yalanı, sahte hayatı, umut kırıntılarını seyretmeye takatim yok.

Bu iki adam sayesinde, çocukluğumdan beri mutlu bir ailenin özlemini çektiğimin farkına vardım. Hafta sonları, otomo-

billlerine atlayıp pikniğe giden, cuma günleri geleneksel barbekü törenine hazırlanan bir aile. Easter'da, Thanksgiving'de küçük bir Amish kasabasına gidip birkaç gün için de olsa uygarlığın nimetlerinden uzakta, doğal bir yaşam sürdüren sevimli bir aile. Yaz tatilinde hep birlikte Avrupa turuna çıkıp eski görkemli şatoları, müzeleri, kentleri gezen ideal bir aile. Bazı geceler çocuklarının ellerinden tutup önce dondurmacıya, oradan da lunaparka giden, korku tüneline çılgık çılgıca bağırان, en çok da kahkaha aynalarını seven, sıradan bir aile. Biraz Amerikan gotiği, biraz ellili yılların şarkıları, özellikle rock, kökenlerine inilince country, bir Akdeniz dokunuşu da fena olmazdı, Napoliten belki. Taktım bu aileye!

Annemi erken yitirdim. Nevada'dan karayoluyla New York'a gelirken, yol boyunca, konakladığımız her kasabada bir-iki adamla yatmıştı. Hayal meyal hatırladıklarımın biri bu. Ona ait hatırladıklarımın. Erkeklerin ve kadınların koununda inleyen, gözyaşlarını salıveren bir anne. Bir gümüş bileziği vardı, onunla gömülmüştü. Bileziğe takılı gümüş kalbin içinde, bir şipşakçıda çekilmiş, kara kaşlı, kara gözlü, kapkara bakışlı bir adamın fotoğrafı.

“Bu senin baban Betty,” demişti bana.

“Nerede şimdi?”

“Kayıp.”

Başka bir şey anlatmamıştı o konuda. Hayal meyal dedim ya, bir bakışı kalmış, kara.

Demek, sevmiş o adamı. Fotoğrafiyla gömüldü.

Yetimhane yıllarım farklı tecrübelerle doludur. Anlatsam roman olur cinsinden. İyisi mi, bana kalsın.

Hamamböcekleriyle dolu yıllar yaşadım. Dünyanın her tarafında değişmeyen bir onlar var. Hızla kaçışan, kahverengi ya da kara, pırıltılı, kaygan yaratıklar. Çocukken bu böceklerden çok korkardım. Açacağım dolaplardan, çekmecelerden,

aniden fırlayacaklarmış gibi gelirdi. Annem de korkardı onlardan, hatırlarım. Belki onun annesi de korkmuştur. Daha önce, onunki de. Belki de biz kadınlar, nesiller boyu hep aynı şeyden korktuk: hamamböceklerinden. Biz ölüyoruz, gömülüyoruz, yakılıyoruz, küllerimiz vazolardan açık alanlara savruluyor. Hamamböcekleri hâlâ var. Nagasaki'ye bomba atıyoruz. İnsanlar, binalar, eşyalar mahvoluyor. Onlar hâlâ var. Yok olması gereken her şey fazlasıyla var bu dünyada.

Bu kadar gezmiş, yaşamış olmasam, sadece geçtiğim eyaletlerden bahsederdim. Sıradan hayatlardan. Batı ve Doğu'dan. Daha rahat olurdu içim. Belki de hiçbir şeyden bahsetmeden sakın sakın yaşadım. Halbuki şimdi rahatsızım.

Enrique'in vücudu kapkara kıllarla kaplandı. Oğlum, gözlerimin önünde, neredeyse benden habersiz büyüyor. Gitgide yaş aldığını, masum bir çocuktan her şeye hazır bir genç adama dönüştüğünü yavaş yavaş fark ediyorum.

Ben artık küçük bir kasaba motelinde, odamda oturup televizyonda neşeli bir sohbet programını seyretmek istiyorum. Yurttaşlarım gibi mutlu ve kaygısız olmak istiyorum. Bir yığın abur cubur yiyip, Nazilerin kötülüklerini anlatan haber programları seyretmek, eğitim sorunları üzerine tartışmalar izlemek, ama bunları umursamamak istiyorum.

Gilles müthiş sıkıntılıydı. Ne olduğunu sormuyorum, o da bir şey söylemiyor. Sinirlerim gerildi. Brooklyn Köprüsü'nden atlamak istiyordum; istiyorum. Evindeki çekyatın altından sarkan kızıl naylon parçasını görüyorum. Daha önce Pax'in bana gösterdiği naylon bu, şu sırrı saklayan. Gilles duştan çıkınca, neler olduğunu soruyorum ona.

Paxton'dan konuşuyoruz ilk kez. Diğer ilişkisini anlatıyor bana. Bildiğim bir şey ne kadar sıkabilir ki canımı? Ama öfkele-niyorum için için. İlişkilerinin bittiğini söylüyor. İçi şimdi daha rahatmış. Paxton, artık buralarda değilmiş. Gitmiş, uzaklara.

Neler oluyor? Neden hiçbirimiz hiçbir şey anlamıyoruz? Neden her şey böyle kopuk ve birbirinden bağımsız?

Gitmeden sırrı ona vermiş. İmkânsız bu! Paxton için o sır her şeyden daha önemliydi. Tutku hariç. Ama şunu da biliyorum ki; hiçbir tutku, o hisli İrlandalı'ya bunu yaptıramaz. Bilmiyorum artık.

“Neden canın sıkılıyor peki?”

“Bilmiyorum.”

İşte beni yaralayan anahtar kelime: “Bilmiyorum!”

Anlatmadığı bir şeyler var, birçok şey. Güvenmiyor, bana inanmıyor. Doğulusu da Batılısı da değişmiyor bu erkeklerin. Aynı tohum, aynı gen, aynı insan. Susuyorum. Sessizlik kuruyor. Aşk böyle olmamalı ama, elinde değil insanın.

Bir karar arifesinde mi, bilmiyorum. Kararım ne zaman uygulamaya geçecek, bilmiyorum. Ama, bir sona doğru yaklaşmakta olduğumuzu hissediyorum. Son sürat yaklaşan sonlar beni ürkütür.

Enrique gittikçe aksi bir genç adam olmaya başladı. Galiba ergenlik çağının sıkıntıları ve bunaltıları. Daha genç yaşımdayken bir evlat edinseydim daha iyi olurdu elbette. Ama hazır değildim. Hem, Vietnam'da yaşanan ve yaşatılanları iyice öğrenip vicdan azabını tanımam, ancak, olgunlaşmaya başladığım zaman diliminde mümkün olmuştu. Bu azabı dindirmek için, Vietnamlı bir çocuğu evlat edinmek istedim. Ülkelerarası yazışmalar, bürokrasi derken yıllar geçti. Sonunda Enrique bana verildi. Geldiğinde bambaşka, Asyalı bir adı vardı. Enrique adını ben verdim ona. Hayatımda ilk defa kiliseye gitmeyi göze alıp, vaftiz ettirdim onu. Çocuğun, diğer orta halli ailelerin çocukları gibi normal, sağlıklı, güzel bir yaşantısı olmasını istedim. İstemekle olmuyor tabii. Olmuyormuş.

Deukalion'un müdavimi Mack'le evlenmeyi bile düşündüm bir ara. Bana tutkun bir herif bu Mack. Aslında, ciğ-

ri beş paradan çok daha fazla edenlerden. Adam gibi adam. Enrique'e iyi bir baba olacağını düşünmüştüm. Sırf bunun için bile evlenebilirdim. Sonra, herifin zaten evli olduğunu öğrendim. İyi adamlarla yalnızca evlenilir; onların da çoğu daha önceden kapılmıştır zaten. Ya da sohbet eder, arkadaşlık kurarsın iyi adamlarla. Kötülerine ise âşık olup sürünürsün. Hayatın basit kanunlarından bu.

Kim'in yumuşak tenini, porselen yüzünü, sırça omuzlarını özlüyorum; en çok da, arası perdeli ayak parmaklarını. Dilimi o perdelerde gezdirdiğimde nasıl da keyifle güldüğünü hatırlıyorum. Arkalarından gelen ışığı gözlerimde süzdüğüm, tek perdesinde bile Latin haritalar gezdiğim güzel parmaklarını Kim'in. İstiridyelerini aralayıp, sağ göğsümü yavaşça içine kaydırduğimde, mememin ucu ufak hışırtılarla incisini okşarken, çıkardığı iniltileri özlüyorum. Kim, neden bu kadar erken, bunca sebepsiz?

Deukalion adını sevdim de koydum. Bir tarz, bir hava veriyor dükkânıma. Sağanağın getirdiği ölümden kurtulan bir adamın adı Deukalion. Yunan adalarından birinde geçirdiğim bir tatilde dinlediğim söylencenin kahramanı. Tufandan kurtulan ilk mitolojik kahramanmış. Etkilenmişim. Yıldırımlar, şimşekler, suyla örtülen bir dünya ve kadere karşı duran bir adam. Çok daha sonra, Ortadoğu'ya yaptığım bir gezi esnasında, aynı söylencenin bambaşka bir kahramanın adıyla anlatıldığını öğrenmişim. Utnapiştım diye bir adamın tufandan kurtulduğu bu söylence, Deukalion'unkinden çok daha eskiydi. Ama, Deukalion adı kalbime kazınmıştı bir kere. Bir Arap ülkesinden sonra gittiğim Türkiye'de, Ağrı adında bir dağın yamacında, bambaşka bir tufan söylencesi daha işitecektim. Onun kahramanı da başka bir adamdı. İçlerinde en eski olanı Utnapiştım'di. Ama yok! Varsa yoksa Deukalion. Belki de, Yunanistan'ı uygarlığın beşiği olarak öğrettiklerin-

den, bu isme takılıp kalmıştım. Halbuki hayat, çok daha eski uygarlıkların varlığını öğretti bana. Ama, zamanla...

Galiba, olanların farkına çok daha önceden varmıştım. Anlamak istememiştim. Reddetmiştim. Kafamdan uzaklaştırmıştım. Alakasız şeylerden bahsedip durmuştum. Yüzleşmekten korkmuştum. Ama, önünde sonunda görmek zorundaydım olanları.

İşte çok fazla yorulduğumu, yıprandığımı kabul ettiğim zaman bir yardımcı almaya karar verdim. Gazeteye ilan verdim. New York Üniversitesi'nde güzel sanatlar bölümünde okuyan July, başvurular içinde en uygun adaydı. Artık hoş bir yardımcım var. Ona ablasıymışım gibi davranıyorum. Bazen bundan huzursuzluk duyuyor ama, genelde memnun. Ona iyilik etmeye çalıştığımı görüyor.

Sam ile Ed, bir ilahenin barda çalışmaya başlamasından dolayı çok mutlular. Artık, eskisinden daha uzun süre kalıyorlar barda. Pek fazla da tartışmıyorlar. July'dan önce kedi köpek gibiydiler. Yalnız Agnes memnun değil bu durumdan. Bazen July'a kötü kötü bakarken yakalıyorum onu. Geçende dayanamayıp sordum:

"Agnes niye öyle nefretle bakıyorsun şu kıza? Sana kötü bir şey mi yaptı? Bir terbiyesizlik filan?"

"Yo..."

"Öyleyse neden böyle nefret dolu bakışların?"

"Boş ver!"

"Hakikaten merak ediyorum. Bir şey mi oldu? Yoksa birini mi hatırlatıyor sana?"

Agnes'in çenesi kasılıyor.

"Kimi hatırlatıyor Agnes? Hadi ama!"

"Eski bir arkadaşımı. Bana kazık atan birini. Adını bile..."

"Ama July, o arkadaşın değil. Arkadaşın her ne halt yaptıysa, acısını bu kızdan çıkarırcasına bakma Agnes. Sakin evimizde böyle tuhaf sıkıntılar çıkmasını istemiyorum. Anlaştık mı?"

Agnes'in bana ilk kez nefretle baktığını görünce, içimde derin bir sıkıntı belirdi. Müdavimlerden birini kaybetmek üzereydim anlaşılan. Açıkçası, bunca dert içinde umurumda da değil! Biraz sakinleştikten sonra, soğuk bir gülümseme belirdi Agnes'in yüzünde:

"Sen bana bakma. Bugünlerde sinirlerim biraz bozuk. Farkında mısın, bir kadın beni takip ediyor!"

"Neden?"

"Nedenini bilsem! Aniden ortaya çıktı. Her gittiğim yere peşimden geliyor. Artık, peşimde değilse bile, izleniyordum gibi hissediyorum. İş çıkırından çıktı."

Gerçekten de çok sıkıntılı görünüyordu.

"Polise şikâyetle bulunsana!"

"Bu ülkenin kanunlarını bilmiyormuş gibi konuşuyorsun Betty! Seni öldürene kadar kimse karışamaz. Her sapığın gezme özgürlüğü Anayasa'da garanti altına alınmıştır!"

"Peki kim bu kadın? Eskiden tanıdığın biri filan olmasın?"

"Kesinlikle tanımıyorum onu. Belki şu anda bile takip ediyordur beni."

Tedirgin bir biçimde dışarı bakıyor.

"Merak etme vazgeçer. Başladığı gibi biter," deyip tezgâhın arkasına geçiyorum. Benim derdim bana yeter.

Hafta boyunca müthiş bir bunaltı ve sıkıntı yaşıyorum. Enrique'in huzursuzlukları, işyerindeki tatsızlıklar, Gilles'in gitgide benden uzaklaşmaya başladığını hissetmem iyiden iyiye yoruyor beni. Cuma akşamı kafeyi July'a emanet edip işten erken çıktım. Açılmak için Doğu Nehri kıyısında yürüdüm biraz. Korkunç bir trafik vardı gene. Otomobiller itiş kakış, bitpazarındaki Japon turistler gibi geçip gidiyordu solumdan. Manhattan'ın yukarısına doğru yürüdüm biraz. Baktım bu yürüyüş sıkıntımı artırmaktan başka bir boka yaramıyor, bir an önce eve gidip dinleneyim diye, bir taksiye atladım. Şoföre

adresi söyleyip sigaramı yaktım. Adam dikiz aynasından aksi aksi yüzüme baktı. Aramızdaki cam bölmenin altındaki hoparlörden sesini işittim:

“Bayan, o sigarayı söndürün lütfen. Arabamda sigara içemezsiniz!”

“Arabanın da, senin de canınız cehenneme!”

“Terbiyenizi bozmayın lütfen! Arabada sigara içilmeyeceğine dair levhayı gördünüz.”

“Sigaramdan vazgeçmeyeceğim. Ayrıca böyle davranmaya devam edersen çok iyi bir bahşişten mahrum kalacaksın!”

“O zaman iş değişir. Aslında bu şirket kuralı. Benim umurumda değil. Lütfen sigaranızı söndürmeyin bayan.”

“Hiç niyetim yok zaten!”

Paranın asal değer olarak parladığı bir dünyada yaşamının keyfini çıkardım eve gidene kadar.

Alt kattaki İtalyan kadınla selamlaştık. Her gece dayak yiyen, ancak gene de kendini döven ayıya tapan, silik bir kadın. Acıdığım için selam verdim. Sonra eve girdim.

Hava iyice kararmıştı. Sessizlik. Erken inen gece.

Hıştırtılar. Loşluk.

Fısıltılar.

İki ses. Boğuk.

Soğuk. Evden değil, yürekten gelen bir soğukluk. Evi saran, hatıraları kuşatan.

Salona dışarıdan vuran ışıklar. Sokak lambası loşluğu derken.

Gözlerim karanlığa alışıyor.

Enrique’in gözlerine düşen aydınlık. İki çizgi artık, çekik gözleri. Sonra açılıyor, kapanıyor, açılıyor. Acı çekiyor.

Hayır! Hayır! Hayır!

Gerideki gölge dizlerinin üstüne çökmüş. Gölge değil artık, heykel. Değil. Tanıdığıma tanıklık ettiğim gövde o. Gilles.

İleri geri hareket ediyor. Hızla, hırsla.

Hayır!

Enrique zevk denizlerinde. Gilles, yüzü vahşi, vücudu vahşi. Ellerini Enrique'in kasıklarına geçirmiş. Eski bir av gibi.

Hayır!

Nefesim kesiliyor.

Enrique haykırıyor. Lavlar başlarından aşağı. Yanıyor, yakıyor.

Biliyorum. Gilles'de hazzın sesi:

"Enkidu!"

Artık biliyorum.

"Gılgamış!" Haykırıyor Enrique. "Kal orada!"

Kapının yanındaki bronzdan yapılma şahin heykelini alıyorum elime. Sert gagası ayama gömülüyor. Acı! Ama, daha az içimdekinden.

Çılgılık atarak üzerlerine saldırdığımda ayrılamıyorlar birbirlerinden. Sımsıkı kenetlenmiş, öylece bakıyorlar yüzüme. Korkmuyorlar.

Bir an Enrique'le göz göze geliyorum. Kalakalıyorum. Gece ışıklarının düştüğü o gözlerde gökyüzünün bütün haşmeti duruyor. Sonsuzluk gibi bakıyor içime. Uçsuz bucaksız. Enrique başka bir adam. Fütursuz, âşık, bağışlanmamış. Nasıl olduğunu bilmiyorum ama, ölümsüzlük diye bir şey varsa, böyle olmalı diye geçiriyorum içimden. Heykel elimden düşüyor. Ağlayarak halının üstüne bırakıyorum kendimi. Kısa bir tereddüitten sonra, şesleri, kaldıkları yerden devam ediyor.

"Daha derine!.. Daha da!"

Haykırıyorum. Gözlerimin matlaştığını, gözbebeklerimin kaybolduğunu hissediyorum. Gözlerimde Gilles'in bakışları duruyor. O bakışlar, çok eski bir fotoğraftaki babamın bakışları.

Şefkatli sesini duyuyorum Enrique'in. İlk defa bu kadar içten, bu kadar güzel. Acı, haz ve şefkat iç içe o seste. Eski bir söylenceyi anlatırmış gibi.

“Anne!” diyor.

Yüzüne bakamıyorum. Göreceklerimden korkuyorum.

“Anne! Senin de hep dediğin gibi; ‘hayat bir kere!’ Ötesi yok bunun.”

Gülümsediğini hissedebiliyorum.

Yapabileceğim tek, belki de en iyi şeyi yapıyorum: Elbisemi çıkarıp usulca süzülüyorum aralarına.

Enrique dönüp, “Bütün yaptıkların dokuz inç için miydi?” diyor. Gülümsüyor sonra. Gözlerimden yaşlar akarken ağzımı açıyorum. Tıpkı o Norveçli ressamın tablosundaki insan gibi.

Geceler uzuyor, kış geliyor.

Samnu
Namlugallu

“Bir gün geleceğini biliyordum.”

“Geleceğimi biliyordum.”

“Yosunu yemiştin. Söylenceler yalan söylüyordu.”

“İnsanlar yalan söylüyordu... Üşüteceksin!”

“Yo, alışkınım rüzgâra. Ne kadar sert eserse o kadar dik durabiliyorum.”

“Fırat’ın rüzgârına benzemiyor, bu, New York rüzgârı.”

“Üşümüyorum. Alıştım artık. Her kış gezinirim Doğu Nehri kıyısında. Zamanlardır! Ölmeyiz ya! Üşürüz, geçer.”

“Hiç değişmemişsin.”

“Sen de. Aynı tutkun, aynı bitkin. Ama başka bir bakış var bu çağdaki gözlerinde. Evvel eski yalanlardan kalma. Haksız.”

“Bana kızgın mısın?”

“Ben sana hiç kızmadım ki!”

“Çünkü sevdin beni Utnapiştım. Gerçekten sevdin. Kalbinin derinlerinde, hatta bakışının kıyısında sevdin.”

“O kadar emin olma!”

“Eminim. Yoksa, çaldığım yosunu, istediğin zaman, istediğin gibi geri alabilirdin. Ursanabi’ye, Akrep-adam’a, Şarap-kadın’a aldıratabilirdin. Dönüşümü engelleyebilirdin.”

“Değmezdi. Beni kandırmıştın.”

“Senin tarzından hoşlanmıştım.”

“Hayır. Sadece korkuyordun. Ölümünden kaçma hususunda, müthiş bir dürtü vardı içinde. Enkidu’nun ölümü içine korkuyu yerleştirmişti. Bütün cesurların yaptığını yaptın. Korkudan, ancak onunla yüzleşerek kurtulabilirdin!”

“Yani, ölümün kıyasına gelmem gerekiyordu.”

“Kesinlikle.”

“O kıyıdan kaç kez hangi denizlere açıldığımı bilmiyorsun bile! Hiçbir şey içimdeki ölüm korkusunu geçiremedi.”

“Mademki o kadar tutkundun Enkidu’ya, niçin ölüp de ona ulaşmayı denemedin?”

“Bilmiyormuş gibi konuşuyorsun! Ölüm bir uzak diyar. Yollarında bir ruh, diğerini bulamaz. Hem, Enkidu’nun ölü müydü beni öylesine korkutan.”

“Gerçek nedenin neydi ölmemek için? Onu söyle.”

“Can kıymetli Utnapiştım. Çok kıymetli.”

“O sırrı sana vermek istememiştım. Mutsuz olmanı istemiyordum.”

“Başkalarına vermeye çalıştığın bir sırrı neden benden sakındığını anlamıyordum.”

“Çünkü, ölümsüzlük bir lanetti Gılgamış. Bu lanetten seni sakınmak istemiştım. Halbuki sen, sınır tanımaz hırsınla o laneti benden gizlice aldın, kuşandın!”

“Böyle olacağını bilmiyordum.”

“Günün birinde beni tekrar bulacağını biliyordum.”

“Çok sıkıntı çektim Utnapiştım. Sıkıntı dolu sayısız günler ve geceler geçirdim bu boktan dünyada. Nihayetinde, sana ulaşmam gerektiğini anladım.”

“Yaşamak istemiyor muydun? Dilediğin kadar yaşıyorsun işte!”

“Sen benden çok daha uzun zamandır yeryüzündeydin Utnaşıştım. Tecrübeliydin. Neler olacağını iyi biliyordun, ama anlatmadın bana.”

“Anlatsaydım da inanmazdın Gilgamiş. Hırs, gözlerini kör etmişti. Hırsın kuntlaşıp, dikilmişti karşına. Mademki yaşamak istiyordun, o halde, yaşamalıydın!”

“Sırf bunun için çaldım yosunu.”

“Sadece bir imtihana tabi tutmuştum seni. Kazandığını sandığın anda da kaybettin.”

“Cezayı ödül sanmışım Utnaşıştım. Bir ılgarcıdan farkım yoktu.”

“Yosunu alıp almayacağını merak etmişim.”

“Nesini merak ediyorsun? Alacağım gün gibi ortadaydı. Onca yolu tepip onun için gelmişim yanına.”

“Beni sevip sevmediğini anlamak istemişim.”

“Seviyordum. Sevmiştim. Ancak, oraya ne için geldiğimi biliyordun. Aşk beni yolumdan saptıramazdı. Bunu anlamış olmalıydın.”

“Anlamıştım Gilgamiş. Belki de, sırf bu yüzden cezayı bulman gerekiyordu. Onun için o kadar kolay alabildin yosunu. Sana izin verildi.”

“Bunu anladığımda iş işten geçmişti zaten! Belki de, beni hiç sevmemiştin Utnaşıştım.”

“Belki de. Demiştin sana, sevdiğime emin olma! Cambazlık, ateşbazlık, oyunbazlık zor zanaattır.”

“Buraya niçin geldiğimi de biliyorsun.”

“Evet. Aslında, beni niçin aradığını, bunca zamandır, sonsuzca, beni neden bulmak istediğini biliyorum. Elde ettiğin o sır, senin için sonsuz bir mutsuzluk ve sıkıntı kaynağı olduğundan, ondan kurtulmak istiyordun.”

“İstiyorum!”

“Hayır. İstiyordun. Ama artık istemiyorsun. Hem zaten, ben sana o konuda yardımcı olamazdım ki! Bir yandan ölüm-süzlüğü seçtin, diğer yandan da hem âşık hem de ölümsüz olarak her gün ölmeyi seçtin. Seni hiç kimse kurtaramaz. Hiç-bir güç de!”

“Dondurma yiyelim mi?”

“Bu soğukta mı?”

“Ölmeyiz ya Utnapiştım!”

“Maalesef Gılgamış... Ölmeyiz.”

“Şu dondurmacıya girelim. Bu saatte bu civarda başka açık yer bulamayız. Ya da istiyorsan şehrin merkezine doğru yürü-yelim.”

“Evet. Ama adanın tam kalbine gidelim. Beşinci Cadde'den gidelim. Orada doğru dürüst bir dondurmacı bulup alırız dondurmamızı. Burada bir çetenin saldırısına uğramak iste-miyorum.”

“Ölmeyiz ya Utnapiştım!”

“Paxton... Ne oldu ona?”

“Bilmiyorum.”

“Bence çok iyi biliyorsun!”

“Doğrusunu mu istiyorsun Utnapiştım?”

“Yalnızca doğruyu!”

“Paxton bana deliler gibi âşık oldu. Uğrumda her şeyi ya-pabilirdi... Ursanabi'ye ne kadar benziyordu değil mi?... Öldü-günü bilmesem, kayıkçı olduğuna yemin edebilirdim.”

“Bazı varlıklar orijinaldir. Kimseye benzemezler. Sokakta binlercesine rastladığımız sıradan yaratıklar değildir onlar. Ursanabi tekti. Ama, senin anlamadığın: Paxton da tekti. Ne oldu ona?”

“Burayı terk edip uzaklara gitti.”

“Tozlar Evi'ne mi?”

“Emin ol, bilmiyorum. Benim başkasına âşık olduğumu öğrendi.”

“Demek Enkidu’yu buldun sonunda!”

“Evet.”

“Artık onu kaybetmezsin. Hele de yosunu yedirdikten sonra!”

“Nereden biliyorsun?”

“Tarihinden eskiyim. Tecrübe insanı özgürleştiriyor. Tıpkı kutsallık gibi. Sistemin dışına çıkabiliyorsun.”

“Anlamsız konuşuyorsun Utnapiştim.”

“Anlamadığın her konuşma, anlamsız değildir. Paxton, yosunu Doğu Nehri’nin dibinden çıkardı. Ölümü göze aldı bunu yapmak için. Sonra, bu yosunun sırrını öğrenmeye çalıştı. Anlamlandıramadığı bir şeyler olduğunu seziyordu. Sırrı öğrenebildiği takdirde, çok miktarda para kazanabilecekti. Ne olsa, burnu para kokusunu iyi alırdı.”

“Nereden biliyorsun yosunu çaldığını?”

“Ben aptal değilim Gilgamiş. Bu dünyanın basit bir kuralı var: Eğer hep aynı noktaya bakarsan, o noktanın her baktığında biraz daha farklılaştığını görürsün. Derken, bir gün, o noktanın, artık ilk baktığındaki nokta olmadığını anlarsın.”

“Bu ne demek şimdi? Artık boktan televizyon filmlerindeki o yaşlı Uzakdoğulu karate hocaları gibi konuşmaya başladın!”

“Halen değişmeyen şeyler olduğunu görmek de güzel! Espri anlayışın gibi. Tabii teknolojiye ayak uydurmuş, o başka. Ancak halen eski sığılğında!”

“Ben şikâyetçi değilim! Ne anlatmak istediğini söyle, yeter.”

“Paxton, o noktaydı. Kızıl torbayı nehre bıraktığım yer, o noktaydı. Şimdi de sen, o noktasın, o noktadasın. Yosunu ne yaptın Gilgamiş?”

“Neli dondurma istiyorsun?”

“Sade.”

“Bana da çikolatalı.”

“Yosun, Gılgamış, ne yaptın yosunu?”

“Dondurmacı aval aval yüzümüze bakıyor. Lisanımız tuhaf geldi. Bekle de çıkınca konuşalım!”

“Umurumda değil. İsteddiği kadar baksın. Yosuna ne oldu?”

“Paxton, gitmeden önce, onu bana verdi.”

“Ne diye yaptı bunu?”

“İhtiyacım olduğunu anlamıştı. Ve bana âşıkı.”

“Ölümü isteyen bir adam niçin ölümsüzlüğün sırrını geri alsın ki? Yeni bir ruh dostu bulduğu ve onu kaybetmemek istediği için mi?”

“Bildiğin şeyleri ne diye soruyorsun Utnapiştım?”

“Bu da bir iletişim yöntemi: bilmezden gelerek, karşındakini konuşmaya zorlamak.”

“Dargın karı kocaların gerginliği azaltmak için yaptıkları gibi mi?”

“Küskün sevgililerin demeni tercih ederim. Tıpkı, küskün sevgililerin yaptığı gibi.”

“Ama bu yöntem gereksiz. Ben zaten konuşuyorum.”

“Alışkanlık işte! Söylencelerden beri değişmeyen tek alışkanlık. Memnunum ama!”

“Her alışkanlığından memnunsundur zaten. Değişmeyen bir alışkanlığın da bu!”

“Alaycı olma Gılgamış! Öfkene hâkim ol. Dondurma nefis değil mi?”

“Evet. Çok lezzetli. Nasıl? Güzel değil mi, gecenin bu saatinde böyle dondurma yemek? Sokaklarda, başıboş gezebilmek...”

“Güzel... Güzel... Birlikte yemek, birlikte yaşamak, birlikte ölmek... Hepsi çok güzel.”

“Yaşlanıyorsun anlaşılın!”

“Eğer yeterince yaşlansaydım, genç bir sevgili bulurdum kendime. Mesela on altı yaşında!”

“Öfkeleniyorsun Utnaşıttım. Gitgide daha insanca tepkiler veriyorsun!”

“En insani tepkim aşktı. O da yitip gitti binyıllar boyunca... Pekâlâ... Paxton’ı neden öldürdün?”

“Öldürmedim. Emin ol, nerede olduğunu bilmiyorum. Belki Güney Kore’ye gitmiştir, belki de İstanbul’a, Kalküta’ya, Galapagos’a, kim bilir? Belki de halen buradadır. Ama ya bahçesinde ya da yeraltında. Bilmiyorum. Gerçekten. Belki aşktan ya da vicdan azabından.”

“Vicdan azabından mı? O niye?”

“Madem her şeyi biliyorsun, onu da bilirsin.”

“Ses tonundaki alaycılık hoşuma gitmiyor Gılgamış. Sevgi neyse de, saygıyı da unutmuşsun.”

“Yo, senin hislerine, özellikle de altıncısına her zaman saygı duymuşumdur.”

“Akrep-adam’ı öldürdüğü için vicdan azabı duyacağını sanmıyorum.”

“Akrep-adam’ı mı öldürdü?”

“Evet. Eceli İrlandalı’nın elinden oldu. Akrep-adam’ın hikâyesi buraya kadarmış. Paxton’ın evine girmiş, yosunu çalmak için. Paxton, defalarca yosunun sırrını sormuş. Cevap alamayınca da zorlamış. Akrep-adam, silahın üstüne atlamış. Tabanca ateş alınca, Akrep-adam şaşkın şaşkın Paxton’ın yüzüne bakıp, “Bu... demek buraya kadarmış!” demiş. Paxton, cesedi Doğu Nehri’nin dibine salladıktan sonra, bana geldi. Akrep-adam ölmeden önce, yüzünde buruk bir ifadeyle yosunun sırrını anlatmış İrlandalı’ya. Paxton’ın anlattıkları bu kadar. Artık ne kadarı doğru bilemem. Eğer yosunu sana Paxton verdiyse, bil ki bu adam seni gerçekten, özünden sevmiş. Yok, onu öldürüp de aldıysan, bil ki aşka ahlaksızlık etmişsin.”

“Öldürmedim diyorum. Neden inanmıyorsun bana?”

“İnanmamak için o kadar çok sebebim var ki!”

“Hesabı ben vereceğim.”

“Hayır. Bunca zamandan sonra benim konuğumsun. Hem ben zenginim!”

“Ben de fakir sayılmam.”

“Kes tartışmayı! Bak, ödendi gitti bile!”

“Broadway’e doğru yürüyelim mi?”

“Times Meydanı’na gidelim.”

“Sen başımızı belaya sokmaya kararlısın.”

“Noel hazırlıklarını görürüz.”

“Gecenin bu saatinde kimse Noel’e hazırlanmaz Utnapiş-tim.”

“Neden korkuyorsun? Zaten Broadway demek, ortalık yerde Times Meydanı demek. İki adım ileri, beş adım geri ne fark eder ki?”

“Pekâlâ!”

“Betty’yi bu kadar yok etmeye, yok saymaya hakkınız yoktu. O çocuğun da, senin de.”

“Ama mutlu olmaya hakkımız var. Değil mi Utnapiştım? Yalnız, mutsuz, bezgin, eski bir aşkın acısı içimde, zamanlar içinde gezmekten bıktım artık. Bütün zamanları bir arada yaşayan bu zaman diliminde, bulmuşken kaybetmek istemiyorum.”

“Mutluluk mavalına sen de inandırmışsın kendini! Bir kere, o aşkta mutlu olman mümkün değil. Aşk ve mutluluk kelimeleri yan yana geliyorsa, o işte muhakkak bir sakatlık vardır Gilgamiş.”

“Gene o eski, yukarıdan bakan, sahte bilge tavrıyla beni yolundan alıkoyamayacaksın.”

“Seni yolundan alıkoymak isteyen kim? Uğurlar olsun!”

“Gideceğiz buradan. Uzak bir yerde, başka bir kara parçasında, başka bir hayatımız olacak.”

“O çocuğa nasıl kıydın Gılgamış? Ölümsüzlüğün acısını bilmezmişsin gibi o yosunu nasıl yedirdin ona? İçin nasıl el-verdi bu zalimliğe?”

“Madem bunu biliyorsun, onun istediğini de bilmen gerekirdi. Hiçbir şeyi zorla yapmadım. Bütün hikâyeyi olanca çıplaklığıyla anlattım. Bunun acı verici bir tecrübe olduğunu söyledim. İsteyip istemediğini sordum. İsteddiğini söyledi.”

“Yalan söylüyorsun. Gene bütün bencilliğinle, yeni Enkidu’nu ölümsüz kılmak istedin. Ama sırf kendin için. Çocuk acı çekecekmiş, sıradan bir insan gibi yaşayamayacakmış, bunların hiçbirisi umurunda değildi. Sen sadece kendini düşünüyorsun.”

“Tut ki bütün mesele anlattığın gibi. Bu neyi değiştirir ki? Artık ölümsüz bir aşkım var. Önemli olan bu!”

“Aptal! Aptal! Ölümsüz aşk, ölümsüz tutku olamaz. Evrenin kanunu bu, evrenlerin kanunu. Başlar ve biter, biter ve başlar. Tek hücrelilerden yabancı galaksilerdeki yaşam biçimlerine dek, her şey başlar, biter, başlar. Kendini kandırmayı bırak artık! O çocuk da nârına yandı senin.”

“Beni seviyor.”

“Bugün belki, ama yarın?”

“Yeni bir söylence kuruyorum kendime Utnapiştım. Saçma sapan sözlerle buna gölge düşürmene izin vermeyeceğim.”

“En aptal insandan daha aptalca davranıyorsun! Yaşayan görür ve öğrenir. Ancak, bu basit yaşam kuralı yanından bile geçmemiş senin.”

“Paxton’ı ben öldürdüm Utnapiştım!”

“Hah şöyle! Nedeni neydi bu cinayetin?”

“Ayan beyan ortada. Ne dememi istiyorsun ki?”

“Seni o çocuktan ayırmak istedi. Dur bakalım! Bir de yosunu vermek istemedi. Yalnız, gerçekten merak ettiğim, bunca kargaşa, karga derneği içinde Enrique’in yeri neresi?”

“Kalbimde Utnaşıtim, beynimde. Vücudumun her zerresinde Enrique var.”

“Betty artık bir hayalet gibi geziniyor. O da, Deukalion’a geldiği zamanlarda. Kafeyi genellikle July çekip çeviriyor. Bir iki kere konuşmaya çabaladım Betty’yle. Mümkün değil. Anlatamıyor. Anlatamadığı için de, içindeki ur büyüyor. Senden bahsetse olmayacak. Haberim olmadığını sanıyor. Ona nasıl yardım edebileceğimi bilmiyorum.”

“Merak etme Utnaşıtim. Her kırık kalp kendini onarır. Betty de atlatacak bunu. Kolay değil ama, alışacak.”

“Çocuk nerede şimdi?”

“Yanımda kalıyor. Dünyanın karşısında çok çaresiz. Daha öğrenmesi gereken sayısız hayat var.”

“Sen de onları mı öğreteceksin birer birer?”

“Evet, zor olacağını biliyorum ama, bana da iyi gelecek bu uğraş.”

“Doğru. Bunca zamandır gezmekten sıkılmışsındır. Hele de söz konusu olan, senin gibi yalnızlık korkusuyla yaşayan bir adam olursa! Artık yalnız değilsin.”

“Keşke aynı şeyi senin için de söylemek mümkün olsa!”

“Bu kadar zalim olma Gılgamış. Bu kadar mağrur olma! Daha senin de öğreneceğin çok şey var şu yeryüzünde. Başka yerlerde başka hayatlar var.”

“Yaşayacağım ve öğreneceğim Utnaşıtim.”

“Baksana her yer ışık seli içinde. Manhattan’da yeni yıl gecesi muhteşem olur.”

“Belki Enrique’yle gelir seyrederez. Gerçi o, kalabalıktan hiç hoşlanmıyor; ama yavaş yavaş alışsa iyi olur. Birlikte, büyük şehirlerde yaşayacağız.”

“Enrique gerçekten istiyor mu bunu?”

“Beni istiyor, bendekini. İhtiyaç duyuyor. Ben de aynı şeyleri hissediyorum. Demek ki ikimiz de istiyoruz.”

“Pekâlâ, bunca olay yaşanıp geçtikten sonra, beni görmeyi neden istedin Gılgamış? Artık ne ölüme ermenin sırrına ne de ölümsüzlük bitkisine ihtiyacın var. Enrique’i yanına alıp rahatça buraları terk edebilirdin. Ya da bu kentte bambaşka, benden uzak bir hayat kurabilirdin. Niçin beni görmeyi istedin?”

“Sana bir borcum vardı Utnapiştım. Onu ödemeliydim.”

“Hiçbir borcun yok bana. Beni görmeyi niçin istedin?”

“Sis iniyor kente. Farkında mısın?”

“Neden istedin?”

“Sisi severim. Her şeyi örter. İnsanı körleştirir, sağırlaştırır. Dünyayı dünyasız kılar.”

“Sis üzerine ahkâm kesmeyi bırak da, sorumun cevabını ver!”

“Gökdelenler birer birer kayboluyor Utnapiştım. Bak! Bu bizim dışımızdaki bir mucize. Bu dünyanın küçük mucizelerinden biri. Doğu Nehri’ne de sis inmiştir şimdi.”

“Kışın Doğu Nehri’ne sis inmesi kadar doğal bir şey yok. Neden?”

“Çünkü... Sana veda etmem gerekiyordu. Vedalaşmadan gidemezdim.”

“Ama neden?”

“Hep duymak istediğin nedenden ötürü. Biliyorsun...”

“Emin ol bilmiyorum.”

“İlla ağzımdan duymak istiyorsun. Peki! Bunca zaman sonra en azından bunu borçluyum sana. Bir zamanlar kaçarak uzaklaşmıştım senden. En sevdiğim insanı yitirmiştim. Acım çok tazeydi. Halbuki sen bana tekrar sevebileceğimi gösterdin. Ustamdın. Bu yüzden işte!”

“Korkmuştun.”

“Korkmuştum. Sonsuza kadar yaşamak istiyordum, ama kimseye bağlanmadan.”

“Şimdi bağlanmışsın işte!”

“Bu yüzden görmek istedim seni. Son kez. Mademki bağlandım, bağlanabildim birisine, o halde, bir zamanlar bağlanmaktan korkup yanından kaçtığım adama, beni sevmiş olan birine son bir kez veda etmeliydim.”

“Sen beni...”

“Biliyorsun.”

“Emin olmak istiyorum.”

“Sevmiştim. Hakikaten. Müthiş bir tutkudan sonra bir yenisini kaldıramazdım. Üstelik senden almam gereken bir sır vardı. Bu ilişki, bir çıkar ilişkisine dönüşebilirdi. Dönüşecekti de!”

“Vicdanının sesine mi kulak veriyorsun sonunda?”

“Evet!”

“Hep aynı şeyleri konuşup duruyoruz Gılgamış. Ulaşmaya çabalıyordun bana ve ulaştın. Tıpkı daha önce olduğu gibi. O zamanlar, ölümsüzlük arayışındaydın. Şimdi ise, bana ulaşmaya çabalaman için hiçbir neden yok!”

“Bir katilin cinayet mahalline dönüşünün nedeni olabilir mi Utnapiştım?”

“Yeni bir şeyler söylemek lazım Gılgamış... Yeni bir şeyler.”

“Biraz da, biz Doğululara has o tuhaf vefa duygusu karıştı işin içine. Her ne olmuşsa olmuş. Seni son kez görmek istemişim. Bunun tadını çıkarmak yerine, durmadan beni sorgulamaktan vazgeç!”

“Bu işin tadı böyle çıkıyor Gılgamış: sorgulayarak.”

“Kar sepelemeye başladı.”

“Zamanı gelmişti. Şimdiye dek böyle sıcak bir kış yaşamadım Manhattan’da.”

“Evsizler memnun kalmıştır bu kıştan!”

“Artık memnun olamayacaklar. Kar başladı.”

“Yarın gitmeyi istiyorum.”

“Belki de bir yere yerleşme vaktin gelmiştir.”

“Belki. Ama o yer burası olmayacak.”

“Her neresi olursa olsun, ‘ev’ gibi olması gerek. Artık, burası benim evim. Arada bir canım sıkılıyor tabii. Ama yeterince gezdim bu yeryüzünde. Bundan böyle daha fazla yormak istemiyorum kendimi.”

“Yormasan iyi olur. Zamanın yorgunluğu var üzerinde!”

“Sen de hemen gitme. Yeni yıl gecesini burada geçir. Sen ve Enrique. Hoşuna gidecek.”

“Belki de.”

“Bu arada İnanna’ya dikkat etsen iyi olur. Halen senin peşinde. Şayet sizi bulursa, Enrique de, sen de rahat yüzü görmezsiniz.”

“Nereden biliyorsun peşimde olduğunu?”

“Kaç zamandır Deukalion’da oturup benimle dostluk kurmaya çabalıyor. Başka biri olduğuna inandırmaya çalışıyor beni. Neticede, senin bir biçimde benimle temas kuracağını tahmin ediyor. Kurnaz ve zalimdir, bilirsin!”

“Sakın şimdi...”

“Hayır. Peşimizde değil. Takip edilip edilmediğimi anlamayacak kadar salak mı sanıyorsun beni? Ayrıca onun başı at-sineğiyle dertte!”

“Fazla alıngansın!.. Atsineği de nereden çıktı?”

“Onu boş ver de, sen dikkatli ol Gılgamış. İnanna bir haftadır ortalarda görünmüyor. Tuhaf bir şeyler var... Senin hikâyen kaldığı yerden devam ediyor.”

“Her hikâye bittiğini sandığın an devam ediyordur ya zaten!”

“Bizim hikâyemiz gibi.”

“Evet. Bizim hikâyemiz gibi. Zamanlar boyunca, zamanların içinden.”

“Zamanın öncesinde ve sonrasında.”

“Ötesinde ve berisinde desen daha doğru olur.”

“Zamanla birlikte.”

“Evet. Kar durdu.”

“İstersen bana gidelim. Enrique yatmıştır çoktan.”

“Yo! Her hikâyede değişen bir şeyler olmalı. Zamanın bir kanunudur bu. Üstelik Times Meydanı’na gelmişken...”

“Işıl ışıl.”

“Görkemli.”

“Saten etkisi.”

“İpek veya atlas. Söylencelerdeki gibi.”

“Daha ziyade kadife.”

“Evet. Kadife. Times’dayız. En zor saatte.”

“Niçin taksi durdurdun? Yürüyorduk...”

“Yorulдум Gılgamış. Ayrılma vaktimiz geldi. Artık bir eve gitmek istiyorum. Ait olduğum yere. Evime.”

“Hepsi bu mu?”

“Evet. Hepsi bu. Bu kadar! Ha unutmadan Enrique’e Out now’ın selamını söyle! Beni iyi tanır. Eminim mutlu olacaktır.”

“Ne demek istiyorsun?.. Bekle bir dakika... Utnaşıttım!.. Utnaşıttım!..”

Bu roman aslında burada bitmiştir.
Devam edip etmemek size kalmış.

Tisu Kia

Adımı bilmekliğiniz yoktur. Çok taze kültürlerin insanla-
rısınız. Yüz binlerce yıllık bir kültürü bilmekliğiniz de yoktur.

Sakin ve sığ suları sevenler çoğunlukta bu dünyada. Aydın-
latılmış geceleri, yerinde ve kıvamında mevsimleri sevenleriniz
çok. Sokak insanlarını olduğu kadar, seşkin yapıtları sevenleri-
niz de çok. Anlamadan, geręekten tanımadan, sadece bişimsel
olarak seveniniz ne kadar çok!

Çok sonraları Maveraünnehir diye adlandırdığınız bl-
genin ortalarında yetiştim, serpildim, büyüdüm. Sebepsiz
huzurlardan nefret ederek. Hem şiddeti, hem hiddeti çok
ama çok sevdim. Bakmayın yle! Sizin de genleriniz bunlarla
yüklü.

Skna inandığım da oldu. “Tuhaf” diye tanımladıkları-
nızdanım. Tezatlığı, çoğulları bağrımda besledim, büyüttüm,
mümkün kıldım. Severek, bile isteye yaptım bunu. Çünkü,
hayat, başka türlü mümkün değildir.

Adımı bilmiyorsunuz. Oysa hepiniz tanırırsınız beni. Ben olmasam yoktunuz yoklar içinde. Zifiriydiniz karanlıklardan. Ben olmasam, anlamıyordunuz birbirinizi. Kaçınız bilir, kaçınız hatırlar adımı şimdi?

Ağrıtlarım, yergilerim, antlaşmalarım, yasalarım var. Dar vakitlerde hayat kurtaran imlerim var. Mürekkep her şeyden.

Kayalara, ağaçlara, duvarlara, papirüslere, tabletlere ödünç bıraktığım nice işaretlerim var. Sırçalarım, fırçalarım, keskim, kalemlerim, bıçaklarım, daktilolarım, bilgisayarlarım var.

Nebo denilegelen bir adım var.

Nice uygarlıklar, nice kavimler, kabileler, cemaatler, uluslar, topluluklar, azınlıklar ve çoğunluklar gördüm. Kayaların, sivriltilmiş, yontulmuş taşların, demirlerin, kızgın yağların insan hayatını bir anda bitirdiğine tanıklık ettim. Savaşlarınızın biçimi ve biçemi değişti her geçen gün. Benim vasıtamla gelişen teknolojiniz, size yeni öldürme olanakları sağladı. Bir düğme, milyonların hayatını sona erdirebilir artık.

Patlamalar gördüm, linçler, isyanlar, devrimler, savaşlar. Yok etme güdünüz, yaşatma çabanızdan daha güçlü, öğrendim.

Böyle olmasını istemezdim. Tarih şahidimdir. Ben yazıyı barış için düşünmüştüm. Barışın yazıyla mümkün olacağına inanmıştım. Oysa siz savaşı gerçek kıldınız. Ve bunu barış için yaptığınız yalanını söylediniz. Barış için baskıcı bir güce gerek yoktur. O yürekte biter. Yüreksizsiniz. Ve barış için savaştığınızı ileri sürecek kadar zavallisiniz. Yazıyı kargaşa için kullanırsınız. Öldürmeyle eşanlamlı kıldınız. Utanmalısınız.

Halbuki yazı, barıştan yana olandır; baskıya direnendir; zulme karşı koyandır; aşka ve insani olan her şeye inanandır; onurlu olan ve saygı duyulandır.

Maval gibi değil mi? Veya masal gibi? Bu hale getiren sizsiniz.

İmdi, diyeceksiniz ki, bütün bunları yazıya yükleyen ve yazı yazmaya bunları yükleyen biri, nasıl olur da, okuduğumuz bu baplarda türlü türlü vahşeti, cinayetleri, hatta rezillikleri anlatır? Cevabım basit: bütün bu diyeceklerinizi yazıya yükleten sizsiniz, bir de hayat.

Kullandığım sizin söylemlerinizi, üsluplarınızı, cümlelerinizi ve sözcüklerinizi. Bunların tamamı anonim ve size ait.

Kadim bir söylencede yer alan kahramanlarınızın -pek iyi hatırlamadığınız, isimlerini şöyle bir duyup, üstünde durmadan geçtiğiniz adamlarla kadınların- son durumlarını anlattım. Onlar gibi, onların dilinden gibi, sizin dilinizden gibi. Sarkmalar oldu, birbirine geçişler oldu. Neticede, mutsuzluğumuzu anlattım, ölümsüzlüğün getirdiği huzursuzluğu. Belki de ben onlardan daha şanslıyım bu açıdan. Ölümsüzüm ama, unutuldum. Unutulmak, kişiyi ölümlü mertebesine yükseltiyor.

Unutulmamak için öldürüyor birçoğu da; unutturmamak için. Yaşatmaya çalışan o kadar az ki dünyanızda!

Unutmak istediler ve unuttular bizi. Şimdi, Reykjavik'in otuz kilometre doğusundaki küçük bir köyde, bir banliyöde yaşıyoruz. Nana'yla ben. Doğrusu, unutulmayı biraz da biz seçtik. Tercihimizi sükûnetten yana kullandık. Uzun, karanlık kış günlerini huzur içinde geçiriyoruz bu köyde. Taş zemin üzerine oturtulmuş, köknarlardan yapılma bir kulübemiz var. "Ev" diyebiliyoruz buraya. Seviyoruz buraları.

Evler arasında döşenmiş sıcak su yolları vardır. Suyun dolaşımını sağlayıp, genel bir ısıtma sistemi oluşturmuşlar bizim köyde. Arada bisikletle, bu sıcak su yollarının üstünde geziyoruz. Uydular aracılığıyla yüzlerce farklı kanalı seyredebiliyoruz evlerimizde. Yüzlerce farklı dil. İnsan bazen Babil öncesini özlüyor. Hoş, gerek de yok ya! Dünyanızda yeni bir Babil öncesi dönem yaşanıyor zaten.

Tek dil, bir zamanlar yeterdi insanoğluna. Sonra, onca birlikteliğin, konuşup anlaşılabilenin getirdiği sorunlar, sorgulamalar çıktı ortaya. Erki sorguladılar, eskilliği, esrikliği ve yüceliği. Bunların ne menem şeyler olduğunu. O zamanın insanları çok daha uygardılar gününüz insanından. Güçlüydüler ve daha da güçlenmeye kararlıydılar. Sırf bunun için engel olunması gerekiyordu onlara. Olundu da.

Zigguratları yıkıldı. Dünyaları değişti. Düşman kılındılar. Başka başka dillerde, kurallarda anlaşılamadılar elbette. Zamanla, aynı dili konuşanlar da anlamaz oldular birbirlerini.

Göge çekildiği düşünülen genç adamın doğumundan yaklaşık yedi yüz elli yıl önce, gerçek sevgilim Nana'yla benim adımıza bir mabet kurmuşlardı. Sammuramat adlı güvercin kadın yaptırmıştı zigguratı. Yunanlılar, "Suriyeli tanrıça Semiramis" adıyla tanır onu. Sırf bize gösterdiği bu saygı nedeniyle onun kavmini uygarlık bakımından ihya ettiydik. Öylesine uygarlaştılar ki, bize ihtiyaçlarının olmadığını anladılar. Biz Babil'i çok sevmiştik. Birçok şeyi de orda bıraktık. İnsan, en çok şeyi bıraktığı dönemi özler ya. Hani, kimi gençliğini bıraktığı, kimi aşkını, kimi ilk cinayetini. Biz de, görkemli bir devri bırakmıştık oralarda. Özlüyoruz.

Ürdün'deki Nebo Dağı'nda yaşamak da mümkündü bu çağda. Madaba'nın on kilometre batısındaki o yalnız ve rüzgârlı tepede. Hani şu eski mucizeler yaratıcısı adamın mezarının olduğunu zannettikleri yerde. Ancak, bu bize geçmişin görkemli günlerini, törenlerini, bir zamanlar adımıza yapılan anıtları, hakkımızda yazılmış söylenceleri hatırlatıp bizi üzmekten başka bir işe yaramayacaktı. Bir de, o kadar fazla turistik olmuştu ki orası, dayanılır gibi değildi. Cehaletlerinden ve paralarından başka hiçbir özelliği bulunmayan şortlu kadınlar ile adamlar tepeye ayak izlerini, sırnaşık satıcılara da birkaç teklifi bırakıp ülkeden kaçarcasına uzaklaşıyorlardı. Bize göre değildi.

İzlanda ruhumuza çok uygun düştü bu yüzyılda. Nadiren açılıveren bulutlar, kendini uzak tutan ve birbirlerinden uzak duran komşular, bütün pislikleri örten kar, karanlık günler, derin geceler, gizlice gerçekleştirilen nükleer denemeler, gizli laboratuvarlarda genetik kodlarla oynanması. Bu haller Nana ile beni birbirimize daha yakınlaştırdı. Geçen yüzbinlerce yıl boyunca uzak düşmüştük birbirimizden. Araya başka kadınlar ve adamlar girdi; kurbanlar. Her ikimiz de başka kadınlarla ve erkeklerle birlikte olduk. Bu nedenle de, bu kitabın kahramanları kısmen, bizim yaşadıklarımızı yaşadılar.

İnanna'yı binlerce yıldır görmüyorum. Umarım hakkında yazdıklarımın otürü kırılmaz. Hele de Utnapiştim'e onu betimletirken kullandığım sözcüklerden dolayı! Ama o da az hırslı kadın değildir!

Her bir karakter hikâyesini anlatırken benzer sözcüklerle konuştu. Bazıları, kendilerine yakışmayan kelimeler kullandı. Ama, anlatacaklarını anlattılar neticede. Cinayeti kelimelerle işlediler, kelimelerle âşık oldular, efsane yaşadılar, seviştiler, baştan çıkardılar, sır sakladılar; belki, hepimizden çok yaşadılar, gerçeği anlattılar. Uzun İzlanda gecelerinde ben de onların gerçeğini anlattım size.

Bizi dünyaya bağlayan, yalnızca internet var. Farklı bir mabet. Eskiden çok fazla geziniyordum orada. şimdi ise -en azından bütün cismimizle gireceğimiz outernet ağı saptanana kadar- çok fazla girmeye niyetim yok o âleme.

Yazının ve dilin ayırdığı âlemde, insanlık, yeni bir alanda birleşiyor. Ama korkarım saadetiniz uzun sürmeyecek. Bir yıkım bekliyor insanoğlunu. Çünkü, yeni bir ortak dil altında bir araya gelmeye başladınız.

Outernette istediğimiz maskeyi ve vücudu seçerek, istediğimiz çevrede, istediğimiz olayı ve hazzı yaşayacağımız için, internet geçici bir heves olarak geliyor bana. Tabii benim za-

man kavramımla sizinki farklı olduğundan, daha istediğiniz kadar oyalanabilirsiniz internette.

Unutulmanın kaçınılmazlığını kabulleneli çok uzun zaman oldu. Bunca zaman boyunca nice konuşup anlattım. Sevgili Nana hep dinledi beni, rahatlatdı. Yeryüzünde ölümsüz veya ölümlü her canlı için, hayatın böyle bir şey olduğunu hatırlattı bana. Unutmak ve hatırlamak, bütün hayatın özetiydi. Süslü cümlelere, büyük sözlere gerek kalmadan, küçük harflerle yaşanabileceğini, daha doğrusu yaşayabileceğimi öğretti bana.

Evvelden çok öfkelenirdim yazının gramerinden anlamayanlara; yazarken sık sık hata yapanlara. Bütün Sümer yazıcıları da benim gibiydi. Sonra baktım, cümleler doğru, kelimeler iyi seçilmiş, gramerde bir hata yok. Ancak yazının ruhu yok! O zaman vazgeçtim. Gördüm ki, bazı şeylerin bozulması gerekiyor. Eksik, yitik bırakılması gerekiyor. Bu yüzden, Amerikalı bir kaltağın, Yakındoğulu kadınların dilleriyle konuşmasını hoş buldum, yazdım. Sonra, bir yığın karışıklık, unutulup bırakılmış konular da cabası. Bir kahramanın kara derili olması, sonra, o kahramanın, vaktiyle Hasan Sabbah olduğunu söylemesi ve bunun bir daha başkaları tarafından asla tekrarlanmaması; kişilerin günlerini nasıl geçirdikleri konusunda söyledikleriyle yaşadıklarının zamanlamasının birbirine uymaması, bazı okurların kafasında soru işaretleri uyandırmıştır umarım. Ya da genç sayılabilecek bir karakterin -Utnapiştim'in- aslında çok yaşlı bir adam gibi, kimi zaman da bir züppe gibi konuşması. Gününüzün şizoit dünyasında ancak atlanarak, yalan söyleyerek yazılması gerektiğini düşündüm. Düşündüğümü de yaptım. Eksik gedik olabilir, ama hayat bu.

Bir de farklı bakış açılarından yansıtılan konular söz konusu. "Görecelilik" elbette! Örneğin, Gılgamış'ın, Utnapiştim'i ilk bulduğu zaman, yosunu çalıp çalmadığı muallakta kaldı. Sonra, Deukalion Kafe'deki sevişme, iki tarafın bakış açısın-

dan çok farklı anlatıldı. Biri, belki ikisi de yalan söylüyordu, bilinmez. Ama gerçek şu ki, her iki anlatım tarzı da Nana'yı çok etkiledi. Birini okurken mutfaktaydık, diğesinde banyoda. O anlarımız da iki farklı bakış açısından anlatılabilir, ama lüzumu yok şu anda.

Mekânlarla ilgili yalan yanlış saptamaları da unutmamak gerek. New York'u bilenler anlayacaktır demek istediğimi. Bazı bölgeler niçin yanlış konumlandırılmış? Asıl önemli nokta, bir bölgeyi bilmeden, o bölge anlatılabilir mi? Tabii bu arada, Doğu Nehri'nin ortalarında yer alan Roosevelt Adası'nın es geçilmesini anlamak mümkün değil. New York'u çıkış noktası olarak ele alan bir romanda bu kadar hata yapılması olacak iş değil ama, asıl amaç New York'u anlatmak değil zaten.

Tabii, topalak bitkisinin yosuna dönüşmesi, büyük fırtınadan sonra karayı bulmak için gönderilen kuşların, gerçek fırtınadakinden sonra gönderilenlerden başka olması gibi yanlış kullanımları da unutmamalı. Buhurdanlıklardan yükselen yosun tütsüsünün kokuları beni bu yola itti.

Agnes'in ve Scorpion'ın birbirlerinden haberdar olmadıkları halde, Gılgamış için Gilles adını kullanmaları, okurun, bütün bölümlerin tek kişi tarafından yazıldığını anlamaları için ipucu olur diye düşünmüştüm. O yazarın da, yazı tanrısı Nebo olması, bazı okurlara ilginç gelebilir elbette! Bir de, hatalar üstüne bir roman nasıl kurulur sorusuna yanıt olabilir bu sayfalar bütünü. Çünkü tarih boyunca okuduklarımın tamamı, hatasız, kusursuz, bütüncül olmak kaygısıyla yazılmış romanlardı. Yazar-tanrı her şeyi tasarlamış, düşünmüş, oturtmuştu. Eksik bir roman nasıl olabilirdi? Bunu hep merak ettim. Hayat kadar tamamlanmamış, yalanlar üzerine kurulu, yarım, kusurlu bir roman.

Bütün bunları anlatmam, kendimi affettirme kaygımdan kaynaklanmıyor.

Yakında bu romanı bitireceğim. Bir zamanlar yaşamıştık, ilk bilgelik, erdem, bilginin ve aklın peşinde koşma, deneyim kazanma, insan ömrünü en yüce ve ilkeli biçimde değerlendirmek gibi değerlerin gerçek olmadığını göstermek boynunun borcudur. Çünkü bu kahramanları iyi tanıdım. Bizim gibiydiler. Bunu söylemek istedim sadece.

Kendilerine “usta” dedirtmek isteyenler o kadar çok ki dünyanızda. Her yazılana burun kıvrırlar, kendilerinin yazdıklarından başka hiçbir şeyi beğenmeyenler, sürekli “muhalif” olma zorunluluğunu hissedenler, dile tapanlar, dille yatıp dille kalkanlar, dili düşman belleyenler ne kadar çok! Okuduklarıyla hayatı birbirine karıştıranlar, ucuz çıkarımlarda bulunanlar, ağız payı vermek, ağzının payını almak isteyenler, daha neler neler!

Bu romandaki bölüm adlarına gelince, hiç takılmayın onlara. Eski bir alışkanlıktan dolayı yazıldılar sadece. Belki ses uyumundan kaynaklanan birkaç çağrışım olabilir. Boş verin!

Nana’yla duvardaki haliya bakıyoruz. Mezopotamya’dan getirdiğimiz, üstüne mavi pullu bir yılan dokunmuş, kırmızı haliya. Sanki bakan, baktığını gören, bezgin, hareketsiz bir ejder duruyor duvarımızda. Ama konuşan, anlatabilen, dert yanabilen bir ejder bu. Karşılığında bizim söyleyebileceğimiz bir şey yok.

Ilık bir rüzgâr esiyor. Bu havayı, dünyayı, rüyayı seviyorum. Gülümseyerek bakıyorum Nana’ya:

“Artık sana Taşmetum diyeceğim!”

“Ben de sana Marduk’un oğlu derim o zaman. Ne olsa yeni bir Babil zamanı yaşıyoruz.”

Elini önüme uzatırken; “Sen eğlenmene devam et Nebo. Ne de olsa, hayat bir kere!”

Usta ağzına, mor diline kendimi teslim ederken, kısa bir inilti çıkıyor dudaklarımdan. Tarihin karanlığından hazzın

karanlığına bırakıyorum kendimi. Duvarları kordan, derin ve nemli bir mağaranın taşlarına, yosunlarına bırakırken varlığımın sıcaklığını ve lav tutulmasını hissederken, son kez haykırıyorum, atın ite, kuşun kurda sevdalandığı bu çağın bir romanı hiçliğinde: “Hayat bir kere!”

Size gelince, biliyorum, bana inanmayacaksınız. Umurumda değil.

Çünkü tek hakikat varsa, o da, hayatın bir kere yaşanabileceğidir.

Ötesi ölüm, berisi hikâye.

Bölüm başlıkları için Sümerce sözlük

İsten: birinci

Sanu: ikinci

Salsu: üçüncü

Rebu: dördüncü

Hamsu: beşinci

Sessu: altıncı

Sebu: yedinci

Samnu: sekizinci

Tisu: dokuzuncu

Alu: şehir

Zikar: erkek

Sinnis: dişi

Azag: dev yılan

Lemnu: kötü

Damik: iyi

Baltutu: yaşayanlar

Namlugallu: uygar insanlar

Kia: dünya

Kim bu adamla kadın? Eski, bildik birilerine benziyorlar ama hatırlayamıyorum. O kadar çok insan gördüm ki... Ölüler birbirine benziyor, diriler birbirine. Sonra diriler ölümlere, ölümler de dirilere benziyorlar. Bilmiyorum.

Her ne kadar çaba göstersem de görmemek ve duymamak için, beceremiyorum.

Adamın haykırdığını işitiyorum:

“Hayat bir kere!” diyor.

Sonra derin bir sessizlik.

Arada onu bozan hisşirtılar.

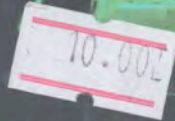
Kendimi zehirliyorum, kendimi boğuyorum.

Üşüyorum. Ne kadar ılık olsa da hava.

İnsanlığın binlerce yıldır peşinden koştuğu ölümsüzlük ve efsanelerle kurgulanmış bir hikâye...

Özen Yula; ölüm, yaşam, insan, tanrı, zaman ve sonsuzluk üzerine olağanüstü bir roman sunuyor bizlere.

EVEREST

twitter.com/everestkitap

ISBN: 978-605-141-609-0

www.everestyayinlari.com